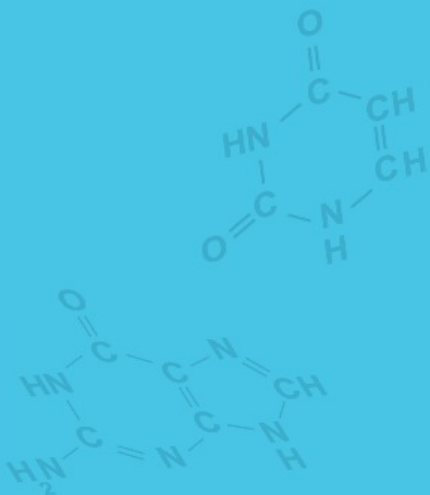

$$F = G \frac{m_1 m_2}{r^2}$$

ISSN 3023-6142

JOURNAL OF CREATION IN THE LIGHT OF SCIENCE

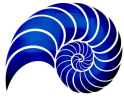
VOLUME 1
ISSUE 1
YEAR 2023

Published by Association of
Creation in the Light of Science

BIYDER

BIYDER

BİLİMLER IŞIĞINDA YARATILIŞ DERGİSİ
JOURNAL OF CREATION IN THE LIGHT OF SCIENCES

2023 1(1)

ISSN
3023- 6142

DERGİ SAHİBİ / OWNER

Bilimler Işığında Yaratılış Derneği

DERGİ İMTİYAZ SAHİBİ / THE CONCESSIONAIRE

Prof. Dr. Orhan ERDOĞAN

EDİTÖR / EDITOR

Doç. Dr. Kasım TAKIM

EDİTÖR YARDIMCISI / ASSISTANT EDITOR

Doç. Dr. İbrahim ÇEMBERLİTAŞ

ALAN EDİTÖRLERİ / FIELD EDITORS

Fen ve Sağlık Bilimleri / Science and Health Sciences

Biyoloji / Biology: Prof. Dr. Fatih SATIL (Balıkesir Üniversitesi)

Kimya / Chemistry: Prof. Dr. Ö. İrfan KÜFREVİOĞLU (Atatürk Üniversitesi)

Moleküler Biyoloji ve Genetik / Molecular Biology and Genetics: Prof. Dr. Ali Osman BELDÜZ
(Karadeniz Teknik Üniversitesi)

Fizik / Physics: Prof. Dr. Selahattin ÇELEBİ (İğdır Üniversitesi)

Eczacılık / Pharmaceuticals: Doç. Dr. Mustafa Abdullah YILMAZ (Dicle Üniversitesi)

Veteriner / Veterinary: Prof. Dr. Şükrü Hakan ATALGIN (Balıkesir Üniversitesi)

Ziraat ve Ormancılık / Agriculture and Forestry: Prof. Dr. Ali KAYGISIZ
(Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi)

Matematik / Mathematics: Prof. Dr. Erhan PİŞKİN (Dicle Üniversitesi)

Mühendislik / Engineering: Doç. Dr. Muhammed Emre AYHAN (Necmettin Erbakan Üniversitesi)

Tarım / Agriculture: Doç. Dr. / Assoc. Prof. Amir RAHİMİ (Urmia University-Iran)

Tıp / Medical: Uzman Dr. Selçuk ESKİÇUBUK

BIYDER

2023 1(1)

Sosyal Bilimler / Social Sciences

Eğitim Bilimleri / Educational Sciences: Prof. Dr. Abdulhak Halim ULAŞ (Atatürk Üniversitesi)

Felsefe / Philosophy: Prof. Dr. Edward MOAD (Qatar University-Qatar)

Mantık / Logic: Doç. Dr. Ahmet KAVLAK (Iğdır Üniversitesi)

Psikoloji / Psychology: Prof. Dr. Mustafa BELOĞLU (Hacettepe Üniversitesi)

Arkeoloji Archaeology: Prof. Dr. Sabahattin BAYRAM (Ankara Üniversitesi)

Siyaset Bilimi / Political Science: Prof. Dr. Atilla DOĞAN (Karadeniz Teknik Üniversitesi)

Edebiyat / Literature: Prof. Dr. Şahmurat ARIK (Kütahya Dumlupınar Üniversitesi)

Coğrafi Bilimler / Geographical Sciences: Prof. Dr. Faruk KAYA (Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi)

İlahiyat / Theology: Dr. Öğr. Üyesi Lokman BEDİR (Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi)

İşletme / Business: Prof. Dr. Adem DURSUN (Atatürk Üniversitesi)

Kur'an Çalışmaları / Qur'anic Studies: Doç. Dr. / Assoc. Prof. Sujiat ZUBAIDI
(Darussalam Gontor University- Indonesia)

Kamu Yönetimi / Public Administration: Doç. Dr. / Assoc. Prof. Nabukeera Madinah
(Islamic University – Uganda)

Hukuk / Law: Doç. Dr. / Assoc. Prof. Tajudeen Sanni (Kampala International University – Uganda)

Finans / Finance: Doç. Dr. Yunus YILMAZ (Dicle Üniversitesi)

İktisat / Economics: Doç. Dr. Said CEYHAN (Bartın Üniversitesi)

Güzel Sanatlar / Fine Arts: Doç. Dr. Rasim SOYLU (Sakarya Üniversitesi)

İstatistik / Statistics: Dr. Öğr. Üyesi Lütfü SİZER (Dicle Üniversitesi)

Tarih / History: Dr. Öğr. Üyesi Davut ADLIĞ (Dicle Üniversitesi)

Dil Tashih Heyeti / Language Editing Committee

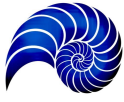
Prof. Dr. Fevzi KARADEMİR (Düzce Üniversitesi)

Prof. Dr. Kazim YOLDAŞ (Bursa Uludağ Üniversitesi)

Doç. Dr. Süleyman AYDENİZ (Muş Alparslan Üniversitesi)

Redaksiyon Heyeti / Scientific Editing Committee

Prof. Dr. Âdem TATLI (Emekli)

BIYDER

BİLİMLER IŞIĞINDA YARATILIŞ DERGİSİ
JOURNAL OF CREATION IN THE LIGHT OF SCIENCES

ISSN
3023- 6142

2023 1(1)

Prof. Dr. Ali ALAŞ (Necmettin Erbakan Üniversitesi)

Prof. Dr. İsmail KOCAÇALIŞKAN (Biruni Üniversitesi)

Dr. İdris GÖRMEZ (Emekli)

İngilizce Dil Editörü / English Language Editor

Prof. Dr. Selahattin ÇELEBİ (İğdır Üniversitesi)

Arapça Dil Editörü / Arabic Language Editor/ محرر اللغة العربية

Prof. Dr. İshak ÖZGEL (Süleyman Demirel Üniversitesi)

YAYIN KURULU / EDITORIAL BOARD

Prof. Dr. Adem KILIÇMAN (University Putra Malaysia-Malaysia)

Prof. Dr. Nevzat TARHAN (Üsküdar Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet Hakkı ALMA (İğdır Üniversitesi)

Prof. Dr. Kazım UYSAL (Kütahya Dumlupınar Üniversitesi)

Prof. Dr. Fevzi ÖZGÖKÇE (Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)

Prof. Dr. Koray KÖKSAL (Bitlis Eren Üniversitesi)

Prof. Dr. Ekrem KÖKSAL (Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi)

Prof. Dr. Cihat YAŞAROĞLU (İnönü Üniversitesi)

Prof. Dr. Yusuf SANCAK (Bitlis Eren Üniversitesi)

Prof. Dr. Murat ÜNAL (Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)

Doç. Dr. Mesut Işık (Bilecik Şeyh Edebalı Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Emin Aydemir (Harran üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Kerim ÖZBEYAZ (Bitlis Eren Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah CENGİZ (Dicle Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet SİNAY (İğdır Üniversitesi)

Dr. Susilorini SUKAMTO (University Islam Sultan Agung- Indonesia)

Dr. Rosseni DIN (University Kebangsaan, Malaysia)

BIYDER

Bu Sayının Hakemleri

Prof. Dr. İsmail KOCAÇALIŞKAN – Biruni Üniversitesi

Prof. Dr. Koray KÖKSAL – Bitlis Eren Üniversitesi

Prof. Dr. Fevzi ÖZGÖKÇE – Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Prof. Dr. Murat ÜNAL – Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Prof. Dr. Yusuf SANCAK – Bitlis Eren Üniversitesi

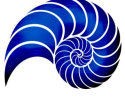
Prof. Dr. Köksal PABUÇÇU – Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi

Prof. Dr. Abdulhak Halim ULAŞ – Atatürk Üniversitesi

Doç. Dr. Ahmet KAVLAK – Iğdır Üniversitesi

Prof. Dr. Ali ALAŞ – Necmettin Erbakan Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Yunus Emre ARVAS – Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

BIYDER

Editörden...

Günümüzde bilim, yakalamış olduğu ivme ile birlikte, farklı düşünce sahiplerinin kendi fikir veya ideolojilerini şekillendirmek için kullandıkları bir araç olarak da karşımıza çıkmaktadır. Bu açıdan bilimsel araştırmaların ve ortaya çıkan bilginin insanlara, doğru bir şekilde aktarılması önem arz etmektedir.

“Fen ilimleri NASIL sorusuna cevap ararken“,

“Felsefe ve ideolojiler ise NEDEN sorusuna cevap aramaktadır.”

Bununla birlikte kitaplarda sunulan tüm bilimsel bilgiler, bilgiyi sunan kişinin felsefi ve ideolojik arka planını yansıtmaktadır. Söz konusu bilgiyi okuyan insan, onun felsefi ve ideolojik arka planını da bilimsel bilgi sanmaktadır. Şu bir gerçektir ki, çarpık ve hatalı ideolojilerin bilimsel bilgi diye insanlara dikte edilmesi son iki yüzyıldır karşılaştığımız en büyük problemlerden biridir. Bu hatalı ideolojiler “NEDEN” sorusuna cevap ararken, kâinatın ve insanın maddi varlığına dair birçok temelsiz yaklaşım ortaya koymuştur. Ayrıca, maddeden ibaret olmayan şu kainat ve insan, mana âlemini de barındırmaktadır. Ancak felsefi yaklaşımlar bu mana alemini ilgili kayda değer yaklaşım ortaya koyamamaktadırlar.

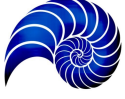
“Hâlbuki kâinatın ve insanın varlığını ve yaratılışını anlamakta, fenni her türlü kanunu ve bunların manasını içinde barındıran temelleri sağlam bütüncül bir düşünceye ihtiyaç bulunmaktadır.”

Yani maddenin yanında mananın da dikkate alınarak bilimin metotları çerçevesinde yaratılış hakikatinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bu amaç doğrultusunda “**Uluslararası Bilimler Işığında Yaratılış Kongreleri**”

- 2017 yılında Şanlıurfa Harran Üniversitesi’nde,
- 2018 yılında Atatürk Üniversitesi’nde,
- 2019 yılında Iğdır Üniversitesi’nde,
- 2020 ve 2021 yıllarında Kütahya Dumlupınar Üniversitesi’nde,
- 2022 yılında Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi’nde
- 2023 yılında Bitlis Eren Üniversitesinde gerçekleştirilmiştir.

Bu dergi ile amacımız bu kongre serisi ile oluşturulan veri setlerini araştırmacıların rahatlıkla ulaşabileceği bir platforma aktarmak ve böylelikle; insanın ve kâinatın mahiyetinin ve yaratılışının

BIYDER

BİLİMLER IŞIĞINDA YARATILIŞ DERGİSİ
JOURNAL OF CREATION IN THE LIGHT OF SCIENCES

2023 1(1)

ISSN
3023- 6142

bilimsel camia tarafından daha iyi anlaşılmasına hizmet etmektir. Bu dergi serisinin bilim camiasının düşünce ufkunu açacağı, araştırmalarında onlara yeni bir şevk ve enerji vereceği düşünmekteyiz.

Bilimler Işığında Yaratılış Dergisi'nin öncelikli hedefleri arasında bilim ve inanç merkezli bir farkındalık oluşturmak yer almaktadır. Düşünce ufkuna katkı sağlamak ve ilmi veriler doğrultusunda yaratılış gerçeğini merkeze alarak bilim insanlarına yeni bir bakış açısı kazandırmak ise ana hedefler arasında yer almaktadır.

Yayın hayatına yeni başlamış dergimizin tüm insanlığa hayırlı olmasını diler teşekkür ederiz.

Doç. Dr. Kasım TAKIM

Editör

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Prof. Dr. Adem TATLI, Prof. Dr. Ali BAKKAL

İnceleme Makalesi / Review Article

İLK İNSAN HZ. ÂDEM İNSANLARIN ATASIDIR

THE FIRST HUMAN HZ. ADAM IS THE ANCESTOR OF HUMANS

1-23

&&&&&

Prof. Dr. Selahattin ÇELEBİ

İnceleme Makalesi / Review Article

EVRENDE HAYATA GÖRE DENGELENEN İNCE AYAR PARAMETRELERİ

FINE TUNING PARAMETERS BALANCED ACCORDING TO LIFE IN THE UNIVERSE

24-35

&&&&&

Prof. Dr. Ömer İrfan KÜFREYİOĞLU

İnceleme Makalesi / Review Article

BİYOLOJİK MEMBRAN MUCİZESİ

BIOLOGICAL MEMBRANE MIRACLE

36-43

&&&&&

Prof. Dr. Kâzım UYSAL

İnceleme Makalesi / Review Article

**İNSANIN KÖKENİ VE GÖREVİ İLE İLGİLİ BİLİM ADINA YAPILAN VAHİM
HATA, İSLAM ALEMİNİN BU HATAYI TELAFİ EDEMEMESİNİN TEMEL
NEDENİ VE ACI SONUÇLARI**

THE GREAT MISTAKE MADE IN THE NAME OF SCIENCE REGARDING
HUMAN ORIGIN AND DUTY, THE MAIN REASON FOR THE FAILURE OF THE
ISLAMIC WORLD TO COMPENSATE THIS MISTAKE AND THE PAINFUL
CONSEQUENCES

44-69

&&&&&

Prof. Dr. Şener DİLEK

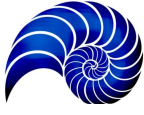
İnceleme Makalesi / Review Article

**MANA-YI HARFİ İLE BAKIŞ: İNSANIN MAHİYET VE HAKİKATI, SAADET VE
SORUMLULUĞU**

THE VIEW WITH THE LETTER OF THE MEANING: HUMAN NATURE AND REALITY,
BLISS AND RESPONSIBILITY

70-81

&&&&&

BIYDER

İLK İNSAN HZ. ÂDEM İNSANLARIN ATASIDIR*

Âdem TATLI¹

Ali BAKKAL²

Öz

Kur'an ve sünnet, canlılık âleminde farklı yaratılış modellerinden haber vermektedir.

İlk insan Hz. Âdem'in, Hz. Havva'nın ve Hz. İsa'nın yaratılışı birbirinden farklı olduğu gibi, meleklerin ve cinlerin yaratılışı da farklılık arz etmektedir.

Allah'ın iki türlü üreme kanununun vardır. Birisi eşeysiz, diğeri eşeyli. Eşeysiz üremede döllenme olmadan doğrudan bir canlıdan bir başka canlı yaratılır. Eşeyli üremede ise anne ve baba gereklidir.

İlk insan Hz. Âdem, doğrudan eşeysiz olarak yaratılmıştır. Hz. İsa'nın yaratılış şekli, yani babasız yaratılma arılar âleminde görülür. Döllenmemiş yumurtalardan erkek arılar yaratılır.

İlk insan Hz. Âdem'in yaratılmasından önce yeryüzünde insan veya ona benzer akıllı ve şuurlu bir varlık bulunup bulunmadığı konusu geçmişte olduğu gibi günümüzde de tartışılmakta ve bazıları tarafından Hz. Âdem'den önce Âdemlerin de olabileceği ileri sürülmektedir.

Bu tartışmanın sebebi, Bakara suresinin 30.ayetinde geçen şu beyandır:

“Hani Rabbin meleklerle, “Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım” demişti. Onlar, “Biz seni eksiksiz bilirken ve durmadan övgü ile tenzih ederken orada fesat çıkaracak ve kan dökecek birini mi yaratacaksın?” dediler. Allah “Şüphesiz yok ki, ben sizin bilmediklerinizi bilirim”.

Bu ayette geçen, halife kelimesiyle, orayı fesada verecek ve kan dökecek birisinin yaratılması anlamındaki ifadeden hareketle Hz. Âdem'den önce Âdemlerin varlığı ileri sürülmektedir.

Diğer taraftan fen ve felsefe sahasında da ilk insanın ortaya çıkışıyla ilgili farklı görüşler ileriye sürülmektedir. Özellikle bu konuda fosillerin bulunmayışı, araştırmacıları alçı modelleriyle ideolojilerine göre şekillendirdikleri ilk insan tanımlarına sevk etmiştir. İlk insanın atası olarak ileriye sürülen ve ateist düşünceye göre şekillendirilmiş bu yapıları hakikat telakki eden bazı müfessirler de ayet ve hadislerin yorumunu bu doğrultuda yapmaktadırlar. Böylece konu, hakikati olmayan bir zemine oturtulmaya çalışılmaktadır.

Bu makalede Hz. Âdem'den önce Âdemlerin varlığı ile ilgili iddialar kaynakların ışığında değerlendirilecektir.

Anahtar kelimeler: İlk insan, İnsanın atası, Âdem'in yaratılışı, Hz. Havva'nın yaratılışı.

* Bu çalışma 21-23 Ekim 2023 tarihleri arasında Bitlis Eren Üniversitesi'nde düzenlenen VII. Uluslararası Bilimler Işığında Yaratılış Kongresinde sunulan “İlk İnsan Hz. Âdem, İnsanların Atasıdır” başlıklı bildiri geliştirilerek türetilmiştir.

¹ Emekli Profesör, adem.tatli07@gmail.com, ORCID: 0009-0008-0031-3943

² Emekli Profesör, alibakkal52@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4948-2736

THE FIRST HUMAN HZ. ADAM IS THE ANCESTOR OF HUMANS

Abstract

The Quran and the Sunnah inform us of different models of creation in the world of living things.

Just as the creation of the first humans, Adam, Eve and Jesus, are different from each other, the creation of angels and demons is also different.

God has two types of reproductive laws. One is asexual, the other is sexual. In asexual reproduction, another living thing is created directly from one living thing without fertilization. In sexual reproduction, a mother and father are required.

The first human being, Adam, was created directly asexually. The way Jesus was created, that is, creation without a father, can be seen in the bee world. Male bees are created from unfertilized eggs.

The issue of whether there were human beings or similar intelligent and conscious beings on earth before the creation of the first human, Adam, is debated today as in the past, and some suggest that there may have been Adam before Adam.

The reason for this debate is the following statement in the 30th verse of the Surah Baqara:

“And when your Lord said to the angels, “I will create a caliph on earth.” They said, “Will You place in it someone who will cause mischief and shed blood, while we know You completely and praise You?” they said. Allah says, “Indeed, I know what you do not know.”

Based on the expression in this verse where the word caliph means the creation of someone who will cause corruption and shed blood, it is claimed that there were Adam before Adam.

On the other hand, different views are put forward in the fields of science and philosophy regarding the emergence of the first human being. Especially the lack of fossils on this subject has led researchers to define the first humans, which they shaped according to their ideologies with plaster models. Some commentators, who consider these structures, which are claimed to be the ancestors of the first man and shaped according to atheist thought, as truth, interpret the verses and hadiths accordingly. Thus, the issue is tried to be based on a ground that has no truth.

In this article, claims about the existence of Adam before Adam will be evaluated in the light of the sources.

Key words: First man, Ancestor of man, Creation of Adam, Creation of Eve.

GİRİŞ

A- İLK İNSANIN YARATILIŞI

Cenab-ı Hakk’ın, melekleri, cinleri ve insanları akıllı varlıklar olarak yarattığını ayet ve hadislerden öğreniyoruz. Önce melekler, sonra cinler, akabinde akıllı varlıkların en son halkası olan insanlar yaratılmıştır. Meleklerin nurdan yaratıldığını hadislerden öğreniyoruz (Müslim, Zühd, 60). Cinlerin ise dumansız ateşten yaratıldığını Kur’an beyan etmektedir (Hicr, 27, Rahman, 15). İlk insanın da topraktan yaratıldığını ayetler bildirmektedir.

Üreme kanunları

Varlıkların çoğalması ve yeni nesil meydana getirmesi için Allah bir takım üreme kanunları koymuştur. Bu kanunlar bitkiler, hayvanlar ve insanlar arasında görülür. Üreme kanunları genelde iki grup altında toplanabilir. Birisi eşeysiz diğeri eşeyli üremedir.

1-Eşeysiz üreme

Bunda bir anne ve babaya gerek yoktur. Bir canlının bir parçasından Allah yeni bir canlı yaratır. Mesela patateslerin üzerinde gözler vardır. O gözlerin olduğu yerden bir parça kesip toprağa gömüldüğü zaman patates bitkisi meydana gelir.

Bir söğüt dalı kesilip toprağa gömüldüğü zaman Allah onu geliştirir ve ondan söğüt ağacı hâsıl eder.

Böyle eşeysiz üreme arılar arasında da görülür. Bilindiği gibi Bey arı dişidir ve belli bir olgunluğa ulaşıncı çiftleşme uçuşuna çıkar. Bir erkek arı tarafından döllenir. Spermalar sperm kesesinde toplanır. Kovana dönen bey arı yumurtlamaya başlar. Yumurta kanalı sperm kesesinin önden geçmektedir. Bu sperm kesesinin önünden yumurtalar geçerken kese açılırsa yumurta döllenir ve bundan dişi arı yaratılır. Şayet sperm kesesi açılmazsa yumurta döllenmeden peteğe bırakılmış olur ve bu döllenmemiş yumurtadan erkek arı hâsıl edilir.

Hz. İsa'nın babasız yaratılışı gibi, yani eşeysiz üreme her an arılarda cereyan etmektedir.

2-Eşeyli üreme

Günümüzde insanlar eşeyli olarak üremektedir. Bunda bir anne ve baba gereklidir. Bitki ve hayvanlarda ise eşeysiz üremenin yanında eşeyli üreme de görülür.

İnsanın yaratılışında elementler görev almaktadır. Bu ister ilk yaratılış olsun isterse sonraki yaratılışlar olsun durum aynıdır. Ancak ilk yaratılışta eşeysiz, diğeri yaratılışlarda hem eşeysiz ve hem de eşeyli üreme kanunları görülür.

Günümüzde insanın teşekkülü, cansız elementlerden yaratılan canlı yumurta ile spermın birleştirilmesiyle hâsıl olan ve zigot adı verilen tek hücreyle başlamaktadır. İlk yaratılışın da böyle bir kanunla olması muhtemeldir.

İlk yaratılış, günümüzdeki eşeysiz üremeye benzer tarzdadır. Yani anne ve baba olmadan doğrudan yaratılma şeklidir.

Aslında anne baba da birer sebeptir. Çünkü onlar da yaratılmıştır. Dolayısıyla varlıkların yaratılışı tamamen Allah'ın emir ve iradesi tahtındadır ve herhangi bir sebep olmadan da varlıkları yaratabilir ve nitekim her an nurdan, karanlıktan, esir maddesinden ve havadan varlıkların yaratıldığı şöyle nazara verilmektedir:

“Madde-i nurdan, hattâ zulmetten (karanlıktan), hattâ esir maddesinden, hattâ mânâlardan, hattâ havadan, hattâ kelimelerden zîhayat (canlı), zîşuuru (şuur sahibini) kesretle halk eder ki, hayvânâtın pek çok muhtelif ecnasları (cinsleri) gibi pek çok muhtelif ruhanî mahlûkları, o seyyâlât-ı lâtife maddelerinden halk eder. Onların bir kısmı melâike, bir kısmı da ruhanî ve cin ecnaslarıdır (cinsleridir)” (Nursi, 2016, s. 630).

Allah (c.c.) kâinatı ve dolayısıyla bütün varlıkları yaratan ve idare edendir. Atomdan galaksilere kadar her şey O’nun emir ve izni dairesinde hareket eder. Allah (c.c.) istediğini istediği tarz ve şekilde yaratmaktadır.

B- YARATILIŞI ANLAMAK İÇİN YARATICIYI DOĞRU BİLMEK GEREKİR

Varlıkların yaratılışlarını anlayabilmek için, onların yaratıcısı Allah’ı bütün sıfat ve isimleri ile doğru bilmek lâzımdır. Kur’an’da bildirildiği gibi O ezeli ve ebedidir, doğmamış, doğurulmamıştır. Hiçbir şeye muhtaç değildir. Her şey O’na muhtaçtır. Eşi, benzeri ve ortağı yoktur. Yaratılmamıştır. Yaratılmış ne varsa mahlûktur, İlah olamaz. O’nun bütün isim ve sıfatları sonsuz ve zatındandır. Sıfat zatından olunca o sıfatın zıddı giremez. Mesela kudretin zıddı acizliktir. İlahta acizlik olduğu farz edilirse o zaman hem kudreti sonsuz ve hem de onun zıddı acizliğin aynı anda sonsuz olarak bulunması demektir ki bu mantıken mümkün değildir. Sıfatın zıddı giremeyince orada o sığata göre mertebe ve derecelenme olmaz. Mertebe olmayınca az-çok, büyük-küçük o sığata göre birdir. Mesela Allah’a göre bir atomu kaldırmadaki iradenin tecellisi ne ise, kâinatı kaldırmada iradenin tecellisi aynıdır. O kudrete göre büyük küçük fark etmez” (Nursi, 2016, s. 653-654).

Allah’ın kâinattaki tasarrufu emirledir

Allah’ın kâinattaki tasarrufu emir ve iradesinin tecellisiyledir. Bu Kur’an’da şöyle beyan edilir:

“Bir şeyi istediğinde, O’nun buyruğu ‘ol!’ demekten ibarettir; hemen oluverir” (Yâsin, 82).

Nasıl ki bir komutan “yürü” emriyle bir ferdi yürüttüğü gibi, aynı emirle bir orduyu da yürütür. Aynı şekilde, bilgisayara programı yüklenen bir halının dokunması için hazırlanmış makineleri harekete geçirmek için bir tek “Ol” veya “Başla” emri ile halı dokunmaya başlar. Bilindiği gibi halı ipliklerden, iplikler moleküllerden ve moleküller de atomlardan meydana gelmektedir. Yüz metre boyunda, bir metre eninde, yani 100 m. kare bir halı dokuyacağımızı düşünelim. Bunda trilyonlarca atom görev alır. Bu makinelerde günde bir metre halı dokunursa, bu halı yüz günde dokunacaktır. Biz âdetâ bir “Ol” emri ile yüz gün sonra görev alacak atomlara da vazife vermiş oluyoruz.

Bilgisayardaki halının programı onun bir bakıma kader defteridir. Elementler, yani atomlar halının dokunmasında bu kader defterindeki programa göre şekil alacaklardır.

Kâinatta her bir varlığın âdetâ bir word dosyası gibi kader defteri vardır. Elementler o programa ve kader defterindeki düsturlara göre vazifelerine sevk edilir. İncir çekirdeğinde bir incir ağacının programı DNA’larında şifrelendiği gibi, her bir insanın da genetik yapısı, levh-i mahfuzdaki kader

defterinin bir numunesi olan DNA'larında şifrelenmiş bulunmakta ve her bir atom o programa göre İrade-i İlâhiye tarafından vazifelerine sevk edilmektedir.

Kısaca söylemek gerekirse, kâinatta tek bir atom dahi başboş ve gelişigüzel hareket edemez. Her şey Allah'ın sonsuz ilim, irade ve kudretinin tahtında cereyan etmektedir.

Allah'ın kâinattaki tasarrufu, bir atomdaki tasarrufu gibi olduğu şöyle ifade edilir:

“Bütün kâinatın kün (ol) emrine itaati, bir tek nefer hükmünde olan bir zerrenin (atomun) itaati gibidir”(Nursi, 2016, s. 630).

Demek ki bütün kâinatın Allah'ın “Ol” emrine itaati, bir atomun itaati ve emir dinlemesi gibidir. Dolayısıyla yaratılıştaki birtakım sebepler, Allah'ın kudretine perde çekmek içindir. Bu dünya imtihan yeri olduğu için sebepler halk edilmiştir. Tâ ki imtihan sırrı ortadan kalkmasın. Yoksa o sebeplerin, sonucu meydana getirmede hiçbir rolleri yoktur. Bu bakımdan Yüce Yaratıcı varlıkların yaratılışında koyduğu bir takım kanun ve prensiplerini zaman zaman değiştirmektedir. İşte Hz. Âdem'in (as) ve Hz. İsa'nın (as) yaratılışında, bu kanunlardan birisi devreden çıkarılmıştır.

İlk insanın yaratılışı ile ilgili olarak iki görüş söz konusudur.

I- Evrimcilerin iddiaları

II- Semavî kaynakların beyanı

I- İLK İNSANIN YARATILIŞI KONUSUNDA EVRİMCİLERİN İDDİALARI

Evrimci biyologlardan bazılarının ısrarla üzerinde durduğu husus, bütün canlıların ve en sonunda da insanın silsile halinde birbirinden evrimleşerek meydana geldiği görüşüdür. Yarı maymun-yarı insan varlığıyla ilgili ileriye sürülen fosiller lehinde yapılan yoğun propaganda ve psikolojik bir baskıyla ciddi hiçbir delile dayanmayan böyle bir iddia bilimsel bilgi gibi takdim edilmektedir. Bazı bilim insanlarında bu iddiaların gerçek ve doğru olduğu kanaati hâsıl olmakta ve Hz. Âdem'den önce başka Âdemlerin varlığı kanaatini doğurmaktadır.

Fosillerin yaşları gerçeği değil, nisbî değeri yansıtır

Konunun yanlış değerlendirilmesine bir sebep de fosillerin paleontolojik ve radyoaktif metotlarla yapılan yaş tayinlerinin kesin rakamlar gibi takdim edilmesidir. Hiçbir canlı nüfus kâğıdı ile gömülmez. Hâlbuki ileriye sürülen yaşlar sanki gerçek değermiş gibi takdim ediliyor. Bununla ilgili bir değerlendirme şöyledir:

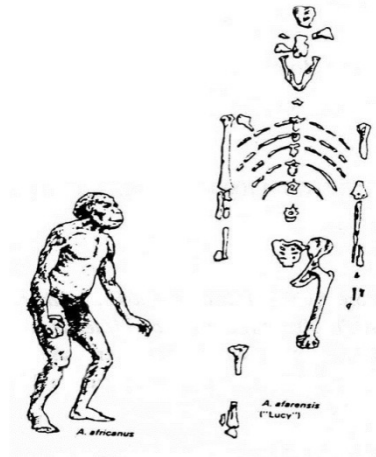
“Jeolojik ve arkeolojik materyallerin yaşını tayinde kullanılan gerek radyoaktif gerekse diğer metotlar, birtakım kabullere ve tahminlere dayandığı için istenen hassasiyette değildir. Bu bakımdan ortaya konan yaşların gerçek yaşlar olduğu hususunda tereddütler hasıl olmaktadır. Ancak her materyalin yaşını tayinde benzer hatalar olduğu için, tespitler gerçek yaşlardan ziyade nispi yaş olarak önemlidir. Sözgelimi 50 milyon yaşında olduğu tespit edilen A materyali, 150 milyon yaşındaki B

materyalinden üç kat daha gençtir. Yani A materyali gerçekte 15 bin yaşında ise, B materyali de 45 bin yaşında olacaktır” (Tatlı, Â., 2018, s. 45-54).

Evrinciler maymunla insanın ortak ataya sahip olduğunu iddia ederler. Bununla ilgili olarak maymunluktan biraz farklılaşmış ilk insan olarak *Afrika Adamı*’nı ve *Homo erectus* (Dik yürüyen maymun insan) grubunu ileriye sürerler.

A- AFRİKA ADAMI (*Australopithecus africanus*)

Afrika Adamı’nın muhtelif varlıklara ait fosil parçalarına dayanılarak ressam tarafından çizilmiş resmi şekil 1’de, bunun bronz heykeli de şekil 2’de görülmektedir.

Şekil 1. Lucy ve Leaky tarafından Afrika’da bulunmuş olan fosiller dikkate alınarak ressam tarafından çizilmiş hayali Afrika Adamı’nın (*Australopithecus africanus*) resmi. Geniş bir alandan toplanan bu fosil parçalarının farklı canlılara ait olduğu bildirilmektedir (Tatlı, 2018, s.156).

Evrinci bilim adamlarından Gould, Afrika Adamı olarak ileriye sürülen bu varlığı meydana getiren fosil parçalarının, muhtelif zamanlarda ve farklı mekânlardan toplandığını, tek canlıya değil, farklı canlılara ait olduğunu ve insanın atası olamayacağını belirtir (Gould, J. L. And keeton, W. T. 1996, s. 347).

Şekil 2. Hayali Afrika Adamı'nın bronz heykeli. Bunun yaklaşık 3-4 milyon yıl önce yaşadığı ileri sürülmektedir. Takma adı Lucy's species veya Lucy'nin Adamı'dır.

B- HOMO ERECTUS GRUBU

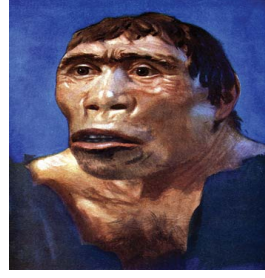
Bu grupta yer alan varlıklar; Java Adamı (*Homo erectus*), Nebraska Adamı (*Hesperopithecus heroldcooki*), Piltdown Adamı (*Eanthropus Dawsoni*) ve Pekin Adamı'dır (*Sinanthropus pekinensis*).

Evrimsel bunların insanın takriben 500 bin yıl önce yaşamış ataları olduğunu, dik yürüdüklerini ve beyin hacimlerinin de yaklaşık 1000 cc olduğunu ileri sürerler.

1- JAVA ADAMI (*Pithecanthropus erectus* veya *Homo erectus*)

Hollandalı fizikçi Eugene Dubois, 1887 yılında Doğu Hindistan'da Hollanda kolonisi olan Java'ya, Hollanda ordusu ekibiyle gitti. Dubois, Sumatra'ya varışından itibaren iki yıl içinde hükümeti, Java'da paleontolojik kazı yapmaya ikna etti. Trinil köyü yakınındaki Solo Irmağı kenarında kazıyı yapmak için mahkûm işçiler ve bu kazıyı kontrol etmek için de askerler verildi. Dubois'in bu kazılarda alan çalışmasına katılmadığı, mahkûm işçilerin periyodik olarak taşıdığı bulguları evinde incelemekle yetindiği belirtilir (Richard, 2003).

1891 yılında Dubois, önüne gelen kemikler arasında iki önemli bulguyla karşılaşmıştır. Bunlar, bir ay arayla aynı fosil yatağında bulunmuş bir diş ile bir kafatası idi. Ancak bunların kazı esnasında kaydı tutulmadığı için tam yerleri tespit edilememişti. Başlangıçta Dubois bunların bir şempanzeye ait olduğu kanaatine vardı. Ancak birkaç ay sonra mahkûmlar aynı kazı alanında bir uyluk kemiği buldular. Bu, dik yürüyen bir insanın uyluk kemiği idi. Dubois bu parçaları birleştirerek *Pithecanthropus erectus* (*Homo erectus*) (Dik Yürüyen Maymun Adam)'u meydana getirdi. Bu varlığın beyin hacmi yaklaşık 900 cc kadardı. 1898 yılında da bir küçük azı dişi bulundu. Bu dişlerin de Java Adamı (*Pithecanthropus*)'na ait olduğu belirtildi. Bu varlığın yaşı da 500 bin yıl olarak tahmin edildi (Şekil 3).

Şekil 3. “İnsanın atası” olduğu farz edilen ve iki diş, yarım kafatası, bir uyluk kemiğine dayanılarak 1891 yılında çizilmiş hayali Java Adamı (*Homo erectus*) resmi ve onun bronz heykeli.

Dubois bu fosilleri 1895 yılında Leyden’de yapılan Milletlerarası Zooloji Kongresi’nde açıkladığı zaman, İngiliz zoologları bu fosillerin insana, Almanlar insan benzeri maymuna, Fransızlar ise ileri yapılı maymun ile insan arasında bir geçiş formuna ait olduğunu ileri sürdüler.

Koenigswald, Java Adamı’ndaki büyük iki azı dişinin orangutana, küçük azı dişinin de insana, kafatasının da gibbon maymunlarına ait olduğunu belirtir (Boule and Valois, 1957).

Java Adamı”(*Homo erectus*) olarak adlandırılan varlığın, hakikatte şempanze veya goril tipi bir maymundur. Maymuna ait kafatasının insanın uyluk kemiğiyle birleştirilerek buna Java Adamı (*Pithecanthropus erectus-Homo erectus*) adı verilmiştir (Gish, 1981).

Burada dikkati çeken husus, Java Adamı (*Pithecanthropus erectus*)’nın fosilini bulan Dubois’in, 30 yıl sonra, yani 1922 yılındaki itirafının dikkate alınmayışıdır. Dubois otuz yıl sonra, Java Adamı olarak ileriye sürdüğü varlığın, aslında büyük bir gibbon maymunu olduğunu itiraf etmiştir (Howells, 1967).

Dubois’in bu açıklamasına Arkeoloji Ansiklopedisi de şöyle yer vermiştir:

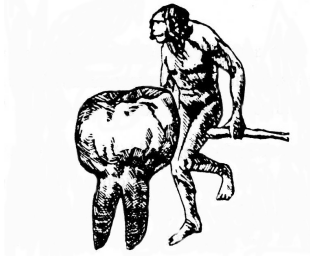
“Dubois’in, önce ‘dik yürüyen insan’ ismini verdiği yeni statü, çok muhalefetle karşılaştı. Ama sonradan Dubois’in kendisi de fikrini değiştirip, bulduğu fosillerin büyük bir ape, yani iri yapılı maymun olduğunu söylemesine rağmen, bu kafatası genel bir kabul gördü (Cottrell, 1960).

Konunun en dikkat çekici yönü, Java Adamı’nı gündeme getiren Dubois, 30 yıl sonra bu varlığa ait olduğu ileriye sürülen fosil parçalarının bir kısmının insana, bir kısmının da gibbon maymununa ait olduğunu, burada kendisini sahtekârlık yaptığını, bilim adamlarını yanılttığını itiraf etmesine rağmen, Java Adamı’nın bütün dünyada hem ortaöğretim ve hem de yükseköğretim ders kitaplarında insanın atası olarak takdim edilmesidir. Bunun sebebi, evrim lehinde dünya çapında yapılan yoğun propagandadır.

İşin garip tarafı da, bazı Müslüman bilim adamlarının, Java Adamı fosilinin gerçek olduğunu varsayıp, insanın yaratılışı ile ilgili ayetleri bu yönde tevil etme gayretleridir.

2- NEBRASKA ADAMI (*Hesperopithecus heroldcookii*)

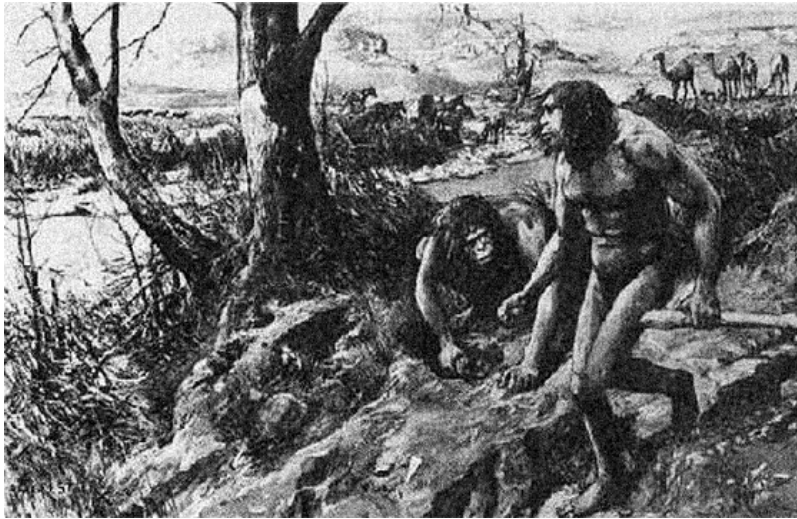
1922 yılında Henry Fairfield Osborn Batı Nebraska'da bir antikacı dükkânında sergilenen fosil parçaları arasında büyük bir azı dişi bulmuş ve bu dişi, Nebraska Adamı (*Hesperopithecus heroldcookii*) olarak adlandırmıştır. Günümüzden takriben 500 bin yıl önce yaşadığını tahmin ettiği bu varlığın, insanın tarih öncesi atasına ait olduğunu, yarı maymun, yarı insan özelliği taşıdığını ileri sürmüş ve bu düşünce ile bu varlık hakkında resimler çizilmiştir (Şekil 4, 5).

Şekil 4. Bir domuzun azı dişine dayanılarak çizilmiş hayali Nebraska Adamı (*Hesperopithecus heroldcookii*) resim.

Bu dişin 1925 yılında bir domuza ait olduğu anlaşılmıştır (Gish, 1981).

Yaklaşık yüz yıl önce domuza ait olduğu ispatlanan bir dişin hikâyesi burada bitmemiş, insanın atası makamına oturlan Nebraska Adamı'nın toplum hayatını yansıtan resimleri, film ve çizgi filmleri yapılmıştır. Hayali olarak çizilen Nebraska Adamı'nın yarı maymun yarı-insan resimleri ansiklopedilerde ve en popüler kitaplarda insanın ilk atası olarak takdim edilmeye devam etmektedir.

Şekil 5. Hayali Nebraska Adamı'nın güya sosyal hayatını yansıtan resimler.

Sonradan bir domuza ait olduğu anlaşılan bir azı dişine dayanılarak, insanları maymundan geldiğine inandırmak için çizilmiş yarı-maymun yarı-insan resimleri.

3- PİLTDOWN ADAMI (*Eanthropus dawsoni*)

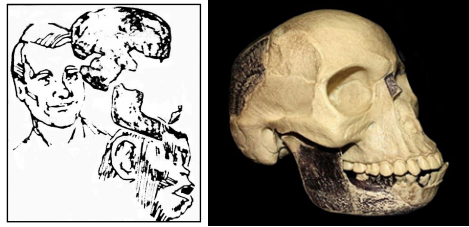
1912 yılında Londra Tabiat Tarihi Müze Müdürü Arthur Smith Woodward ile tıp doktoru Charles Dawson tarafından, İngiltere'nin Piltdown yakınındaki bir çakıl çukurundan bir çene ile kafatası fosili, bir merasimle çıkarıldı. Çene kemiği maymununkine, dişlerle kafatası ise insaninkine çok fazla benzerlik gösteriyordu. Bu materyaller, "Piltdown Adamı" (*Eanthropus dawsoni*) olarak adlandırıldı. Yaşı da 500 bin yıl olarak tespit edildi.

1950 yılında Piltdown Adamı'nın yaşını tespit için, kemiklerin topraktan absorbe ettikleri florid miktarı testine tabi tutuldu. Şayet fosil iddia edildiği gibi toprakta 500 bin yıl kalmışsa, çok fazla florid ihtiva etmesi gerekiyordu. Fakat bu fosilde hiç florid yoktu. Böylece Piltdown Adamı'na ait materyalin fosil olmadığı ve bulunduğu zaman toprakta bir yıldan fazla kalmadığı tespit edildi.

Daha sonra ciddi bir incelemeye tâbi tutulan kemiklerin, eskiye ait olduğu görüntüsünü vermek için potasyum dikromat ile lekelenirildiği anlaşıldı.

Bununla, 10 yaşındaki bir orangutan çenesi insan kafatasıyla birleştirilip insan dişleri de çene kemiğine monte edilerek, maymun-insan arası bir varlığa benzetilmek istenmiştir (Şekil 6).

"İnsanın atası" olarak kabul edilen bu fosilin çenesinin orangutan maymununa, kafatası ve dişlerin insana ait olduğu ve çeneye uydurmak için eğelendiği anlaşılmıştır (<http://www.history.com>).

Şekil 6. Hayali Piltdown Adamı (*Eanthropus dawsoni*). İnsan kafasına orangutan çenesi takılmış, insanın dişleri eğelenerek çeneye yerleştirilmiştir.

Bu işin sorumluları arandığı zaman kimse suçu üzerine almadı. Bu işi tezgâhlayıp büyük bir merasimle çakıl çukurundan çıkaran Arthur Smith Woodward ile tıp doktoru Charles Dawson ise ölmüştü. Konuyu takdim eden dergi ve diğer yayın organları da mesuliyeti kabul etmediler.

1930'lu yıllarda "İnsanın önce beyni mi, yoksa vücudu mu gelişti?" tartışmalarına, Piltdown Adamı'ndan delil getirilerek cevap veriliyordu. Nitekim Smith, bu konuya işaret ederek şöyle der:

"*Piltdown Adamı'nın en ilgi çekici tarafı, 'insanın evriminde ilk sırayı beynin aldığı' yolundaki düşünceleri haklı çıkarmasıdır. 'İnsanın kafa yapısının gelişimi sayesinde maymunluktan kurtulduğu' fikri en gerçekçi görüştür. İnsan, beyni aşırı şekilde gelişmiş bir orangutandan ibarettir. İşte, Piltdown kafatasının önemi, bu hükümleri kesin şekilde doğrulamasından gelmektedir* (Smith, 1979).

Clark Howell ise, Piltdown Adamı'yla ilim çevrelerinin 50 yıl aldatıldığına şöyle dikkati çeker:

“Piltown Adamı, insan kafatası ve maymun çenesinden oluşan yaratıktan başka bir şey değildi. Bu, bilerek tezgâhlanan bir aldatmacaydı. Bunu, ‘insanın 500 bin yıl önce yaşamış maymunla ortak atası’ olarak takdim ettiler. Bu konu üzerinde yaklaşık 500 kitap yazıldı. Paleontologlar bu buluşla 50 yıl boyunca boş yere oyalanıp durdular”(Howell, 1973).

Skop mahkemesi

Nebraska Adamı ile Piltown Adamı’na ait yayınların Skop mahkemesine bilimsel bir delil olarak sunulma hikâyesi vardır.

Skop Mahkemesi olarak bilinen dava oldukça enteresan ve bilim adına oldukça düşündürücüdür. Hadise Amerika’da 1922 yılında cereyan eder.

1922 yılında Amerika’da bir öğrenci velisi, okulda insanın maymundan geldiği şekilde çocuğuna eğitim verildiğini, bunun yanında İncil’de bahsedildiği gibi insanın doğrudan topraktan yaratılan Hz. Âdem’den geldiğinin de verilmesi gerektiği talebiyle mahkemeye müracaat eder.

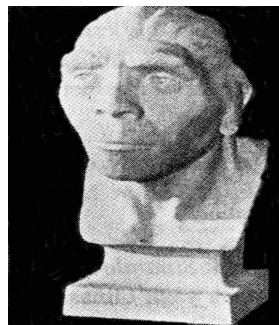
Amme davası olduğu için, evrimi savcı müdafaa eder. Savcı mahkemede, insanın maymundan geldiğinin bilimsel olarak ispatlandığını belirtir ve bunun delili olarak da mahkemeye Nebraska Adamı ve Piltown Adamı hakkındaki yayınları sunar.

Mahkeme, sonradan sahtekârlık ürünü olduğu anlaşılacak olan bu iki yayına dayanarak evrimcilerin iddialarının doğruluğuna hükmeder. Okullarda insanın Hz. Âdem’den geldiğinin değil, maymundan geldiğinin anlatılmasının bilimsel olduğuna karar verilir.

4- PEKİN ADAMI (*Sinanthropus pekinensis*)

Dr. Davidson Black tarafından Çin’in Pekin şehrine 40 km mesafede bir çukurda 1921 yılında iki azı dişi bulundu ve bunlar “*Sinanthropus pekinensis*” olarak adlandırıldı (Şekil 7).

1927 yılında W. C. Pei üçüncü azı dişini, 1928 yılında ise kafatası parçaları ile iki alt çene buldu. Black, bu fosillerin de Pekin Adamı’na ait olduğunu bildirdi (Boule and Valois, 1957).

Şekil 7- Alçıdan yapılmış hayali Pekin Adamı (*Sinanthropus pekinensis*) modeli.

Pekin Adamı'na ait materyallerin, iki dış hariç, İkinci Dünya Harbinde Japonlar'ın burayı işgali sırasında kaybolduğu ileri sürülmektedir. Amerika elçisi O'Connell, o tarihlerde Çin'de bulunduğunu, Japonların buraya girmediğini, evrimcilerin bu materyalleri kendilerinin imha ettiklerini, böylece alçı modellerinin kendi evrimci düşüncelerine göre şekillendirdiklerini belirtir (O'Connell, 1969).

II- İLK İNSANIN YARATILIŞI KONUSUNDA SEMAVÎ KAYNAKLARIN BEYANI

Semavî kaynaklar ilk insan Hz. Âdem'in topraktan yaratıldığını bildirmektedir. Tevrat'ta Âdem'in yeryüzünde, altıncı günde Allah tarafından yerin toprağından yaratıldığı, daha sonra burnuna hayat nefesi üflenerek canlı bir varlık haline getirildiği beyan edilmektedir (Tekvîn, 1/1-2/4; 2/7).

İlk insan ve aynı zamanda ilk peygamber Hz. Âdem'in yaratılışına Kur'an ve hadislerde yer verilmiştir. Hz. Âdem'in yaratıldığı madde, çeşitli âyetlerde değişik terimlerle ifade edilmektedir.

1- Kur'an'da insanın farklı yaratılış modelleri nazara verilir

Varlıkları yaratan Allah'tır. O bize insanın değişik yaratılma modellerinden haber vermektedir. Bunlar;

- Hz. Âdem (ilk insan ve ilk peygamber) topraktan yaratıldı (Kehf, 37; Mü'min, 67; Fâtır, 11).
- Hz. Havva, Hz. Âdem'in bir parçasından yaratıldı (Zümer, 6; Nisa, 1).
- Hz. Âdem'in nesli bir anne ve babadan yaratıldı (Hacc, 5).
- Hz. İsa babasız, ruh üflenerek ol emriyle anne rahminde yaratıldı (Meryem, 21; 19: Âli İmran, 3, 45, 47).

2- Kur'an'da Hz. Âdem'in yaratıldığı toprağının muhtelif özellikleri nazara verilir

Bunları şöyle sıralamak mümkündür:

- Çamurdan (İsra, 61; A'raf, 12; Sad,76; Secde, 7).
- Cıvık çamurdan (Saffât,11).
- Çamurdan süzölmüş bir hulasadan (Sülale min tin) yaratıldı (Mü'minun, 12).
- Yapışkan çamur (Tîn-i lâzib) (Sâffât , 11).
- Kurumuş çamur (salsal) gibi çamur türlerinden yaratılmıştır (Hicr, 26, 28, 33; Rahman, 14; Ali İmran, 59).

“O öyle bir Rabdir ki, sizi çamurdan yaratmış, sonra size bir ecel tayin etmiştir. Ayrıca O'nun katında belirlenmiş bir ecel daha vardır. Siz ise hâlâ şüphe edip duruyorsunuz.” (En'âm, 2).

Bu ayetteki “çamurdan yaratılma” ile ilgili olarak müfessirlerin yaptığı yorumlar iki grupta mütalaa edilmektedir.

a- Birincisi:

Ayetteki “Sizi çamurdan yarattı” ifadesiyle Âdem'in kastedildiği ve tüm insanların onun çocukları olması münasebetiyle herkesin topraktan yaratılmış olacağı itibarıyla “Siz” diye ifade olunduğu şeklindedir (Taberî' Muhammed b. Cerîr. 1420).

b- İkincisi;

Ayette “Sizi topraktan yarattık” ifadesiyle, tüm insanların topraktan meydana gelen gıdalardan yaratılmış olmalarına işaret edilmektedir. Çünkü insanlar hayatlarını devam ettirmek için toprağa muhtaçtır. Yedikleri gıdaların büyük bir kısmı topraktanır. Hayvanî gıdalar da esasen topraktan beslenen varlıklardan alınmadır. İnsanların canlı ilk maddesi olan sperm ve anne karnındaki yumurta, besinlerdeki cansız elementlerden yaratılmaktadır.

Sperm ve yumurtanın İlâhî bir kudret tarafından birleştirilmesiyle hâsıl edilen ve insanın küçük bir numunesi olan embriyonun yapısı da yine topraktaki elementlerdendir. Annesinin rahminde beslenirken aldığı kan, hayatının devamı için aldığı gıdalar topraktanır (Râzî, Fahrudin, 1420).

c- Tek nefisten yaratılmış olma

Allah Kur’an’da:

“Ey insanlar! Sizi nefsi vâhideden yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın (meydana getirip) yayan Rabbinize karşı gelmekten sakının...” (Nisâ, 1).

Âyeti ve başka ayetlerde ifade edildiği gibi yaratıcının kendisi olduğunu vurgulamakta ve “Sizi nefsi vâhideden yarattı” ifadesiyle de belirttiği gibi, insanları *nefs-i vahideden* yarattığını bildirmektedir (En‘âm, 98; A‘râf, 189; Zümer, 6).

İlk dönemlerden itibaren *nefs-i vâhide* ile ilgili yorumlar yapılmış ve bu kelimenin Hz. Âdem’i, ondan yaratılan eşin de Hz. Havva’yı ifade ettiği ve Havva’nın da Âdem’in kaburga kemiğinden yaratıldığı beyan edilmiştir (Mücâhid b. Cebr, Ebü’l-Haccâc,1410).

İnsanoğlunu Hz. Havva’dan, Hz. Havva’yı Hz. Âdem’in nefisinden, yani bütün insanları bir erkek ve bir dişiden yarattı. Böylece bütün insanlar “aynı nefisten” yaratılmış olmaktadır (Zemahşerî, Keşşâf, 214-215).

İnsan neslinin köken itibarıyla Hz. Âdem’e dayandığını ifade eden bir başka ayet de şudur:

“Allah sizi bir tek nefisten yaratan ve kendisi ile huzur bulsun diye eşini de ondan var edendir. (İnsan) eşiyile birleşince eşi hafif bir yük yüklenir (gebe kalır) ve (bir müddet) onu taşır. Gebeliği ağırlaşınca her ikisi de Rableri Allah’a, "Eğer bize iyi ve sağlıklı bir çocuk verirsen, elbette şükredenlerden olacağız" diye dua ederler” (A‘râf, 189).

Zemahşerî burada geçen “tek nefis” kavramını “O, Âdem aleyhisselâm’ın nefsidir” şeklinde, yine âyette geçen “O nefisten eşini yarattı” ifadesini, “O da Hz. Havva’dır ki Allah (c.c.) onu Hz. Âdem’in cesedinden, yani kaburga kemikleri arasında bulunan bir kaburgadan yarattı. Ya da onun cinsinden eşini yarattı” şeklinde açıklamaktadır. Buna dair delili de bu manaya işaret eden şu âyetten göstermektedir:

“O, sizlere kendi nefislerinizden eşler yarattı!” (Şûrâ, 11).

Buraya kadarki bütün ayetler ve açıklamalar, ilk insan olarak Hz. Âdem'in yaratıldığını göstermektedir. Eşi Hz. Havva da dâhil olmak üzere Allahu Teâlâ'nın ilk insan olarak yarattığı “*insan neslinin atası*” Hz. Âdem'dir. Bu çerçevede ayetlere bakıldığında ondan önce veya onunla birlikte başka Âdemler veya insanlardan bahsetmek mümkün değildir.

d- Hz. Âdem, mânevî, ahlâkî, zihnî ve psikolojik kabiliyetlerle donatılmıştı

Hz. Âdem, öyle iddia edildiği gibi herhangi bir başka canlıdan evrimleşme suretiyle değil, Allah'ın ilim, irade ve kudretiyle doğrudan topraktan en mükemmel şekilde yaratılmıştır. Konuyla ilgili âyetlerden, bu yaratılışın belli bir gelişme seyri takip ettiği ve süresi bilinmemekle birlikte belli bir zaman içinde tamamlandığı anlaşılmaktadır. Kur'an'da Hz. Âdem'in; mânevî, ahlâkî, zihnî ve psikolojik kabiliyetlerle donatılmış mükemmel bir insan olarak yaratıldığı, tartışmaya yer vermeyecek şekilde açıklanmıştır.

Nitekim Allah'ın onu muhatap alarak bütün eşyanın isimlerini öğretmesi ve melekleri secde ettirmesi, onun her yönden mükemmel yaratıldığını göstermektedir.

“*Allah, Âdem'e bütün isimleri öğretti*” (Bakara, 31).

“*Hani biz meleklerle (ve cinlere): Âdem'e secde edin, demiştik*” (Bakara, 33).

3- Hz. İsa'nın yaratılışı Hz. Âdem'in yaratılışına benzetilmektedir

Topraktan yaratılan ilk insanın adını Yüce Allah Ali İmran suresinin 59. ayetinde açıkça zikrediyor. Burada Hz. İsa'nın yaratılışı Hz. Âdem'in yaratılışına benzetilmekte ve şöyle buyrulmaktadır:

“*Allah nezdinde -yaratılış bakımından- İsa'nın durumu Âdem'e benzer; Allah onu topraktan yarattı; sonra ona 'ol!' dedi ve oluverdi*” (Âl-i İmrân, 59).

Bu ayette Hz. Âdem'in doğrudan topraktan yaratıldığı gayet açıktır. Kur'an, sahih hadisler ve bunlara dayanan diğer güvenilir İslâmî kaynakların verdiği bilgilerden çıkan sonuç, Hz. Âdem'in herhangi bir başka canlıdan tekâmül suretiyle değil, doğrudan topraktan insanın ilk atası olarak yaratılmış olduğudur. Bu yaratılışın, ilâhî irade ve sonsuz bir kudretin tesiriyle belli bir zaman içinde tamamlandığı, konuyla ilgili âyetlerden anlaşılmaktadır.

Nitekim günümüzde de insanın yaratılışı belirli bir sürede tamamlanmaktadır. İnsanın başlangıcı olan sperm ve yumurta canlıdır. Ama bunlar, vücuda alınan besinlerdeki cansız elementlerden belirli bir sürede yaratılmaktadır. Bu süre spermler için 2-3 ay, yumurta için yaklaşık 20-25 gündür. Zigot teşekkülünden itibaren yaklaşık 9 ay da embriyo safhası dikkate alındığında cansız elementlerden bir insanın bebek olarak dünyaya gelmesi 10-11 ayı bulmaktadır.

İşte ayetlerden Hz. Âdem'in de cansız maddelerden yaratılışında böyle bir devrenin geçmiş olduğunu anlamak mümkündür.

4- HZ. ÂDEM İLK PEYGAMBERDİR

Yüce Allah ilk insan Hz. Âdem'i aynı zamanda peygamber olarak da görevlendirmiştir. Bu seçim İstefâ (seçti) kelimesiyle anlatılır. Bu istefâ-ictebâ kelimeleri arasında nüans farkı vardır. İctebâ da seçti anlamındadır, ama kendine yakınlaştırdı gibi bir manası vardır (<https://www.sabah.com.tr/yazarlar/hatipoglu/2017>).

İstefâ (seçti), Hz. Âdem'i peygamberliğe layık gördü anlamı taşır (Ali İmran, 33; Fatır, 32; Sa'd, 47).

Kur'ân-ı Kerîm'de Hz. Âdem'le ilgili âyetlerde bu konu genellikle üç ayrı noktadan ele alınmıştır.

Birincisi; Hz. Âdem'in son derece önemsiz bir madde olan topraktan başlamak üzere bedenî ve ruhî yönleriyle tam ve kâmil bir insan haline gelinceye kadar geçirdiği safhalardan söz edilir ve bu suretle Allah'ın kudretinin üstünlüğü vurgulanmış olur.

İkincisi; Hz. Âdem'in varlık türleri arasındaki mevkiinin yüksekliğine işaret edilir. Bu âyetlerde hem Hz. Âdem'in hem de onun soyunun yeryüzünün halifeleri olduğu, Allah'ın kendilerine verdiği aklî, zihnî, ahlâkî vb. meziyetlerden, dolayısıyla hem Allah'a ibadet eden hem de yeryüzünde Allah'ın hükümlerinin yerine getirilmesini sağlayan, ayrıca diğer birçok varlık türlerini kendi hizmetinde kullanabilen varlık olduğuna dikkat çekilir. Çeşitli âyetlerde Allah'ın emri uyarınca meleklerin Hz. Âdem'e secde ettikleri bildirilmektedir.

Buna göre Allah Hz. Âdem'i meleklerden daha üstün ve onların saygısına lâyık bir mertebede yaratmıştır. Bu meziyet yalnız Hz. Âdem'e münhasır olmayıp aynı zamanda bütün insanlığa şâmil bir şereftir. Kur'an'da başka vesilelerle de insanoğlunun bu meziyetine işaret edilmiştir (İsrâ, 70; Tîn, 4).

Üçüncüsü; O'nun peygamberliğidir. Hz. Âdem'in nebî veya resul olduğunu açık ve kesin olarak ifade eden âyet yoksa da yine Kur'an'ın açıkladığına göre, "Âdem Rabbinden vahiy (kelimât) almıştır" (Bakara, 37).

Allah ona hitap etmiş, yükümlülük ve sorumluluğunu bildirmiştir (Bakara, 33, 35; A'râf, 19; Tâhâ, 117).

Başka bir âyette de Allah'ın Nûh, İbrâhim hânedanı ve İmrân hânedanı ile birlikte Âdem'i de âlemlere üstün kıldığı belirtilmekte (Âl-i İmrân, 33), böylece dolaylı olarak onun peygamber olduğuna işaret edilmektedir.

Ahmed b. Hanbel'in *Müsned*'inde yer alan bir hadiste (Süleyman, 1997), ilk peygamberin kim olduğu yolundaki bir soruya Hz. Peygamber'in "Âdem'dir" karşılığını verdiği belirtilmektedir (Uludağ, 1997).

İlk insan peygamber olunca ümmeti olan ve neslinden gelenlerin de belirli bir zekâ kapasitesine, konuşma kabiliyetine ve muhakeme gücüne sahip oldukları anlaşılmaktadır.

5- HZ. HAVVA’NIN YARATILIŞI

Hz. Havva’nın yaratılışını Kur’an-ı Kerim şöyle beyan ediyor:

‘Ey insanlar! Sizi bir tek candan (Âdem’den) yaratan, ondan da yine onun zevcesini (Havva’yı) vücuda getiren ve ikisinden de birçok erkek ve kadınlar yayan (türeten) Rabbinize karşı gelmekten sakının (Nisa, 1).

Bir başka ayette de şöyle beyan buyrulur:

“O sizi bir tek nefisten (kişiden) yaratmış, sonra ondan eşini de var etmiştir (Zümer, 6).

Burada Hz. Havva’nın yaratılış mahiyeti ve süresi tam olarak bildirilmese de, onun Hz. Âdem’den yaratıldığı açık olarak beyan edilmektedir.

6- HZ. ÂDEM’İN NESLİNİN YARATILIŞI

Kur’an-ı Kerim Hz. Âdem’in topraktan yaratıldığını bildirdikten sonra onun neslinin de anne karnında yaratıldığına şöyle beyan buyurmaktadır:

“...Biz sizi aslında topraktan, sonra O’nun zürriyetini nutfeden (zigottan- döllenmiş yumurtadan), sonra alakadan (rahimde asılıp beslenen embriyo) daha sonra da mudgadan (şekillenmesi-yaratılışı belli belirsiz bir çiğdem etten) yarattık. Ve bunları size kudretimizi apaçık gösterelim diye yaptık. Sonra sizi bebek olarak çıkarırız...” (Hacc, 5).

III- HZ. ÂDEM’DEN ÖNCE BAŞKA ÂDEMLERİN VARLIĞI İLE İLGİLİ İDDİALAR

İslâmî kaynaklarda, Hz. Âdem’in yaratılmasından önce yeryüzünde insan veya ona benzer akıllı ve şuurlu bir varlık bulunup bulunmadığı konusu tartışılmıştır. Bu tartışmanın sebebi, Hz. Âdem’in yaratılışıyla ilgili âyetlerde geçen halife kelimesidir.

“Hani Rabbin meleklere, ‘Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım’ demişti. Onlar, ‘Biz seni övgü ile tesbih ederken ve senin kutsallığını dile getirip dururken orada fesat çıkaracak ve kan dökcek birini mi yaratacaksın?’ dediler. Allah ‘Şüphesiz yok ki, ben sizin bilmediğinizi bilirim’ buyurdu” (Bakara, 30).

Hz. Âdem’den önce Âdemlerin varlığını ileri sürenlerin iddialarından birisi; meleklerin yaratılacak kimselerin halife meselesi, diğeri de kan dökücü ve fesat çıkarıcı özelliğini dile getirmeleridir.

Bir diğer husus da, ateist felsefi esas alan evrimcilerin, insanın geçmişine ait yarı-maymun, yarı-insan fosillerinin olduğuna ait iddialarının bilimsel verilere dayandığı düşüncesidir.

1- Halife kavramının farklı manaları

Halife, “bir kimsenin yerine geçen, onu temsil eden kimse” demektir.

İslam kültüründe Halife kelimesi üç anlamda kullanılmıştır:

Birincisi, bir kimsenin kendisinden önceki kimseden sonra gelmesi.

İkincisi, sonra gelen bu kimsenin öncesinin vekili olması hasebiyle onun sahip olduğu hâkimiyete sahip olmasıdır.

Üçüncüsü de devlet başkanı için kullanılır. Devlet başkanlığının bir adı da **imâmet**dir. Devlet başkanına, Resûl-i Ekrem'in vekili olarak onun adına toplumu yönettiği için halife, önder ve lider olması sebebiyle de imam denildiği anlaşılmaktadır. Hz. Ömer devrinden itibaren “emîrû'l-mü'minîn” tabirinin halife yerine kullanıldığı ve ileri dönem kaynaklarında cemaatle kılınan namazlardaki imamlıktan ayırmak için devlet başkanlığına “imâmet-i kübrâ” (imâmet-i uz mâ) denildiği görülür. Şii literatüründe ise imâmet terimi daha yaygın olarak kullanılmıştır” (Avcı, 1998).

a- Hz. Âdem'in kendisinden önce yeryüzünde yaşayan varlıkların yerine gelmesi

Bazı âlimler, “*Yeryüzünde bir halife yaratacağım*” (Bakara, 30) ve “*Sizi yeryüzünün halifeleri kılan...*” (En'âm, 165; Naml, 62) âyetlerine dayanarak, halife kelimesinin Hz. Âdem'in kendisinden önce yeryüzünde hâkim olan cinlerin yerine getirilmesi anlamına geldiğini kabul ederler. Hz. Âdem, cinlerin ardından yeryüzüne gelmesi sebebiyle Hz. Âdem ve soyuna “halife” denmiştir. Hem kelimenin sözlük manasına hem de halife kelimesinin geçtiği âyetlerin siyak-sibakına uygunluğunu nazara alan bazı araştırmacılar, bu anlamı tercih etmiştir (Bakkal, 2018).

Cenab-ı Hak, sual sormaları için izin verdiği zaman melekler istişare esnasında, “***Orada kan dökcek ve fitne çıkaracak birini mi yaratacaksın?***” diye sormuşlardır.

Meleklerin daha önce şahit oldukları bir malumatları vardı. Nitekim daha önce yeryüzünde yaşayan cinler, dünyayı fesada vermişler, orada kan dökmüşler, zulüm yapmışlardı. Melekler bunları biliyorlardı. İnsanların da Allah'a isyan edeceklerinden, yeryüzünde tekrar fesat çıkaracaklarından korktular ve böyle bir sual sordular. Melekler bu bilgiye, ya Allah'ın bildirmesiyle vâkıf olmuşlar veya Levh-i Mahfuz'a bakıp oradan öğrenmişler yahut da insana gadabî ve şehvî kuvvetlerin verileceğinden anlamışlardır (<https://sorularlailamiyet>).

“*Ben yeryüzünde kendime bir halife yaratacağım*” (Bakara, 30) ayetindeki “*Halife*” tabiri hakkında Bediüzzaman şunları söylemektedir:

“*Halife*”: *Bu tâ'bir, arzın, insanların hayatına elverişli şerâiti hâiz olmazdan evvel arzda idrâkli (düşünen) bir mahlûkun bulunmuş olduğuna ve o mahlûkun hayâtına o zamandaki arzın evvelki vaziyetleri muvâfık ve müsâid bulunduğuna işârettir. “Halife” tâ'birinin bu ma'nâya delâleti, muktezâyı hikmettir (hikmetin gereğidir). Amma meşhûr olan ma'nâya nazaran, o idrâkli mahlûk, cinlerden bir nevi' (çeşit) imiş; yaptıkları fesâddan dolayı insanlar ile mubâbele edilmişlerdir (değiştirilmişlerdir) (Nursi, 2014).*

Bazı âlimler ise insanın yerine getirildiği varlık olarak melekleri kabul ederler. Buna göre yeryüzünde insanlardan önce melekler yaşamaktaydı ve insanlar onların yerine getirilmiştir.

Nitekim Zemahşerî “*halife*” ifadesini tefsir ederken şu açıklamayı yapar:

“Buradaki “*halife yaratacağım*” ibaresinden maksat, “*Ben sizden sonra sizin halefleriniz olacak bir varlık yaratacağım*” demektir. Çünkü yeryüzünde önce melekler yaşamaktaydı. Yüce Allah meleklerden sonra oraya Âdem’i ve zürriyetini yerleştireceğini bildiriyor” (Zemahşerî, Keşşâf, 70)

Mukâtil b. Süleyman da şöyle demiştir:

“Allah (c.c.) şeytanlardan ve insanlardan önce melekleri ve cinleri yaratmıştı. Daha sonra insanı, yani Hz. Âdem’i yarattı. Bundan sonra da cinleri dünyanın, melekleri de semanın sakinleri yaptı. Cinler arasında haset ve fitneler vaki olunca, Allahu Teâlâ yeryüzüne Âdem’i yerleştirdi” (Mukâtil b. Süleyman, *Tefsîr*, 1/40).

b- Hz. Âdem’in halifetullah ve halife-i arz olması

Halifetullah, Allah’ın halifesi; Halife-i arz ise yeryüzünün halifesi anlamına gelir. Bazı âlimlere göre “*Yeryüzünde bir halife yaratacağım*” (Bakara, 30) ve “*Sizi yeryüzünün halifeleri kılan...*” (En’âm, 165; Neml, 62) âyetlerinde geçen halife kelimesi, yeryüzüne hükmetmeleri sebebiyle Hz. Âdem’i ve zürriyetinden gelen diğer insanları işaret eder. Bu anlamda insan “Allah’ın halifesi”dir. İbn Mes’ûd’un da bu görüşte olduğu nakledilmektedir. Bu görüşte olanlar,

“*Ey Dâvûd! Biz seni yeryüzünde halife yaptık. O halde insanlar arasında adaletle hükmet*” (Sâd, 26) mealindeki âyetin de kendi görüşlerini desteklediğini ileri sürmektedirler (Uludağ, 1997).

c- Devlet Başkanı

Hz. Peygamber döneminde kendisi gaza için çıkıp yerine bir vekil bıraktığında bu vekile nâib veya halife denirdi. Hz. Peygamber vefat ettiği zaman yerine Hz. Ebu Bekir devlet başkanı olarak seçildiği zaman da kendisine halife denilmişti. Hz. Ebu Bekir’e halife denilmesi, Hz. Peygamber’den sonra devlet başkanı olarak onun yerine geçmesinden dolayı idi. Daha sonra İslam hukukunda devlet başkanlığı makamına gelen kişiye Halife denilmiştir. Halife mefhumunun bu anlamı kazanması Kur’an’ın nüzulünden sonra olduğu için, Kur’an âyetlerinde geçen halife kelimesi bu anlamda kullanılmamıştır.

İslâm toplumlarında devlet başkanına halife denmesi, halifenin risâlet görevi hariç Hz. Peygamber’in yerine geçerek onun dünyevî otoritesini temsil etmesi, yeryüzünde dinin hükümlerini uygulamak, dünya işlerini düzene sokmak üzere Allah’ın yeryüzündeki hâkimiyetini veya bütün müminlere ait olan hilâfet ve yetkiyi temsil etmesi gibi sebeplerle açıklanır (Avcı, 1998).

Kaynaklarda Hz. Ebû Bekir'in kendisine "Allah'ın halifesi" diye hitap eden bir kişiye tepki göstererek "Allah'ın değil Resûlullah'ın halifesi" olduğunu ve buna da rızâ gösterdiğini söylediği kaydedilmektedir (Ahmed b. Hanbel, Müsned, I, 11; Avcı, 1998).

Hz. Âdem ve soyunun halife diye tanıtılması da Âdem'den önce bir insan türünün yaşamış olduğu sonucuna götürmez. Zira daha tutarlı ve genel kabul gören bir görüşe göre bu kelime, "**daha önceki bir insan topluluğunun halefi, onların yerini alan" mânasında değil, "Allah'ın vekili, yeryüzünde O'nun hükümlerini yaşatan, uygulayan, dünyayı imar, insanları idare ve terbiye eden, dünyadaki diğer bütün canlılardan üstün olan, onları emri altına alan"** anlamında kullanılmıştır (Bolay, 1988).

2- Melekler insanın kan dökücü özelliğini nereden biliyordu?

Bakara suresinin 30. ayetinde meleklerin; "*Orada bozgunculuk yapacak, kan dökcek birini mi yaratacaksın?*" ifadesinden hareketle, "*Melekler insanın bu özelliğini nereden biliyordu?*" sorusuna Taberi'de nakledilen bir rivayette açıklık getirilmektedir:

Taberî'nin İbn Abbas, İbn Mes'ûd ve ashâbdan daha başka kimselerden naklettiğine göre, Yüce Allah meleklerle "*Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım*" deyince melekler "*Rabbimiz bu halife ne olacaktır?*" derler. O da, "*onun yeryüzünde fesat çıkararak birbirine hased eden, birbirini öldüren zürriyeti olacaktır*" buyurur. Böylece melekler yaratılacak olan bu varlık hakkında bilgilendirilmiş olmaktadır. Böylece bu görüş âyette zikredilmemiş olan diyalogu ortaya koyuyor. Yani, "*Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım*" ve "*Dediler ki, sen orada fesat çıkaracak, kan dökcek birini mi yaratacaksın?*" ifâdeleri arasındaki boşluğu dolduruyor (Güllüce, 2018).

"Bütün güvenilir tefsirlere göre, meleklerin Hz. Âdem ve soyu hakkındaki bilgileri ya Allah'ın daha önce bu konuda onlara mâlûmat vermesinden veya levh-i mahfûzda yazılı olanları öğrenmiş olmalarından kaynaklanmış yahut melekler günahsız oldukları için kendileri gibi olmayan varlıkların günah işleyecek bir tabiatta yaratılmış olmaları gerektiğini düşünmüşlerdir" (Bolay, 1988).

IV- ALLAH İSTERSE MAYMUNDAN İNSANI YARATAMAZ MI?

Kendisini yaratılışçı-evrimci olarak tanıtan bazı bilim insanları, "*Hz. Âdem'den önce Âdemler vardı. İnsanın geçmişi maymuna dayanıyor*" deyip, bu konuya yaklaşımlarını şu soru ile nazara vermektedirler:

-Allah isterse maymundan insanı yaratamaz mı?

-Allah istediğini istediği şekilde yaratır. Bu mümkündür. Ama her mümkün vaki olmaz. Şu anda Karadeniz'in yere batması mümkündür. O imkân vaki olmuş mudur? Bir mümkünün vaki olduğuna, yani meydana getirildiğine ait delil lazımdır. İnsanın maymundan veya maymun benzeri varlıklardan yaratılmadığına en büyük delil, Allah'ın ayetleriyle bildirdiği beyanıdır. Diğer de kevnî ayetleri dediğimiz kâinat kitabında yazdığı, ya da koyduğu kanun ve prensiplerdir.

Bunların başında canlıların genetik yapısının özelliğidir. Genetik yapıyı teşkil eden genlerin, her canlı türü için sabit olduğunu, değişerek başka canlıyı verecek şekilde planlanmadığını biliyoruz. Bir başka husus da, hayvan ve insanlarda, her bir canlı türünün ruh yapısına uygun beden verilmiş olmasıdır.

Koyunun bacaklarını ve kulaklarını ve hatta kafasını kurdun kafasıyla değiştirmekle, siz o koyuna hayvanları parçalattıramazsınız. Çünkü onun ruh yapısı buna uygun yaratılmamıştır.

Yaratılışçı-evrimcileri yanıltan ikinci husus, evrimcilerin ileriye sürdüğü sahtekârlık ürünü olan fosilleri gerçek olarak kabul etmeleridir. İşin daha garibi, bu fosillerin hakikat olduğundan hareketle, bazı ayetleri teville bu tip evrim görüşünü desteklemeye çalışmalarıdır.

Yaratılış evrimin alternatifi değildir. Allah varlıkları isterse bir anda, isterse tedrici, dilerse doğrudan, arzu ederse bir başka varlıktan yaratır. Yaratılışçıların bu konuda bir problemi yoktur. Allah'ın yaratılış kanunlarında evrimcilerin iddia ettiği gibi, canlıların silsile halinde birbirinden yaratılması şu anda olmadığı gibi, geçmişte de meydana geldiğine ait hiçbir bilimsel delil yoktur.

Diğer taraftan, Allah her türün genetik yapısını sabit ve korunaklı yapmıştır. Bir başka canlıyı verecek şekilde değişikliğe, koyduğu kanunlarla müsaade etmemektedir.

SONUÇ

Hız. Âdem ve soyunun halife diye tanıtılması, Hız. Âdem'den önce bir insan türünün yaşamış olduğu sonucuna götürmez. Zira daha tutarlı ve genel kabul gören bir görüşe göre bu kelime, "daha önceki bir insan topluluğunun halefi, onların yerini alan" manasında değil, "**Allah'ın vekili, yeryüzünde O'nun hükümlerini yaşatan, uygulayan, dünyayı imar, insanları idare ve terbiye eden, dünyadaki diğer bütün canlılardan üstün olan, onları emri altına alan**" anlamında kullanılmıştır.

Bu tâbirlerden, Hız. Âdem ve soyunun daha önce yeryüzünde yaşamış olan cinlerin veya meleklerin halefleri olduğu manasını çıkaranlar da vardır (Zemahşerî, I, 271; Râzî, II, 165; Âlûsî, I, 220).

Nihat Hatipoğlu da; "*Hız. Âdem'in yaratılışı esnasında cin, melek, hayvan ve şeytan (iblis) dışında ara bir canlıdan bahseden hiçbir ayet veya delil yoktur*". Der (<https://www.sabah.com.tr>.)

"Halife" kavramına verdikleri farklı anlamlara rağmen, müfessirlere göre konu ile ilgili ayetlerde ifade edilen husus şudur:

Hız. Âdem insan neslinin ilk babasıdır. İnsan nesli de yeryüzüne ilk defa Hız. Âdem ile birlikte gelmiştir. Buna göre Hız. Âdem'den önce Âdem olmadığı gibi, yeryüzünden insandan önce başka bir insan türü de gelmemiştir. Zira insanoğlunun yaratılışı Hız. Âdem ile başlamıştır.

Bolay da Hız. Âdem'in doğrudan en mükemmel şekilde yaratıldığına işaret eder:

Âdem'in herhangi bir başka canlıdan tekâmül suretiyle değil, topraktan ve tamamıyla bağımsız bir canlı türün ilk atası, yeryüzünde, öteki bütün canlı ve cansız varlıkların aksine, yükümlü ve sorumlu tutulan ve bunun için gerekli mânevî, ahlâkî, zihnî ve psikolojik kabiliyetlerle donatılmış bir varlık olarak yaratıldığı, tartışmaya yer vermeyecek şekilde açıklanmıştır. Bu sebeptir ki insanın yaratılışının bu özel yanını bütünüyle reddederek onu bayağı canlılar seviyesine indiren teorileri İslâm inançları ile bağdaştırmak mümkün değildir" (Bolay, 1988).

Evrimsiler, Afrika Adamı ile Nebraska Adamı'nı, Piltdown Adamı'nı, Java Adamı'nı ve Pekin Adamı'nı, *Homo erectus* (Dik yürüyen maymun-insan) sınıfına dâhil etmekte ve insansın ilk ataları olarak ileri sürmektedirler.

Görüldüğü gibi bunların hiç birisi insanın atası olma özelliğine sahip değildir. Daha doğrusu, Afrika Adamı, Nebraska Adamı, Piltdown Adamı, Java Adamı ve Pekin Adamı birer hayalden ibarettir. Hepsi de sahtekârlık ürünüdür. İdeolojik davranmayan batılı bilim insanları da bu yarı-maymun yarı-insan şeklinde takdim edilen varlıkların sahtekârlık ürünü olduğunu kendileri dile getirmektedirler (Tatlı, 2017, s.140-165).

İslâm bilim tarihinde bazı âlimlerin bu hayali varlıkları hakikat telakki edip, bazı ayet ve hadislerin manalarını ona göre tevil edip yorumlamadıklarına şahit oluyoruz.

Ayet ve hadislerin mana ve yorumlarıyla, günümüzdeki fosillerin değerlendirilmesinden sonra şunu rahatlıkla söyleyebiliriz ki, **Hz. Âdem ilk insandır ve bütün insanlığın atasıdır. Aynı zamanda ilk peygamberdir. Kendisinden önce insan benzeri bir varlığın yaşadığına ait bilimsel bir delil mevcut değildir.**

KAYNAKLAR

Ahmed el-Berdûnî – İbrahim Etfîş. 3. Baskı. 20 Cilt. Kahire: Dâru'l-kütübi'l-Mısriyye.

Ahmed b. Hanbel, Müsned, I, 11.

Anhoe, F. (1970).Neanderthals Had Rickets. Nature. 8.Aug.

Avcı, C. (1998) "Hilâfet", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul, c. 17, s. 539-546.

Bakkal, A. (2018). Hz. Âdem'den Önce Yeryüzünde Yaşayan Kan Dökücü Akıllı Varlıkların Kimliği Üzerine. I. Uluslararası Bilimler Işığında Yaratılış Kongresi Tebliğleri. Editörler: Âdem Tatlı ve ark. 30 Kasım – 2 Aralık 2017, Harran Üniversitesi Şanlıurfa, Türkiye. s. 462-475.

Bolay, S. H. (1988). "Âdem", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul, c.I, s.358-363.

Boule, M. And Valois, H.M. (1957). Fossil Man. The Dreyden Press. New York. P.118-123.

Clark, A.G. Though a Glass Darkly: Conceptual Issues in Modern Human Origins Research, s.60-76, 1997.

Cottrell, L. (1960).The Concise Encyclopedia Archeology. Hawthorn. New York. P. 394.

Dobzhansky, T. (1958). Science. Vol.127, s. S.1091.

Dobzhansky, T. (1967). Changning Man. Science. Vol.155, p. 410.

- Eckhardt, R. (1972). Population Genetics and Human Origins. Scientific American, number 226, p. 94.
- Gee, H. (1999). In Search of Deep Time: Beyond the Fossil Record to a New History of life. New York: The Free Press, s. 23, 32, 116-117, 202.
- Gish, D.T. (1981). Evolution: The Fossils Say No! Terc. Â. Tatlı, Fosiller ve Evrim. Cihan Yayınları, İstanbul. 1984.
- Güllüce, V. (2018). Kur'an Işığında Evrimci Yaratılış Görüşünün Değerlendirilmesi. Editörler: Âdem Tatlı ve ark. Ayet ve Hadislerin Dilinden Yaratılış, Antalya, s. 9-27.
- Gould, J. L. And keeton, W. T. *Biological Science*. 6. baskı, New York: W. W. Norton, s. 347, 1996.
- Howell, C. (1973). Early Man. New York: Time Life Books, s. 24-25.
- Howells, W. (1967). Mankind in the Making. Doubleday and CO. Garden City N.Y.P. 155-156.
- İbn Kesîr, *Tefsîr*, 1/46-49.
- Mâverdî, (1960). el-Ahkâmü's-sultâniyye. Kahire, s. 15. Mitleri. Gelenek Yayıncılık, İstanbul, 2003.
- Mukâtil b. Süleyman, *Tefsîr*, 1/40.
- Mücâhid b. (1410/1989). Cebr, Ebü'l-Haccâc. *Tefsîru Mücâhid*. Thk. Abdüsselâm Ebü'n-Neyl. Mısır: Dâru'l-fikri'l-İslâmi'l-hadîse.
- Müslim, Zühd, 60, hd: 2996.
- Nursi, B. S. (2014). İşârâtü'l-İ'câz. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları-983. Ankara, 2. Baskı, s. 646.
- Nursi, B. S. (2016). Sözler. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları-600. Üçüncü baskı, Ankara.
- O'connel, P. (1969). Science of Today and the Problems of Genesis. Hawthome, CA.
- Pilbeam, D. (1978). American Scientist, sayı, 66, s. 379.
- Pilbeam, D. (1978). Rearranging Our Family Tree. Nature, Haziran.
- Shreeve, J. (1995). The Neanderthal Enigma. New York: William Morrow, s.252.
- Smith, G. S. (1979). Wood word's tony. New Scientist. 5 April, p.44.
- Râzî, Fahrüddin. 1420. *Mefâtihu'l-gayb - Tefsîru'l-kebîr*. 3. Baskı. 32 Cilt. Beyrut: Dâru ihyâi't-türâsi'l-Arabî.
- Richard, M. (2003). Shattering the Myths of Darwinism. Terc. İ. Kapaklıkaya. Son Tartışmalar Işığında Darwinizm'in Mitleri. Gelenek Yayıncılık, İstanbul.
- Schiller, R. (1973). New Findings On The Origin of Man. Reader's Digest, August, p.89-90.
- Şengün, A. (1984). Evrim. Sermet Matbaası. Kırklareli. s.142.
- Taberî, Muhammed b. Cerîr. 1420/2000. *Camiu'l-beyân fi te'vîli'l-Kur'ân*. Thk. Ahmed Muhammed Şâkir. 24 Cilt. b.y.: Müessesetü'r-risâle; Kurtubî, Ebû Abdillah Şemsüddin. 1384/1964. *el-Câmiu li ahkâmi'l-Kur'ân*. Thk.
- Tatlı, Â. Evrim ve Yaratılış. 5. Baskı, Isparta, 2018.
- Tekvîn, 1/1-2/4; 2/7.
- Trinkaus, E. (1978). Hard Times Among the Neanderthals. Natural History, cilt 87, Aralık, s.10.

Uludağ, S. (1997). “Halife”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, İstanbul c. V, 178, 179, 265; XV, s. 299-300.

Use of Symbols Antecelates Neanderthal Man (1973). Science Digest.Vol.1.73. p.22

Wells, J. (2003). Icons of Evolution, Science or Myth? Çev. Orhan Düz. Evrimin İkonları, Bilim Mi Mit Mi? Gelenek Yayıncılık. Kurtiş Matbaası, İstanbul, s. 206.

Zemahşerî, *Keşşâf*, 70; Nesefî, *Medârik*, s. 44; Beyzâvî, *Envâru 't-Tenzîl*, 1/49-50.

Zemahşerî, *Keşşâf*, 214-215.

Zemahşerî, I, 271; Râzî, II, 165; Âlûsî, I, 220.

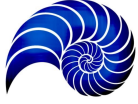
Zuckerman, S. (1970). Beyond the Ivory Tower. Toplinger Publ. Co.New York. pp. 11-12, 64, 75-94.

<https://sorularlailamiyet.com/hz-ademden-once-insanlik-var-midir-ayette-gecen-meleklerin-hz-ademe-secde-etme-hadisesindeki-sen>

<http://www.history.com/news/piltdown-man-hoax-100-years-ago>

<https://www.sabah.com.tr/yazarlar/hatipoglu/2017/07/14/kuranda-hz-ademin-yaratilisi>

<https://www.sabah.com.tr/yazarlar/hatipoglu/2017/07/14/kuranda-hz-ademin-yaratilisi>

BIYDER

2023 1(1) 24-35

İnceleme Makalesi / Review Article

EVRENDE HAYATA GÖRE DENGELENEN İNCE AYAR PARAMETRELERİ*

Selahattin ÇELEBİ¹

Öz

Farklı alanlaraki bilim insanlarının çalışmaları, evrenin hayata göre ince ayarla (fine tuning) düzenlendiğini göstermektedir. Dört temel kuvvet, bir elektronun yükü, ışık hızı, protonun kütesinin elektronun kütesine oranı, su molekülünün dipol moment, karbon çekirdeğinin rezonans seviyesi ince ayar parametrelerinden sadece birkaçıdır. Fizikçiler, bu parametrelerin, evrenimizde yaşamın var olmasına izin veren dar bir mümkün değerler aralığına uyduğunu bulmuşlardır. Bu parametreler çok az değişse, gezegenler, yıldızlar, moleküller ve atomlar ve bunun sonucu olarak da hayat olmayacaktı.

Örnek olarak, yüklü parçacıklar ile elektromanyetik kuvvet arasındaki etkileşimin bir ölçüsü olan ince yapı sabitini, $\alpha = 1/137$, ele alalım. $\alpha = k \frac{e^2}{\hbar c}$ ile ifade edilen bu sabitte; k , \hbar , c ve e sırasıyla Coulomb sabitini, Planck sabitini, ışık hızını, ve elektronun (protonun) yükünü göstermektedir. Bu sabit hakkında Nobel Fizik Ödülü sahibi R. Feynman şöyle söyler: “Bu, fiziğin en büyük gizemlerinden biridir...Bu sayıyı Yaratıcı'nın eli yazdı ve kalemimi nasıl ittiği hakkında bilgimiz yok.” Teorik astrofizikçi Fred Hoyle de karbon çekirdeğinin rezonans seviyesinin ince ayarlı değerini (7.65 MeV) keşfettikten sonra, hayretini şu sözlerle ifade eder: “Gerçeklerin akli selim yorumu göstermektedir ki; bir süper akıl, fizik kanunlarını kimya ve biyolojiyi ile birlikte hesaba katmıştır ve tabiat hakkında konuşmaya değer kör kuvvet yoktur”. Evrenin yaşama elverişli olarak ince ayarla düzenlenmesi ve dengelenmesi, bir İnce Ayarlayıcının (yani bir Yaratıcı'nın) olması gerektiğini gösterir. Bu makalede bilim dünyasından çeşitli örnekler verilerek mantıksal akıl yürütme ile Yaratıcı'nın varlığı ispat edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bilim, Fizik, İnce Ayar, Yaratıcı, Mantıksal Akıl Yürütme

FINE TUNING PARAMETERS BALANCED ACCORDING TO LIFE IN THE UNIVERSE

Abstract

Studies of scientists from different fields show that the universe is fine-tuned according to life. The four fundamental forces, the charge of an electron, the speed of light, the ratio of the mass of the proton to the mass of the electron, the dipole moment of the water molecule, the resonance level of the carbon nucleus are just a few of the fine-tuned parameters. Physicists have found that these parameters fit within a narrow range of possible values that allow life to exist in our universe. If these parameters were to be changed even slightly, there would be no planets, stars, molecules, and atoms, as a result, no life.

* Bu çalışma 21-23 Ekim 2023 tarihleri arasında Bitlis Eren Üniversitesi'nde düzenlenen VII. Uluslararası Bilimler Işığında Yaratılış Kongresinde sunulan “Evrende Hayata Göre Dengelenen İnce Ayar Parametreleri” başlıklı bildirden türetilmiştir.

¹ Prof. Dr. İğdir Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi Elektrik-Elektronik Mühendisliği, selahattin.celebi@igdir.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4131-4711

For example, let us look at the fine structure constant $\alpha = 1/137$ which is a measure of the interaction between charged particles and the electromagnetic force. This constant is expressed by $\alpha = \frac{k e^2}{\hbar c}$, where k , \hbar , c and e are the Coulomb's constant, Planck's constant, the speed of light, and the charge of the electron (proton), respectively. R. Feynman, Nobel Prize winner for Physics says about this constant: "It's one of the greatest damn mysteries of physics... You might say the 'hand of God' wrote that number, and 'we don't know how He pushed his pencil.'" Theoretical astrophysicist Fred Hoyle also expresses his astonishment after discovering the fine-tuned value of the carbon nucleus's resonance level (7.65 MeV): "A common sense interpretation of the facts suggests that a super intellect has monkeyed with physics, as well as with chemistry and biology, and that there are no blind forces worth speaking about in nature". The fact that the universe is fine-tuned and balanced for life indicates that there must be a Fine Tuner (i.e., a Creator). In this article, the existence of the Creator is proved through logical reasoning by giving various examples from the world of science.

Key Words: Science, Physics, Fine-Tuning, Creator, Logical Reasoning

GİRİŞ

Geçtiğimiz yarım yüzyıl boyunca yayınlanan bilimsel makale ve kitaplardan anlaşıldığına göre kâinat, hayata göre ince ayarlı yani hassas dengeler gözetilerek yaratılmıştır. Dört temel kuvvet, bir elektronun yükü, ışık hızı, protonun kütesinin elektronun kütesine oranı, su molekülünün dipol momenti, karbon çekirdeğinin rezonans seviyesi ince ayar parametrelerinden sadece birkaçıdır. Fizikçiler, bu parametrelerin, evrenimizde yaşamın var olmasına izin veren dar bir mümkün değerler aralığına uyduğunu bulmuşlardır. Bu parametreler çok az değişse, gezegenler, yıldızlar, moleküller ve atomlar ve bunun sonucu olarak da hayat olmayacaktı.

Kâinatın var oluşu veya başlangıcı hakkında **en çok kabul gören ve deneysel verilerle desteklenen teori, Big Bang teorisidir.** Fizik kitaplarından birinden² Big Bang teorisini özetleyerek başlamakta yarar vardır. Bu teoriye göre, **kâinat yaklaşık 14 milyar sene önce sonsuz yoğun bir noktadan patlama ile var oldu.** Big Bang'tan hemen sonraki an, son derece yüksek bir enerjinin olduğu ve dört temel kuvvetin birleşik olduğu andı. Big Bang zamanın başlangıcı olarak alınırsa ilk 10^{-43} saniye esnasında sıcaklık, yaklaşık 10^{32} K civarında (yani demiri eriten sıcaklıktan milyar kere milyar kere milyar kat daha fazla) idi ve güçlü, zayıf, elektromanyetik ve gravitasyonel kuvvetler olarak adlandırılan dört temel kuvvet birleşik (unified) idi.

Big Bang'tan sonraki 10^{-35} saniyede önce gravitasyonel kuvvet diğerlerinden ayrıldı. Kâinat hızlı bir şekilde genişletildi ve soğutuldu. Kâinat soğumaya ve genişlemeye devam ederken diğer kuvvetler de birbirinden ayrıldı. Bu sırada kâinat kuarklar ve leptonlardan ibaretti ve henüz protonlar, nötronlar, çekirdek ve atomlar yoktu. Big Bang'tan 700 000 yıl sonra kâinat yaklaşık 3000 K sıcaklığına

² R.A. Serway and J.W. Jewett, J (2018) Physics for Scientists and Engineers with Modern Physics, Tenth Edition.

soğuduğunda, elektronlar protonlara bağlı hareket ederek atomlar teşekkül etti. Atomlardan sonra moleküller, gaz bulutları, yıldızlar ve son olarak galaksiler yaratıldı.

Big Bang teorisini destekleyen deney sonuçlarını şöyle özetleyebiliriz: 1965'te Arno A. Penzias and Robert W. Wilson **duyarlı mikrodalga alıcısını test ederken çok şaşkıncu ve ilginç bir şey keşfettiler.** Anteni farklı yönlere çevirdikçe ölçülen radyasyon sinyalinin şiddeti hep aynı idi. Her yönden aynı şiddette radyasyonun ölçülmesi, bu radyasyonun kaynağının bütün kâinat olduğuna işaret etmekteydi. Sonunda bu radyasyonun, Big Bang'tan geriye kalan kozmik mikrodalga arkaplan (background) ışımalarının sonucu olduğu ve 3 K sıcaklığındaki siyah cisim ışımaları ile aynı mertebede olduğu anlaşıldı. Başka araştırma gruplarının yaptıkları deneyler de bunu doğrular nitelikteydi. Bu çok önemli keşiflerinden dolayı Penzias ve Wilson Nobel ödülü kazandılar.

Genişleyen kâinat teorisini destekleyen en önemli keşiflerden biri de 1920'de Edwin P. Hubble tarafından gerçekleştirildi. Gerek 100-inç lik teleskop gerekse daha sonra kullanılan 200-inç lik teleskopla yapılan çalışmalar gösterdi ki, galaksiler dünyadan uzaklaşmaktadırlar, yani kâinat genişlemektedir, bir başka deyişle kâinatın bir başlangıcı vardır. Yani kâinat yok iken, var edilmiştir.

Kâinatın yaşama elverişli olarak ince ayarla düzenlenmesi ve dengelenmesi, bir İnce Ayarlayıcının (yani bir Yaratıcı'nın) olması gerektiğini gösterir. 14 milyar sene önce yaratılan kuarkların kütle farklarının hassas dengesi, şu andaki canlıların hayatı ile doğrudan ilişkili olması, bir planla takdir eden ve her şeyi kuşatan bir ilim ile tanzim eden Yaratıcı'yı göstermektedir. Bu makalede bilim dünyasından çeşitli örnekler verilerek mantıksal akıl yürütme ile Yaratıcı'nın varlığı ispat edilecektir.

HAYATA GÖRE DÜZENLENEN İNCE AYAR PARAMETRELERİ

İnce-ayarı (fine-tuning) anlamının bir yolu, evrenin yaratılış süreci ile ilgili çeşitli ayar düğmeleri olan bir makineyi hayal etmektir. Bu ayar düğmelerinin herbiri temel kanunlar, fiziksel sabitler ve başlangıç şartlarını ayarlamaya yarar. Bütün bu ayar düğmeleri tam olması gerektiği gibi ayarlanırsa yaşanabilir bir evren olabilecek aksi takdirde hayat için elverişli bir evren mümkün olmayacak³. Yani güçlü çekirdek kuvveti, elektromanyetik kuvvet, zayıf çekirdek kuvveti, gravitasyonel kuvvet, protonun kütesinin elektronun kütesine oranı, kozmolojik sabit gibi fiziksel niceliklerin tam olması gerektiği gibi ayarlanırsa yaşanabilir bir evrenin şartları sağlanacak aksi takdirde hayat olmayacak. Bu ayar düğmelerinin herbiri ayarlanmış ve evren ona göre şekillenmiş ve idare ediliyorsa, bunun anlamı; evren tüm fiziksel sabitleri ile tüm temel kuvvetler ve hayat için gerekli olan tüm cüzleri ile muhtelif sonsuz şekil ve özelliklerde olması ihtimal ve imkanı varken mevcut mükemmel şekilde yaratılması, Bir Yaratıcının ihtiyar, irade ve tercihiyle olduğuna işaret etmektedir.

³ Guillermo Gonzalez and Jay Richards 2004 "The Privileged Planet: How Our Place in the Cosmos is Designed for Discovery" (Washington DC: Regnery). S. 196.

Evrende ince ayarın varlığı birçok bilim insanı tarafından kabul edilmektedir. Ünlü astrofizikçi Paul Davies : "Benim için, her şeyin arkasında düşündürücü bir şeyler olduğuna dair güçlü kanıtlar var... Sanki biri Evreni yapmak için doğanın sayılarına ince ayar yapmış gibi... Tasarım izlenimi çok büyük."⁴ Paul Davies başka bir ifadesinde ince ayarla ilgili şu cümleleri kullanmıştır: "Artık fizikçiler ve kozmologlar arasında, evrenin çeşitli açılardan yaşam için "ince ayarlı" olduğu konusunda geniş bir fikir birliği var. ...karbon ve uzun ömürlü kararlı yıldızlar gibi nesnelere özellikleri, belirli fiziksel parametrelerin değerlerine oldukça hassas bir şekilde bağlıdır... hayatın gerektirdiği temel yapı taşları ve ortamlar için ince ayar yapılmıştır."

Nobel ödül sahibi Richard P. Feynman, ince ayar sabiti olarak adlandırılan, yüklü parçacıklar ile elektromanyetik kuvvet arasındaki etkileşimin bir ölçüsü olan, $\alpha = k\frac{e^2}{\hbar c}$ formülü ile , birkaç fiziksel sabiti de içinde barındıran ve değeri 1/137 olan bu sabit için kitabında şu ifadeler yer vermiştir: "Bu, fiziğin en büyük gizemlerinden biridir: insanın hiçbir şey anlamadığı, bize gelen sihirli bir sayı. Bu sayıyı "Yaratıcı'nın eli" yazdı ve "Kalemini nasıl ittiğini bilmiyoruz" diyebilirsiniz..."⁵ Kozmoloji ve Astrofizik profesörü Martin Rees, "Fizikçiler nereye baksa ince ayar (fine tuning) örneklerini görebilirler" der. Kitabında şu ifadeler yer vermiştir. "Evrenin genişleme hızının bir ölçüsü olan kozmolojik sabitte Λ , eğer $1/10^{120}$ kadar küçük bir değişiklik olsaydı, yıldızlar gezegenler ve hayat olmayacaktı."⁶ Evrenin ilk başlangıcındaki genişleme hızı ile ilgili Hawking de şu ifadeleri kullanmıştır: "Big Bang'tan bir saniye sonra eğer evrenin genişleme hızı 100 bin milyon milyonda bir ($1/10^{17}$) kadar küçük olsaydı, evren şu andaki büyüklüğüne ulaşmadan çökecekti."⁷ Akıllı Tasarım (ID) savunucularından Stephen C. Meyer de "Hücredeki İmza" kitabında, "yaşamın cansızlıktan ortaya çıkmasının (büyük olasılıkla) doğal süreçlerle gerçekleşmediğini ve bu nedenle bazı doğaüstü müdahaleler gerektirdiğini"⁸ savunur.

Evrende ince ayar ve hassas dengenin varlığı teizme ve tasarıma karşı olan bilim adamları tarafından bile geniş çapta kabul edilmektedir. Örneğin, Stephen Hawking şunları itiraf etmiştir: "Dikkate değer gerçek şu ki, bu sayıların [fizik sabitlerinin] değerleri, yaşamın gelişimini mümkün kılmak için çok hassas bir şekilde ayarlanmış gibi görünüyor."⁹ Bilim adamlarının tasdikiyle madem böyle bir ince ayar vardır ve inkâr edilmez bir gerçektir. O halde ince ayarlayan biri, yani Yaratıcı (Fine-Tuner/ Creator) olmalıdır!

⁴ <https://kgov.com/fine-tuning-of-the-universe#quantum-photosynthesis>

⁵ Richard P. Feynman (1985) QED: The Strange Theory Of Light And Matter.

⁶ Martin Rees, (2000) *Just Six Numbers: The Deep Forces that Shape the Universe* (New York, NY: Basic Books.)

⁷ S. Hawking, "Brief History Of Time" (New York: Bantam, 1998), S.126

⁸ Stephen C. Meyer (2009) "Signature in the Cell".

⁹ S. Hawking, (1990) "Brief History Of Time" (New York: Bantam), S.125

Düşünün! Tek başına anlamsız olan harflerden anlamlı bir kitap, hatta anlamlı bir cümle kendi kendine veya tesadüfen yazılabilir mi? Bir anlam gözeterek harfleri bir araya getiren yazarın varlığı aşikar bir gerçektir. Benzer şekilde fırça, boyalar, tuval vb. resim malzemeleri binler sene beklese, ressam olmaksızın hayranlık duyduğumuz anlamlı resim yapılamaz. Herhangi bir elektronik cihaz örneğinde de durum aynıdır. Yani diyot, transistör, direnç, kondansatör, bağlantı telleri, güç kaynağı gibi devre elemanları kendi kendine bir araya gelip bir elektronik cihaz oluşturamaz. Akıl sahibi hiçbir insan eseri ustasız kabul etmez. Örnekler çoğaltılabilir.

Ama maalesef akılları gözlerinde olan materyalistler, “görmediğime inanmam” diyebilmektedir. Oysa insan gözü elektromanyetik spektrumda (Gama ışınları, X-Işınları, mor ötesi, görünür ışık, kırmızı altı, mikro dalga, radyo dalgaları) sadece dalga boyu 400 nm ile 700 nm arasındaki görünür ışığı görebilmektedir. Aslında böyle materyalistler, akciğer grafisinde kullanılan Röntgen ışınlarına görmediği halde inanması veya görmediği fakat evinde her zaman kullandığı elektrik akımına inanması, kendileri ile çelişip onları gülünç duruma düşürmektedir. Buna rağmen demogoji ile maalesef birçok insanı yanıltabilmektedirler!

Evrende var olan ve bir planla, bir maksat ve fayda gözetilerek düzenlenen fiziksel nicelikler, milyarlarca farklı seçeneklerden tam olması gerektiği gibi olması; bir ilim sahibinin ilmiyle, bir irade sahibinin tercihiyle ve bir hikmet sahibinin fayda gözetmesi ile olabileceği akıl ve mantıkla varılan bir sonuçtur. Tablo 1’de evrende var olan dört temel kuvvet ve onların bağıl şiddeti verilmektedir. Bu kuvvetler başlangıçta birleşik iken, her birisi tam olması gereken şiddeti ile ayırt edilmesi tesadüfen olabilir mi?

Tablo 1 Evrendeki dört temel kuvvet ve bağıl şiddetleri

Kuvvet	Bağıl şiddet	Kuvvetin etki mesafesi
Çekirdek	1	Kısa (≈ 1 fm)
Elektromanyetik	10^{-2}	∞
Zayıf Çekirdek	10^{-5}	Kısa ($\approx 10^{-3}$ fm)
Gravitasyonel	10^{-39}	∞

Örneğin, çekirdek kuvvetinde % 0,5 (binde beş) veya elektrik kuvvetinde % 4 kadar küçük bir değişiklik; her yıldızda ya hemen hemen tüm karbonları ya da tüm oksijenleri yok edecekti ve dolayısı

ile bildiğimiz hayat mümkün olmayacaktı.¹⁰ Karbonun hayat için ne kadar önemli olduğu organik kimyadan, oksijenin ne kadar önemli olduğu solunum ve dolaşım sisteminin işleyişinden bilinmektedir.

Kütle çekim (gravitasyonel) kuvveti olmasaydı, kütleler yıldızları veya gezegenleri oluşturmak için bir araya gelmeyecekti. Güçlü çekirdek kuvveti olmasaydı, protonlar ve nötronlar birbirine bağlanamazdı ve dolayısıyla atom numarası hidrojenen büyük olan hiçbir atom olmazdı. Elektromanyetik kuvvet olmasaydı, kimya olmazdı¹¹.

Zayıf etkileşim (zayıf çekirdek kuvveti) olmasaydı, nötronlar kararlı olur ve tüm protonlar ve nötronlar helyuma dönüştürülür ve geride hidrojenin küçük bir izi kalırdı. Bu ise, yıldızlar, su ve bilinen hemen hemen tüm organik moleküller için kötü bir haberdir.¹²

Proton ve nötronlar kuarklardan oluşmaktadır. Protonun ve nötronun kütleleri sırası ile 938,27 and 939,57 MeV enerjiye eşdeğerdir. Bunlar arasındaki kütle farkı yaklaşık olarak % 1.4' tür¹³. Protonun kararlılığı, yukarı ve aşağı kuarkların kütle farkına bağlıdır, $m_u - m_d$. Eğer bu kütle farkı çok küçük bir kesirle az veya fazla olsa, nükleer astrofizik çok büyük ölçüde değişecekti. Kainatın ard arda gelişimini mümkün kılmak için bu nicelikler çok hassas ayarlandığı sonucuna varılabilir¹⁴.

Oksijen ve karbon yeryüzündeki hayat için olmazsa olmaz bir rol oynamaktadır. Oksijen 16 nükleona (8 proton+8 nötron) sahiptir. Çekirdekte güçlü çekirdek kuvvetinin çekim kuvveti ile bir arada tutulan proton ve nötronlara nükleon adı verilir. Çekirdekte proton protonu elektrik kuvvetinin etkisi ile itmesi beklenirken sadece küçük mesafelerde etkili olan ve elektrik kuvvetinden 100 kat daha şiddetli olan çekiçi çekirdek kuvvetinin onları birarada tutması ve diğer elementlerin teşekkülünde hayati rol alması, bu harika işlerin tesadüfen veya kendi kendine olamayacağını göstermektedir. Çekirdeğin dışında ise elektronların çekirdeğe bağlı hareketinde görev yapan elektromanyetik kuvvet etkilidir. Elektromanyetik kuvvet sabiti çok az miktarda biraz daha güçlü veya zayıf olsaydı, hayatımızda önemli rol alan kimyasal bağlar olmayacaktı. Söz elektron ve protondan açılmışken onların kütle oranlarında da ince ayar mevcuttur. Protonun kütlelerinin elektronun kütlelerine oranı, m_p/m_e , 1836 dır. Bu oran biraz farklı olsaydı DNA gibi yaşamın yapı taşları oluşamazdı.

Nükleer füzyon reaksiyonları sonucu oluşan karbonun rezonans seviyesi %4 daha düşük olsaydı karbon olmayacaktı.¹⁵ ve oksijenin rezonans seviyesi tam olması gereken bir bollukta olması oldukça

¹⁰ Hawking, S. and Mlodinow, L., 2010 "The Grand Design", Bantam Books.

¹¹ Collins, Robin (2003). "The Evidence for Fine-Tuning," in God and Design: The Teleological Argument and Modern Science, ed. Neil Manson. New York, NY: Routledge.

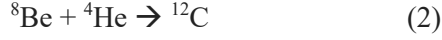
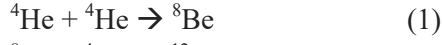
¹² Geraint Lewis and Luke Barnes (2016). 'A Fortunate Universe: Life in a Finely Tuned Cosmos' Cambridge University Press.

¹³ Hogan, C. J. 2000. *Why the universe is just so*. Rev. Mod. Phys. 72: 1149-1161.

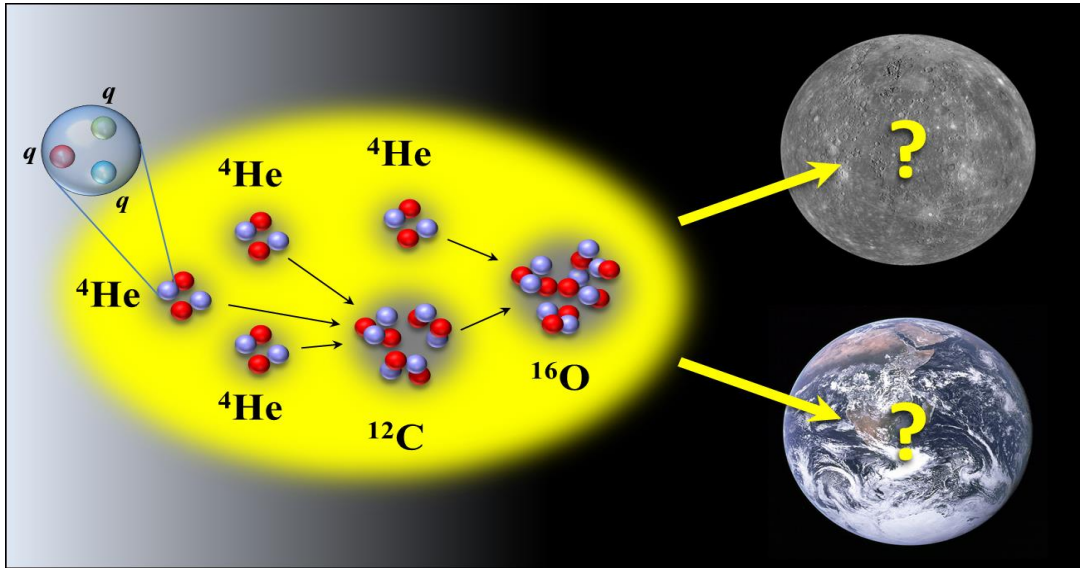
¹⁴ Finney, J. L. 2010. "Fine-Tuning and Small Differences between Large Numbers." In Ruth M. Lynden-Bell, Simon Conway Morris, John D. Barrow, John L. Finney, Charles L. Harper "Water and Life: The Unique Properties of H₂O" Taylor and Francis Group, New York, p.178.

¹⁵ Freera, M. and Fynbo, H.O.U. 2014 "The Hoyle State in 12C", Progress in Particle and Nuclear Physics 78, 1-23.

hayret vericidir. Helyumdan karbon ve oksijen teşekkül ederken şu üçlü alfa (^4He) reaksiyonu gerçekleşmektedir:

Üçüncü reaksiyon yani denk.(3) için $^{12}\text{C}^*$ 'nin uyarılmış rezonans seviyesi 7.65 MeV' tur.⁶ Bu, $^4\text{Be} + ^4\text{He} \rightarrow ^{12}\text{C}$ (7.37 MeV) enerjisinden çok az miktarda (0.28 MeV) fazladır. %4 'ten düşük bu küçük fark, ^8Be bozunmadan önce denk. (2) ile verilen reaksiyona izin verecek niteliktedir. Denk. (3) ile verilen reaksiyonun mümkün olması için, bu farkın hassas değeri kritiktir: ^{16}O 'nin enerji seviyesi 7.1187 MeV' tur ki bu değer, $^{12}\text{C} + ^4\text{He}$ (7.1616 MeV) enerji değerininin sadece 0.043 MeV aşağısındadır. Eğer ^{16}O 'nin enerji seviyesi sadece %0.6 fazla olsaydı, denk. (3) ile verilen reaksiyon, karbonu yok edecekti ve karbon temelli hayattan söz edemeyecektik.¹⁶ Bu hakikat, şekil 1 de özetlenmektedir. Yani üçlü alfa (^4He) reaksiyonu ile hayatsız bir gezegen yerine, yüz binlerce bitki ve hayvan türlerinin ve en önemlisi milyarlarca insanın yaşadığı hayat dolu gezegen olarak dünyamızın tercih edildiğini şematik olarak göstermektedir. Bu hikmetli ve kasıtlı tercih ise hayret verici bir şekilde Yaratıcı'ya işaret etmektedir. Kör kuvvet, serseri tesadüf ve sağır tabiat bu harikulade işlere parmak karıştıramaz.

Şekil 1 Yukarı(u) ve aşağı(d) kuark kütle farkından, protonun kararlı bir parçacık olmasına dolayısı ile ^4He çekirdeği, karbon (^{12}C) ve oksijenin (^{16}O) olması gereken bollukta teşekkülüne ve karbon temelli bir hayatın zincirleme gelişimine giden sürecin şematik gösterimi. (Dean Lee. Earth and Mercury images from NASA)

¹⁶ Finney, J. L. 2010. "Fine-Tuning and Small Differences between Large Numbers." In Ruth M. Lynden-Bell, Simon Conway Morris, John D. Barrow, John L. Finney, Charles L. Harper "Water and Life: The Unique Properties of H₂O" Taylor and Francis Group, New York, p.178.

Süper hesap yapan bir bilim sahibi karbon atomunun özelliklerini dizayn etmiş olmalı diyen Teorik astrofizikçi Fred Hoyle şu ifadelerle bu gerçeğin altını çizmiştir: “Gerçeklerin akli selim yorumu göstermektedir ki bir süper akıl (super varlık) fizik kanunlarını, kimya ve biyolojiyi birlikte hesaba katmıştır ve tabiat hakkında konuşmaya değer kör kuvvet yoktur”^{17,18}. İlginç bir şekilde eğer karbon çekirdeğindeki rezonans seviyesi gerçek değerinden çok küçük bir yüzdelikle farklı olsaydı, karbon nadir bir element olacaktı ve organik kimya ve hayat sadece bir hayal olacaktı. Fred Hoyle’un ateizmini hiç bir şey bu keşif (gerçek) kadar sarsmadığı rapor edilmektedir.¹⁹ Stephen Hawking and Leonard Mlodinow, bu üçlü alfa (⁴He) reaksiyonu ile karbon ve oksijen teşekkül ederken çok hassas ayarlarla tam olması gerektiği bollukta olduğunun önemini şu ifadelerle belirtmişlerdir: "Bu hesaplamalar gösteriyor ki güçlü çekirdek kuvvetinde % 0.5 veya elektrik kuvvetinde % 4 kadar küçük bir değişiklik; her yıldızda ya hemen hemen tüm karbonları ya da tüm oksijenleri yok edecekti ve dolayısı ile bildiğimiz hayat mümkün olmayacaktı."²⁰

Fiziksel sabitler ve temel kanunların yanı sıra evrenin başlangıcında şimdiki koşulları tanımlayan başlangıç veya sınır koşulları da önemli bir konudur. Başlangıç koşulları fiziksel sabitlerden bağımsızdır. Başlangıç koşullarını özetlemenin bir yolu, evrenin son derece düşük entropili (yani oldukça düzenli) başlangıç durumundan söz etmektir. Bu, kütle enerjisinin ilk dağılımını ifade eder. Nobel ödülü sahibi fizikçi Roger Penrose “*Gerçeğe Giden Yol: Evrenin Yasalarına İlişkin Tam Bir Rehber*” başlıklı kitabında, evrenimizin başlangıçtaki düşük entropi durumunun şans eseri veya tesadüfen ortaya çıkma ihtimalinin $1/10^{10^{123}}$ olduğunu tahmin ediyor.²¹ Yani tesadüfen olması imkansız. Bu oran bizim idrak gücümüzün çok ötesindedir. Birisi bu orandan veya hassasiyetten etkilenmezse, muhtemelen ince ayar örnekleriyle ikna olmayacaktır.

VAROLUŞ VEYA HAYATIN GAYESİ İLE İLGİLİ SORULAR

Varoluşsal sorularla ilgili biyokimya profesörü Michael J. Behe kitabında şu ifadelere yer vermektedir:

Çocukken bazı geceler uyanık uzanıp varoluşsal soruları düşünürdüm: Düşünce nedir? Neden ben benim? Dünya buraya nasıl geldi? Tuhaf bir çocuk olduğumu kabul ediyorum ama zamanla neredeyse tüm arkadaşlarımda da kendilerine bu tür sorular sorduğunu fark ettim...Daha sonra bu son soruyu sadece gençlerin sormadığını öğrendim;

¹⁷ Hoyle, F. 1981 "The Universe: Past and Present Reflections." *Engineering and Science*, November, pp.8–12.

¹⁸ Hoyle, F. (1982) "The universe: Past and present reflections" *Annual Review of Astronomy and Astrophysics*, 20: 1-35.

¹⁹ Gingerich, O. 1994. "Dare a scientist believe in design." In J. M. Templeton (ed.), *Evidence of Purpose*, New York NY, Continuum, p. 24

²⁰ Hawking, S. and Mlodinow, L., 2010 "The Grand Design", Bantam Books.

²¹ Roger Penrose, *The Road to Reality: A Complete Guide to the Laws of the Universe* (New York: Vintage, 2007).

genç uygarlıklar da bunu yapıyor. Doğanın nereden geldiğine dair muammanın tartışılması, yazılı tarihi kayıtlara kadar uzanıyor ve birkaç ara vermekle birlikte günümüze kadar güçlü bir şekilde devam ediyor. Ancak söylemin uzun ve çeşitli geçmişine rağmen, konuyla ilgili tüm belirli konuların, yalnızca birbirini dışlayan iki genel görüşten birinin detaylandırılması olduğu düşünülebilir: (1) insanlar da dahil olmak üzere çağdaş doğa bir tesadüftür; ve (2) çağdaş doğa, özellikle de insanlar, büyük ölçüde amaçlanmıştır; önceden var olan akıl yürütmenin ürünüdür.²²

Benzer sorular birçok felsefeci ve bilim adamı tarafından sorulmuş ve cevap bulunmaya çalışılmıştır. "İnsanın varoluşunun amacı nedir?"²³ "Bütün bunlar ne için?", "Neden buradayım?", "Bütün bunların anlamı ne?"²⁴ "Hayatın (hayatımın) amacı/amaçları nedir?", "Hayatı anlamlı kılan nedir?" ve "Hayatı yaşanmaya değer kılan nedir?"²⁵. Bütün bunlar nereden geldi?²⁶

"Yapan bilir. Bilen konuşur." mantığıyla bu sorulara verilecek cevabı, kainatı bilerek görerek hikmet ve gayeye göre yaratan Yaratıcı'nın kitabında aramak gerekir. Zâriyat Sûresi'nde, "Cinleri ve insanları ancak Bana îman ve ibadet etsinler diye yarattım."²⁷ buyurulmaktadır. Nursi bu ayetin tefsirinde şu ifadelerle yer vermiştir: "Bu âyet-i uzmanın sırrıyla, insanın bu dünyaya gönderilmesinin hikmeti ve gayesi; Hâlık-ı Kâinat'ı tanımak ve ona iman edip ibadet etmektir. Ve o insanın vazife-i fitratı ve farîza-i zimmeti, marifetullah ve iman-ı billahıdır ve iz'an ve yakîn ile vücudunu ve vahdetini tasdik etmektir."²⁸

Kainat sarayının sahibi, bu sarayı bu mükemmellikte yapması ve insana da akıl vermesiyle, kendini bize tanıttirmek istiyor. Biz insanlar da aklımızı kullanarak keşfedilen bilimsel gerçekleri hayret ve muhabbetle takdir edip Yaratıcının sonsuz ilim sahibi olduğunu tanımaya çalışmalıyız. Hem baharı bir deste gül gibi çeşit çeşit çiçeklerle süslemesi ve bize de o güzellikleri farkedene göz vermesiyle kendini bize sevdirmek istiyor. Biz dahi "Ne güzel yaratılmış" deyip O'nun sanatını takdir ile kendimizi O'na sevdirmeliyiz. Hem hayatın devamı için su, hava, ışık, meyve ve sebze gibi tüm ayrı ayrı yiyecekler ile birlikte bunları tadan, tartan, tanıyan dil vermesiyle bizi sevdiğini ve değer verdiğini gösteriyor. Biz de şükür ve muhabbet ile karşılık vermeliyiz. Hem bütün şu gördüğümüz süslü ve sanatlı eserlere taklid edilmez bir mühür koymakla, mesela her bir insanı diğerinden ayırt edici özelliklerle yaratmasıyla tek

²² Behe M.J, 2019. Darwin Devolves: The New Science About DNA That Challenges Evolution,

²³ Nielsen, Kai. 2000. Linguistic Philosophy and 'The Meaning of Life.' In: E.D. KLEMKE (Ed.), The Meaning of Life. Oxford, Oxford University Press, p. 233-256.

²⁴ Britton, Karl. 1969. Philosophy and The Meaning of Life. Cambridge, Cambridge University Press.

²⁵ Seachris, Joshua. 2011. Meaning of Life: The Analytic Perspective. In: Internet Encyclopedia of Philosophy. Available at <http://www.iep.utm.edu/mean-ana/>.

²⁶ Hawking, S. and Mlodinow, L., 2010 "The Grand Design", Bantam Books.

²⁷ Kur'an 51:56.

²⁸ Nursi, B.S. Ayet-ül Kübra, Envar Neşriyat s.11

ve ortağı olmayan bir Yaratıcı olduğunu göstermek istiyor. Biz dahi O'na tek, misli ve benzeri olmayan bir Yaratıcı olarak inanmalıyız. Yaratıcının sıfatları Kur'an'da şöyle ifade edilmektedir:

De ki: "O, Allah'tır, bir tektir. Allah Samed'dir. (Her şey O'na muhtaçtır, o, hiçbir şeye muhtaç değildir.) Ondan çocuk olmamıştır (Kimsenin babası değildir). Kendisi de doğmamıştır (kimsenin çocuğu değildir). Hiçbir şey O'na denk ve benzer değildir."²⁹

Bilim insanları bilimin diliyle evrendeki mükemmel düzeni ve hikmetli işleyişi tesbit etmelerine rağmen bu mükemmel kainatı yaratan ve düzeni kuran ve devam ettiren kim olduğunu tarih boyunca sorgulamışlardır. Ancak bazıları doğru cevabı bulmuş bazıları bulamamışlardır. Yani, teist, deist, atheist ve akıllı tasarımcı gibi farklı görüşler vardır. Bu makalede teistik yani evreni bir Yaratıcı yaratmıştır görüşü savunulmuştur ve islam literatüründe Yaratıcı Allah'tır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRMELER

Giriş bölümünde sözü edilen kainatın Big Bang teorisine göre genişletilmesi ile ilişkili Kur'an 1400 sene önce zâriyat sûresi'nde 47. ayette şöyle ifade eder: "Göğü kudretimizle biz kurduk ve biz onu genişletmekteyiz."³⁰ Kur'an'ın bir harfi bile değişmemiş, eklenme ve çıkarma olmayan ilahi bir kitap olması, kainat 14 milyar sene önce yok iken, ilim ve kudret sahibi Yaratıcı'nın iradesiyle yoktan yaratılmasını ve kainatın genişletilmesini haber vermesi çok manidardır.

Evrenin ince ayar, hassas denge, mükemmel ölçü ve intizamlı, maksatlı bir şekilde hayata göre düzenlenmesi, herşeyin herşeyle münasebetini bilen ilim sahibinin varlığına delalet ve şahadet eder. Her şeyi kuşatan ilim sahibinin aynı zamanda herşeyle ilgili kapsamlı ve büyük bir irade sahibi olması gerekir. Çünkü yukarıda sıralan fiziksel parametrelerin tam olması gerektiği gibi tercih edilmesine ek olarak; yüzlerce organdan ibaret mükemmel bir makine gibi çalışan insan vücudunun bir damla sudan; yüzlerce organı olan bir kuşun basit bir yumurtadan; dalları, yaprakları, çiçekleri ve meyveleri olan bir ağacın, basit bir çekirdekten yapılmaları ; kudret ve ilme şahadet ettikleri gibi gayet kat'î ve zarurî bir tarzda onların Yaratıcı'sında bir külli iradenin olduğuna işaret ederler ki o irade ile o şeyin her şeyini tahsis eder ve o irade ile her cüzüne, her uzvuna, her kısmına ayrı, has bir şekil verir, bir mahiyet ve özellik giydirir.

Bu mantıksal akıl yürütme, Nursi tarafından Mektubat isimli eserinde şöyle ifade edilmektedir:

"Her bir şeye, hususan her bir zihayata pek çok müşevveş ihtimalat içinde, muayyen bir ihtimal ile ve pek çok akîm yollar içinde neticeli bir yol ile ve pek çok imkânât içinde mütereddid iken gayet muntazam bir teşahhus verilmesi; hadsiz cihetlerle bir irade-i külliye gösteriyor. Çünkü her şeyin vücudunu ihata eden hadsiz imkânât ve ihtimalat içinde ve semeresiz akîm yollarda ve karışık ve yeknesak sel gibi mizansız akan camid

²⁹ Kur'an 112:1-4

³⁰ Kur'an 51:47

unsurlardan gayet hassas bir ölçü ile nazik bir tartı ile ve gayet ince bir intizam ile nâzenin bir nizam ile verilen mevzun şekil ve muntazam teşahhus; bizzarure ve bilbedahe belki bilmüşahede, bir irade-i külliyyenin eseri olduğunu gösterir.

Çünkü hadsiz vaziyetler içinde bir vaziyeti intihab etmek; bir tahsis, bir tercih, bir kasd ve bir irade ile olur ve amd ve arzu ile tahsis edilir. Elbette tahsis, bir muhassısı iktiza eder. Tercih, bir müreccih ister. Muhassıs ve müreccih ise iradedir.

Mesela, insan gibi yüzler muhtelif cihazat ve âlâtın makinesi hükmünde olan bir vücudun, bir katre sudan ve yüzer muhtelif azası bulunan bir kuşun, basit bir yumurtadan ve yüzer muhtelif kısımlara ayrılan bir ağacın, basit bir çekirdekten icadları; kudret ve ilme şehadet ettikleri gibi gayet kat'î ve zarurî bir tarzda onların Sâni'inde bir irade-i külliyyeye delâlet ederler ki o irade ile o şeyin her şeyini tahsis eder ve o irade ile her cüzüne, her uzvuna, her kısmına ayrı, has bir şekil verir, bir vaziyet giydirir.”³¹

Madem ki Yaratıcının ilmine ve iradesine, kuarklardan atomlara, atomlardan yıldızlara, fotosentezde görev yapan moleküllerden hücre sel solunumda görev yapanlara, çiçeklerden meyve veren ağaçlara, denizdeki balıklardan karadaki tavuklara, sineklerden kartallara kadar yaratılanlar sayısınca şehadet vardır. Elbette bu iradeyi inkar eden veya yaratılanları tabiata ve sebeblere isnad edenler, yaratılan mevcudat sayısınca yalancılık etmiş olurlar. Bu hakikati Nursi şöyle özetler:

“Madem ilm-i İlahîye ve irade-i Rabbaniyyeye mevcudat adedince, belki mevcudatın şununatı adedince delâlet ve şehadet vardır. Elbette bir kısım feylesofların irade-i İlahiyeyi nefîy ve bir kısım ehl-i bid'atın kaderi inkâr ve bir kısım ehl-i dalaletin, cüz'iyata adem-i utlânı iddia etmeleri ve tabiiyyunun, bir kısım mevcudatı tabiat ve esbaba isnad etmeleri; mevcudat adedince muzaaf bir yalancılıktır ve mevcudatın şununatı adedince muzaaf bir dalalet divaneliğidir. Çünkü hadsiz şehadet-i sadıkayı tekzip eden, hadsiz bir yalancılık işlemiş olur.”³²

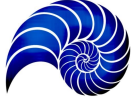
KAYNAKÇA

- Behe M.J, 2019. Darwin Devolves: The New Science About DNA That Challenges Evolution, Britton, Karl. 1969. Philosophy and The Meaning of Life. Cambridge, Cambridge University Press.
- Collins, Robin (2003). "The Evidence for Fine-Tuning," in God and Design: The Teleological Argument and Modern Science, ed. Neil Manson. New York, NY: Routledge.
- Finney, J. L. 2010. "Fine-Tuning and Small Differences between Large Numbers." In Ruth M. Lynden-Bell, Simon Conway Morris, John D. Barrow, John L. Finney, Charles L. Harper "Water and Life: The Unique Properties of H₂O" Taylor and Francis Group, New York, p.178.

³¹ Nursi, B. S. Mektubat Envar Neşriyat s.244

³² Nursi, B. S. Mektubat Envar Neşriyat s.244

- Freera, M. and Fynbo, H.O.U. 2014 “The Hoyle State in ^{12}C ”, *Progress in Particle and Nuclear Physics* 78, 1-23.
- Geraint Lewis and Luke Barnes (2016). ‘A Fortunate Universe: Life in a Finely Tuned Cosmos’ Cambridge University Press.
- Guillermo Gonzalez and Jay Richards 2004 “The Privileged Planet: How Our Place in the Cosmos is Designed for Discovery” (Washington DC: Regnery). S. 196.
- Hawking, S. “Brief History Of Time” (New York: Bantam, 1998), S.126
- Hawking, S. (1990) “Brief History Of Time” (New York: Bantam), S.125
- Hawking, S. and Mlodinow, L., 2010 “The Grand Design”, Bantam Books.
- Hawking, S. and Mlodinow, L., 2010 “The Grand Design”, Bantam Books.
- Hogan, C. J. 2000. Why the universe is just so. *Rev. Mod. Phys.* 72: 1149-1161.
- Martin Rees, (2000) *Just Six Numbers: The Deep Forces that Shape the Universe* (New York, NY: Basic Books.)
- Nielsen, Kai. 2000. Linguistic Philosophy and ‘The Meaning of Life.’ In: E.D. KLEMKE (Ed.), *The Meaning of Life*. Oxford, Oxford University Press, p. 233-256.
- Richard P. Feynman (1985) *Qed: The Strange Theory Of Light And Matter*.
- Seachris, Joshua. 2011. Meaning of Life: The Analytic Perspective. In: *Internet Encyclopedia of Philosophy*. Available at <http://www.iep.utm.edu/mean-ana/>.
- Serway R.A. and J.W. Jewett, J (2018) *Physics for Scientists and Engineers with Modern Physics*, Tenth Edition.
- Stephen C. Meyer (2009) “Signature in the Cell”.
- <https://kgov.com/fine-tuning-of-the-universe#quantum-photosynthesis>

BIYDER

2023 1(1) 36-43

İnceleme Makalesi / Review Article

BİYOLOJİK MEMBRAN MUCİZESİ*

Ömer İrfan KÜFREVOĞLU¹

Öz

Biyolojik membranlar, protein ve lipidlerden ibaret organize yapılar olarak tasarlanmıştır. Membranların lipid bileşenleri; fosfolipidler, glikolipidler, sfingomyelin ve kolesterolden ibarettir. Membran lipidleri bir geçirgenlik engeli olup, hücre birimini ve hücre içi kompartımanlarını oluşturmada görev alırken, proteinler de transport, haberleşme ve enerji dönüşümü gibi spesifik membran fonksiyonlarını yerine getirmekle yükümlüdür.

Membranlara yüklenen fonksiyonlar, canlılığın varlığı ve devamı için hayati önemlere sahiptir. Bunlar sayesinde hücreler birimler halinde çevreden ayrılır. Membranlar spesifik moleküler pompa, taşıyıcı ve kanallar aracılığıyla son derece seçici geçirgenlik engelleridir. Böylece hücre içi iyonik ve moleküler bileşim düzenlenmiş olur. Ökaryotik hücreler, mitokondri, kloroplast ve lizozom gibi organelleri sınırlayan hücre içi membranlara da sahiptirler.

Biyolojik sistemlerde bulunan iki önemli enerji dönüşümü, son derece düzenli dizilmiş protein ve enzimleri ihtiva eden membran sistemleri tarafından yürütülecek şekilde tasarlanmıştır. Bunlardan kloroplastların iç membranında meydana gelen fotosentez olayında ışık enerjisi kimyasal bağ enerjisine dönüştürülürken, mitokondrilerin iç membranında da redoks potansiyeli oluşturularak oksidatif fosforilasyon adı verilen bir tür pil reaksiyonu ile ATP (adenozin trifosfat) sentezlenir. Her insanda bir günde kilosu kadar ATP bu yolla üretilir. Bu olay sırasında ham madde olan 1 ADP molekülünün mitokondri içine taşınması ve mamul madde olan 1 ATP molekülünün takasla sitozole çıkarılması da ayrı bir mucizedir.

Canlıların şuur ve iradeleri karışmaksızın biyolojik membranlarda her an cereyan eden bu mucizevi olaylar, Allah'ın sonsuz kudret ve ilminin tecellileridir.

Anahtar kelimeler: *Biyolojik membran, mitokondri, taşıyıcı protein*

BIOLOGICAL MEMBRANE MIRACLE

Abstract

Biological membranes are designed as organized structures consisting of proteins and lipids. The lipid component of the membranes consists of phosphoglycerides, glycolipids, sphingomyelin and cholesterol. Membrane lipids are a permeability barrier and take part in forming the cell unit and its intracellular compartments, while proteins are responsible for performing specific membrane functions such as transport, communication and energy conversion.

* Bu çalışma 19-21 Ekim 2023 tarihleri arasında Bitlis Eren Üniversitesinde düzenlenen VII. Uluslararası Bilimler Işığında Yaratılış Kongresinde sunulan "Biyolojik Membran Mucizesi" başlıklı bildirden türetilmiştir.

¹ Prof. Dr. Atatürk Üniversitesi, Fen Fakültesi, Kimya Bölümü, okufrevi@atauni.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1877-3154

The functions loaded on the membranes are of vital importance for the existence and continuation of life. Thanks to these, cells are separated from the environment in units. Membranes are highly selective barriers to permeability through specific molecular pumps, carriers and channels. Thus, the intracellular ionic and molecular composition is regulated. Eukaryotic cells also have intracellular membranes that limit organelles such as mitochondria, chloroplasts, and lysosomes.

Two important energy conversions found in biological systems are designed to be carried out by membrane systems containing highly ordered proteins and enzymes. While light energy is converted into chemical bond energy in the photosynthesis event that occurs in the inner membrane of chloroplasts, ATP (adenosine triphosphate) is synthesized by a kind of battery reaction called oxidative phosphorylation by creating a redox potential in the inner membrane of mitochondria. Each person produces a kilogram of ATP a day in this way. During this event, the transport of 1 ADP molecule, which is a raw material, into the mitochondria and the removal of 1 ATP molecule, which is the finished product, into the cytosol by exchange is another miracle.

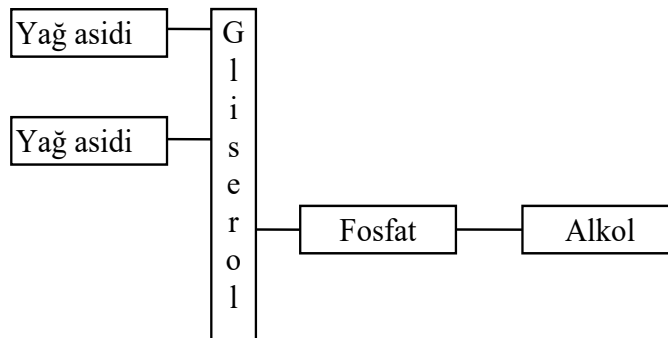
These miraculous events that take place in our bodies at every moment without our consciousness or our will being interfered with are manifestations of Allah's infinite might and knowledge.

Keywords: *Biological membrane, mitochondria, carrier protein*

BİYOLOJİK MEMBRANLARIN YAPISI

Biyolojik membranlar protein ve lipidlerden ibaret organize yapılar olarak tasarlanmıştır. Membran fonksiyonlarının canlılığın varlığı ve devamı için hayati önemi vardır.

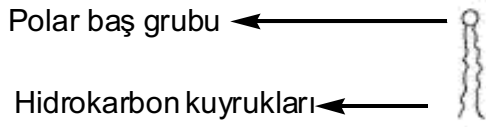
1.1.Membran lipidleri: Membranların lipid bileşenleri; fosfogliseridler, glikolipidler, sfingomiyelin ve kolesterolden ibarettir. Bu dört grup lipid birbirlerinden farklı olmasına rağmen çok önemli ortak bir özelliğe sahiptir. Bu da molekül yapılarında bir hidrofilik ve bir de hidrofobik kısmın olmasıdır. Bir fosfogliserid, bir gliserol omurgası, iki yağ asidi ve fosforillenmiş bir alkolden ibarettir (Şekil 1).

Şekil 1. Bir fosfogliseridin yapısı.

Bir fosfogliserid molekülünün, mesela fosfatidil kolinin, en kararlı konformasyonunu incelediğimiz zaman yaklaşık dikdörtgen şeklinde olduğunu görürüz. İki yağ asidi zinciri birbirine

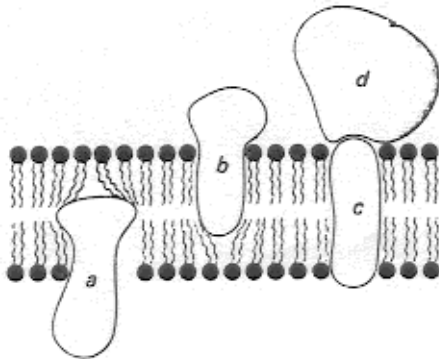
hemen hemen paralel iken, fosforil kolin kısmı da ters yönde yer alır. Sfingomiyelinin de benzer bir konformasyona sahip olduğu görülür. Bir glikolipidin şeker grubu, sfingomiyelinde bulunan fosforil kolinle yaklaşık aynı pozisyonda yer alır. Fosfolipid ve glikolipid molekül konformasyonlarının bu derece benzerliklerden hareketle bu moleküllerin hidrofilik polar baş grubu bir daire, hidrofobik hidrokarbon zincirleri ise dalgalı çizgiler halinde göstermek mümkündür.

Lipid ikili tabakaları, iyon ve birçok polar bileşikler için geçirgen bir ortam değildir. Fakat suyun bu genelleştirmenin sürpriz bir istisnası olduğu düşünülüyordu. Son yıllarda su moleküllerini membrandan taşıyan özel taşıyıcı proteinlerin olduğu bulunmuştur (1).

1.2.Membran proteinleri: Membranlara yüklenen dinamik fonksiyonlardan membran proteinleri sorumludur. Membran lipidleri bir geçirgenlik engeli olup, hücre birimini ve hücre içi kompartımanlarını oluştururken, proteinler de transport, haberleşme ve enerji dönüşümü gibi spesifik membran fonksiyonlarında görev alırlar. Membran lipidleri ile aynı zamanda bu proteinlerin görevlerini en verimli şekilde yapabilmeleri için uygun bir ortam sağlanır.

Protein oranları membrandan membrana farklılık gösterir. Mesela, bazı sinir liflerinin etrafında yalıtkanlık görevi yapan miyelin kılıfında protein oranı düşüktür (%18). Çünkü bu iş için lipidler daha uygundur. Bunun yanı sıra, hücrelerin plazma membranları fonksiyonel yönden daha aktiftir ve birçok pompa, kanal, reseptör ve enzimleri ihtiva eder. Dolayısıyla, plazma membranlarının % 50'sini proteinler oluşturur. Enerji dönüşümünün gerçekleştiği mitokondri ve kloroplast iç membranları ise, % 75 civarında protein ihtiva ederler. Sonuç olarak, farklı fonksiyon gören membranların protein miktar ve çeşitleri de farklıdır (1).

Şekil 2. Membran proteinleri: a,b,c integral protein; d, periferel protein.

1.3.Biyolojik membranların akışkan-mozaik modeli: Biyolojik membranlar statik ve rijid bir yapıya sahip değildirler. Membran lipid ve proteinlerinin, membran düzleminde hızla difüze oldukları gösterilmiştir. Mesela, bir membran proteini yaklaşık bir dakikada birkaç mikron yol alırken, bir lipid molekülü bir bakterinin bir ucundan diğer ucuna bir saniyede varabilmektedir. Membran protein ve lipidlerinin bu difüzyon özelliklerinden yola çıkarak, S.Jonathan Singer ve Garth Nicolson, 1972 yılında, biyolojik membranlar için akışkan-mozaik modelini ileri sürdüler (Şekil 2). Modellerinin temelinde, membranların globuler proteinler ve lipidlerin oluşturduğu iki boyutlu çözeltilerden ibaret olduğu fikri yatar. Membran proteinleri membran düzleminde yana doğru (lateral) difüze olabilir. Fakat membranın bir yüzeyinden diğerine dönmezler, yani, takla hareketi (flip-flop hareketi) yapamazlar (2).

2.BİYOLOJİK MEMBRANLARIN FONKSİYONLARI

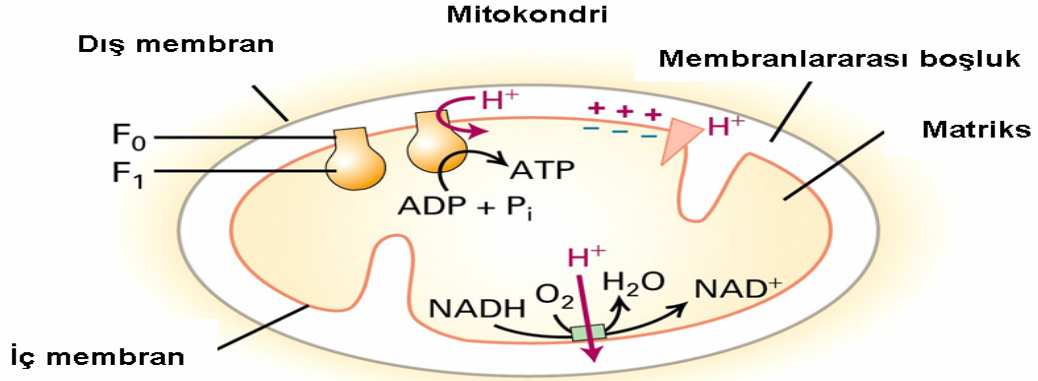
Biyolojik membranlar vasıtasıyla hücreler birimler halinde çevreden ayrılır. Membranlar spesifik moleküler pompa, taşıyıcı ve kanallar aracılığıyla son derece seçici geçirgenlik engelleridir. Böylece hücre içi iyonik ve moleküler bileşim düzenlenmiş olur. Ökaryotik hücreler, mitokondri, kloroplast ve lizozom gibi organelleri sınırlayan hücre içi membranlara da sahiptir.

Membranlar aynı zamanda hücreler ve kendi çevreleri arasındaki bilgi akışında da görevlidirler. Dıştan gelecek uyarıları algılayacak reseptörlere sahiptir. Mesela, bakterilerin gıdalarına doğru hareketleri, hedef hücrelerin insülin gibi hormonlara cevabı ve ışığın algılanması proseslerinde ilk olay, sinyalin membrandaki spesifik bir reseptör tarafından tespit edilmesidir. Bundan başka bazı membranlar kimyasal veya elektriksel sinyaller üretir. Sonuç olarak, membranlar biyolojik haberleşmede önemli rol oynamaktadır.

Biyolojik sistemlerde bulunan iki önemli enerji dönüşümünde, son derece düzenle dizilmiş protein ve enzimleri ihtiva eden membran sistemleri görevlidir. Bunlardan kloroplastların iç membranında meydana gelen fotosentez olayında ışık enerjisi kimyasal bağ enerjisine dönüştürülürken, mitokondrielerin iç membranında da besin maddelerinin oksidasyonu sonucu oksidatif fosforilasyon adı verilen bir olayla ATP (adenozin trifosfat) sentezlenir.

Glikoliz, yağ asitleri oksidasyonu ve sitrik asit devri gibi metabolik olaylarda NADH ve FADH₂ molekülleri oluşur. Bu moleküller her biri yüksek indirgeme potansiyeline sahip olan bir elektron çifti ihtiva eder. Bu elektronlar O₂'ye aktarıldığı zaman büyük miktarda enerji salınır (yaklaşık 52,6 kcal/mol). Bu enerjinin ATP sentezinde kullanılabilmesi için bir defa da değil de, yavaş yavaş salınması gerekir (**aynen nükleer enerjinin bir anda salınmasıyla atom bombasına, yavaş salınması ile nükleer santrallerde elektrik enerjisine dönüştürülmesi gibi**). NADH ve FADH₂'deki elektronların O₂'ye transferinin bir seri elektron taşıyıcıları vasıtasıyla (solunum zinciri veya elektron transport sistemi) gerçekleşir. Bu sırada bir pil reaksiyonu cereyan eder. Oluşan enerji ile protonlar mitokondri matriksinden mitokondrinin iki zarı arasında bulunan bölgeye (intermembran

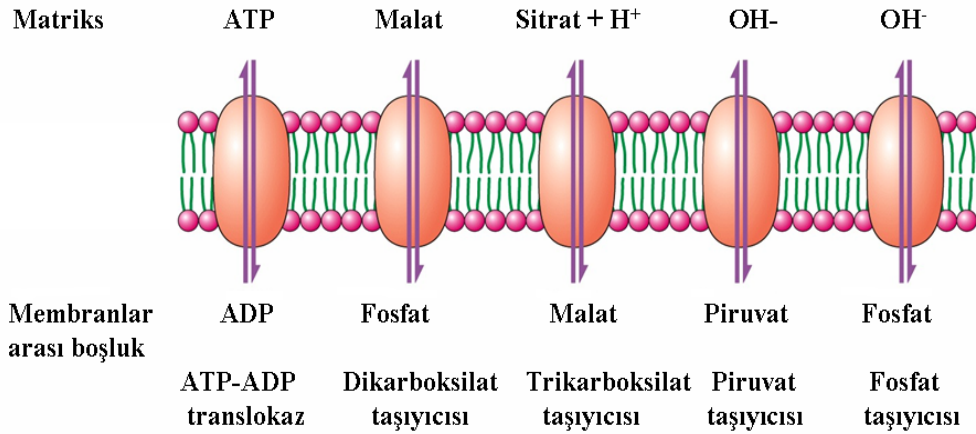
boşluk) pompalanır. Protonlar, üç çeşit elektron transfer kompleksi tarafından pompalanır. Daha sonra bu protonların mitokondri matriksine ATPaz enzimi içinde geri dönerken ATP sentezlenir. Bu şekilde ATP'nin sentezlendiği olaya **oksidatif fosforilasyon** adı verilir (1,2) (Şekil 3).

Şekil 3. Oksidatif fosforilasyon'un şematik gösterimi.

ATP (adenozin trifosfat), biyolojik sistemlerde serbest enerjinin depolanma şekline çok ihtiyaç olduğu anda enerjinin acil kaynağı olarak görev görür. ATP, adenosin difosfat (ADP) ve fosfata (Pi) hidrolizlendiği gibi, adenosin monofosfat (AMP) ve pirofosfata (PPi) da parçalanabilir. 1 mol ATP parçalandığında yaklaşık - 7,3 kcal/mol enerji açığa çıkmaktadır. Açığa çıkan bu enerji de biyolojik olayların gerçekleşmesine katkıda bulunur. Termodinamik yönden yürümesi mümkün olmayan reaksiyonlar ATP beraberliğinde mümkün hale gelir. ATP'nin taşıdığı yüksek enerji vesilesiyle reaksiyon dengesi ATP hidroliziyle 10^8 kat ürünler lehine kayar. Eğer n molekül ATP hidrolizlense, denge sabiti 10^{8n} defa büyüyecektir. 3 ATP'nin hidrolizlendiği bir reaksiyon dengesi 10^{24} oranında değişecektir. Hücrelerde ATP, oluşumundan sonra birkaç dakika içinde kullanılır. ADP ve ATP arasındaki devir çok hızlıdır. Mesela, istirahat halinde bir insan 24 saat içinde 40 kg ATP kullanır. Eksersiz halinde ise, dakikada 0,5 kg kadar ATP harcar (1).

ATP, ADP ve fosfat (Pi) iç mitokondri zarından serbestçe difüze olamazlar. Bu çok yüklü bileşikler özel taşıyıcı proteinler (ATP-ADP translokaz) tarafından taşınır (Şekil 4). ATP-ADP taşıyıcısı, mitokondri matriksine bir ADP molekülünü taşırken aynı zamanda da bir ATP molekülünü dışarı çıkarmakla görevlidir. Yani, bir takas söz konusudur. **Bu da canlılığın önemli bir mucizesidir. Yani ham madde içeri alınmazsa mamul madde dışarı çıkamaz.** Bu şekilde israf önlenmiş ve maksimum ekonomi prensiplerine göre hareket edilmiş olunur.

Şekil 4. Mitokondri iç membranındaki bazı taşıyıcı proteinler.

3.KOLOSTRUM MUCİZESİ

Kolostrum (“ağız sütü” olarak da bilinir) anne memelilerin yeni doğan için doğum yapmadan hemen önce ürettikleri özel bir süttür. Anneler doğumun hemen ardından yeni doğanı bu sütle beslerler ve bu süt yalnızca kısıtlı bir süre (genellikle 3-4 gün) mevcuttur. Kolostrum, bebeği yaşamının ilk birkaç gününde besleyen ve koruyan besinleri yoğun ölçüde içerir.

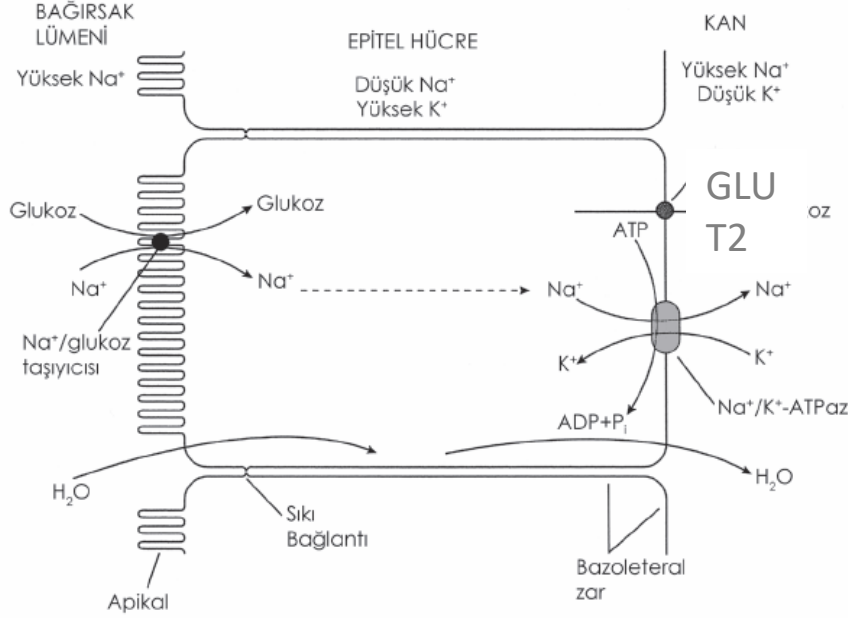
Bağışıklık sisteminin önemli bir bileşeni, aynı zamanda antikorlar olarak bilinen immunoglobulinlerdir. İmmunoglobulinler bakteri ve virüslerin neden olduğu enfeksiyonlara karşı koruma sağlar. İmmunoglobulinlerin, IgG-sınıfı ve IgA-sınıfı gibi birçok farklı tipi bulunmaktadır. Bir insan yavrusu ile bir inek yavrusu bu immunoglobulinleri annelerinden farklı şekillerde alırlar.

Ruminantlarda (geviş getiren hayvanlar) antikorlar plasenta zarını aşp doğrudan fetüse geçemezler. Bu nedenle yavrular doğumu izleyen ilk birkaç saat içerisinde aldıkları kolostrumla bağışıklık kazanırlar. Doğumdan sonraki ilk 24 saat boyunca antikorlar sindirim sisteminden pinositoz yoluyla emilerek alınır. Halbuki normal şartlarda ince bağırsaklar proteinler gibi büyük moleküllere geçirgen değildir. Transport sistemi sonsuz bir kerem sahibi tarafından ihtiyaca göre ayarlanmaktadır. Böylece alınan antikorlar ile doğumdan tam bağışıklık kazanılana kadar geçen sürede yavrulara etkin bir koruma sağlanmış olur. Bu korunma şekline **pasif bağışıklık** denir. Bu dönemde yavrular hastalıklara karşı çok açık durumda olup yüksek risk altındadır (3,4).

4.GLUKOZ TAŞIYICILARI

İnsan vücudunda 100-150 bin km, yani dünyanın çevresini 3-4 defa dolaşacak kadar kan damarları mevcuttur. Özellikle kılcal damarlar vasıtasıyla sindirim sonucu kana karışan molekül ve iyonlar hücre içine spesifik reseptörlerle alınırlar. Özellikle glukoz gibi moleküller glukoz taşıyıcıları (GLUT) ile hücre içine alınırlar. Bu taşıyıcı protein ailesinin farklı hücrelerde fonksiyon gören ve

GLUT1' den GLUT14'e kadar isimlendirilen izoformları vardır. D-Glukozun tamamına yakını bağırsaklardan Na^+ gradientine bağımlı farklı bir taşıyıcı tarafından aktif transportla emilir (Şekil 5). Bu sistem vasıtasıyla normalde difüzyonla geçemeyen glukoz, ATP kullanılarak enerji harcanarak hücre içine alınmaktadır (1).

Şekil 5.Bağırsaktan glukozun sekonder aktif transportla emilimi

5. GAP JUNCTION KANALLARI

Vücudumuzda kılcal damarların gitmediği yerler bulunmaktadır. Bunlar göz lensi ve bazı kemik hücreleri olarak bilinmektedir. Bu hücreler arasında gap junction adı verilen kanallar vasıtasıyla hücreden hücreye molekül ağırlığı 1000 g/mol'a kadar olan polar moleküller taşınmaktadır. Bu sistemlerde proteinler, nükleik asitler gibi makromoleküller taşınmaz. Yani komşudan komşuya yardımlaşma ile bu hücrelerin gıda ihtiyacı karşılanmaktadır (2).

6.SONUÇ

Canlıların şuur ve iradeleri karışmaksızın biyolojik membranlarda her an binlerce benzeri mucizevi olaylar cereyan eder. Denizden bir katre olarak bu derleme makalede anlatılmaya çalışılan mucizevi olaylar, Allah'ın sonsuz kudret, ilim ve rahmetinin tecellileri ve varlığının apaçık delilleridir.

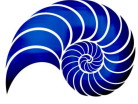
KAYNAKLAR

Keha, E.E., Küfrevioğlu, Ö.İ., Biyokimya, Aktif Yayınevi, Göktuğ Ofset, İstanbul, 14.Baskı, 2022.

Berg, J.M., Tymoczko, J.L., Stryer, L., Biochemistry. W.H. Freeman and Company, New York, USA, 2012.

Fox Patrick F., McGrath Brian A., McSweeney Paul L. H, “Composition and Properties of Bovine Colostrum: A Review, Dairy Science & Technology.” (2016), Volume 96, Number 2, Page 133.

Soliman Ghada Z A, “Comparison of Chemical And Mineral Content of Milk From Human, Cow, Buffalo, Camel And Goat In Egypt.” Egyptian Journal of Hospital Medicine (December 2005), I.S.S.N: 12084 2002–1687. Pages 116-130.

BIYDER

2023 1(1) 44-69

İnceleme Makalesi / Review Article

**İNSANIN KÖKENİ VE GÖREVİ İLE İLGİLİ BİLİM ADINA YAPILAN VAHİM
HATA, İSLAM ALEMİNİN BU HATAYI TELAFİ EDEMEMESİNİN TEMEL
NEDENİ VE ACI SONUÇLARI***

Kâzım UYSAL¹

Öz

İnsanın kökeni, varlık âlemindeki yeri ve görevi hem tarihte hem de günümüzde en çok tartışılan konular arasındadır. Biyoloji, tüm ekosistem çeşitlerinde insanı besin piramidinin en üstüne yerleştirir. Sistemden en çok istifade eden canlının insan olduğunu söyler. İslam dini de bilimle uyumlu şekilde insanın varlık ağacının meyvesi ve eşref-i mahluk olduğunu ifade eder. Varlık âleminde insanın yeri için bilim ve İslam dininin tanımlaması son derece uyumludur. Ancak bilimi ateizme alet eden materyalist felsefe, insanın kökenini hayvana bağlayarak ve sistemdeki görevi noktasında insani olmayan yakıştırmalar yaparak bilim tarihinin en vahim hatasını yapmıştır. Halbuki tıpkı dini öğretiler gibi bilimsel veriler de insanın kökeninin hayvan olamayacağı ve görevinin de bitkiler ve hayvanlar gibi ekosistem hizmeti olmadığını söylemektedir. İslam âlemi de âdetullah olarak tanımlanan ve bilimlerin konusunu oluşturan kâinat kitabı kanunlarına önem vermediğinden büyük kusur etmiş ve materyalist felsefenin yaptığı bu vahim hatayı telafi etmekte yetersiz kalmıştır. Materyalist felsefenin insanın kökeni ve görevi ile ilgili bilimi alet ederek yaptığı hatalar, insanlığa ve sisteme büyük zararlar vermiş, ağır toplumsal ve çevresel problemlere sebep olmuştur. Bu makalede insanın kökeni ve görevi ile ilgili materyalist felsefenin bilim adına yaptığı vahim hata ve sonuçları tartışılmıştır. Ayrıca İslam âleminin âdetullaha önem vermemesinin yıkıcı neticeleri ve çareleri üzerinde durulmuştur. İnsanın kökeni, konumu ve görevi konusunda din ve bilimin son derece uyumlu olduğu, hatanın materyalist felsefenin bilimi ateizme alet etmesinden kaynaklandığı ifade edilmiştir. İnsanlığın kurtuluşunun her iki ilahi kitabın düsturlarına (kelamullah ve âdetullah) uyulması ile mümkün olacağı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İnsanın kökeni, evrim, yaratılış, İslam âlemi, tabiat, Kur'an

* Bu Çalışma 21-23 Ekim 2023 Tarihleri Arasında Bitlis Eren Üniversitesi'nde Düzenlenen VII. Uluslararası Bilimler Işığında Yaratılış Kongresinde Sunulan "İnsanın Kökeni ve Görevi ile İlgili Bilim Adına Yapılan Vahim Hata, İslam Aleminin Bu Hatayı Telafi Edememesinin Temel Nedeni ve Acı Sonuçları" Başlıklı Bildiriden Türetilmiştir.

¹Prof. Dr. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Biyoloji Bölümü, kazim.uyosal@dpu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6399-6616

Kazım UYSAL

THE GREAT MISTAKE MADE IN THE NAME OF SCIENCE REGARDING HUMAN ORIGIN AND DUTY, THE MAIN REASON FOR THE FAILURE OF THE ISLAMIC WORLD TO COMPENSATE THIS MISTAKE AND THE PAINFUL CONSEQUENCES

Abstract

The origin of human, his place and duty in the world of existence have been among the most discussed topics in history. Biological science places humans at the top of the food pyramid in all type of ecosystems by claiming the creature that benefits most from the system is human being. The definition of science and Islam regarding the place of man in the world of existence is extremely compatible. However, materialist philosophy, which uses science as a tool for atheism, has made the gravest mistake in the history of science by attributing the origin of human beings to animals and making inhumane ascriptions regarding their role in the system. On the other hand, scientific data also say that human origin cannot be animal and its function is not to serve ecosystems like plants and animals as stated in religious teachings. The Islamic world has also made a great mistake by not attaching importance to the laws of the book of the universe, which are defined as âdetullah and which constitute the subject of sciences and have failed to compensate for this grave mistake made by materialist philosophy. The mistakes made by the materialist philosophy by tooling science regarding the origin and duty of human have caused great harm to humanity and the system and caused serious social and environmental problems. It has been stated that religion and science are extremely compatible regarding the origin, position and duty of man, and that the mistake arises from materialist philosophy's use of science as a tool for atheism. In this article, the inaccurate statements made by the materialist philosophy in the name of science regarding the origin and duty of human and their consequences are discussed. In addition, the destructive consequences, and solutions of the Islamic world's disregard for âdetullah are emphasized. It has been concluded that the salvation of humanity will be possible by complying with principles of both divine books (kelamullah and âdetullah).

Key words: *Human origin, evolution, creation, Islamic world, nature, Quran*

1. GİRİŞ

İnsan kaynaklı sosyal ve çevresel problemler her geçen gün daha da ağırlaşıyor. Dünyamız, sürdürülemez eşik seviyeye doğru hızla yaklaşıyor. Bilim ve teknolojinin ilerlemesi ile insan refahı ve mutluluğu artmıyor. Bilakis insanın maddi ve ruhi hastalıkları daha da artıyor ve ağırlaşıyor.

İnsanlığın maruz kaldığı bu kötü durumun sebebi olarak birçok husus sayılabilir ve birçok çözüm sunulabilir. Ancak materyalist felsefenin maddeyi esas alan manayı ihmal eden indirgemeci yaklaşımı ile problemlerin çözülemeyeceği, insan saadetinin arttırılamayacağı artık netlik kazanmıştır. İndirgemeci yaklaşımlar önemli bir çözüm yolu olsa da hiçbir zaman bütün hakkında kesin çözümler

Kazım UYSAL

sunmaz. Bundan dolayı maddeyi ve manayı, insanı ve çevreyi birlikte ele alan bütüncül bir bakışa ihtiyacımız vardır. Maruz kaldığımız ciddi problemlere daha bütüncül bakmak, öncelikle insana ve çevreye bakışımızı sorgulamak zorundayız. Çünkü insanoğlu, günümüz dünyasında problem çözen değil problem üreten konumdadır. O halde insanoğlunun sistemdeki yeri ve görevini doğru tanımlamak zorundayız.

Materyalist felsefe ne yazık ki bilimi materyalizme alet etmiştir. Yaratıcıyı devre dışı bırakmak için olmadık sahtekarlıklar ve cerbezeler yapmıştır. Bilim adına yapılan en büyük hata ise insanın kökeni ve görevi ile ilgili olmuştur. Materyalist felsefe, önemli donanımlarla yaratılan insanı insanlıktan çıkarmış ve hayvaniyet derecesine indirmiştir. İnsanın hem kökenini hem de görevini tanımlarken indirgemeci bir yaklaşım sergilemiş ve bilim tarihinin en büyük hatasını yapmıştır. İnsanın atasının hayvan olduğuna dair biliminin ispat edebildiği herhangi bir veri bulunmazken yanlı ve indirgemeci bir yaklaşımla insanı hayvanlar âlemi içinde değerlendirmiştir. Toplum hayatıyla ilgili tüm prensipleri hayvanlar âlemine bakarak tesis etmiştir. Halbuki bilimsel veriler insanın sistemdeki konumu, görevi ve kökeni bakımından hayvanlar âlemi içinde değerlendirilemeyeceğini göstermektedir. İnsanın ekosferdeki (Dünya ekosistemi) konumu, görevi ve kökeni ile ilgili bilim adına yapılan vahim hata ise günümüz sosyal ve çevresel problemlerin temel sebebi olmuştur.

İslam âlemi de âdetullah olarak tanımlanan ve tüm bilimlerin konusunu oluşturan kâinat kitabı kanunlarını okuyamamış veya ihmal etmiştir. Bilimde öncülük edemediği için materyalist felsefenin yanlışlarını telafi edememiştir. İnsanı tanımlamada yapılan hata, olaylara bakışı da etkilemiş ve dünyamızı sürdürülemez eşik seviyeye getirmiştir. Bundan dolayı sosyal ve çevresel problemleri çözmek ve hayatı sürdürmekte zorlanan dünyamızı rehabilite etmek için bilimin verilerini doğru yorumlama ve farklı bir bakış açısı inşa etme zarureti vardır. İnsanı, problem üreten değil problem çözen bir konuma yükseltmeye, insanın yaratılış gayesini doğru tanımlamaya ihtiyacımız vardır.

2. İNSANIN KONUMU

İçinde yaşadığımız kâinat (evren), Büyük Patlama (Big Bang) ile var edilmiştir. Büyük Patlama ile maddenin ezeli olmadığı anlaşılmış ve bir yaratıcının varlığı netlik kazanmıştır. Kâinatı muhteşem tasarım ve organizasyon, Büyük Patlamanın tesadüfi değil planlı ve programlı olduğunu göstermektedir. Nitekim en küçük atomlardan en büyük gök cisimlerine kadar cansız tüm varlıklar birbirleri ile uyum içinde hareket ederler ve gayeli işler yaparlar. Organizasyonun olması organizatörün, tasarımın olması da tasarımcının varlığını lüzumlu kılmaktadır. Kâinatı oluşturan tüm varlıkların fiili durumu, yaratıcının varlığını ve birliğini gösterir. Bilimsel veriler, Allah'ın varlığını gösteren gerçekçi delillerdir ve insanı iman etmeye zorlamaktadır.

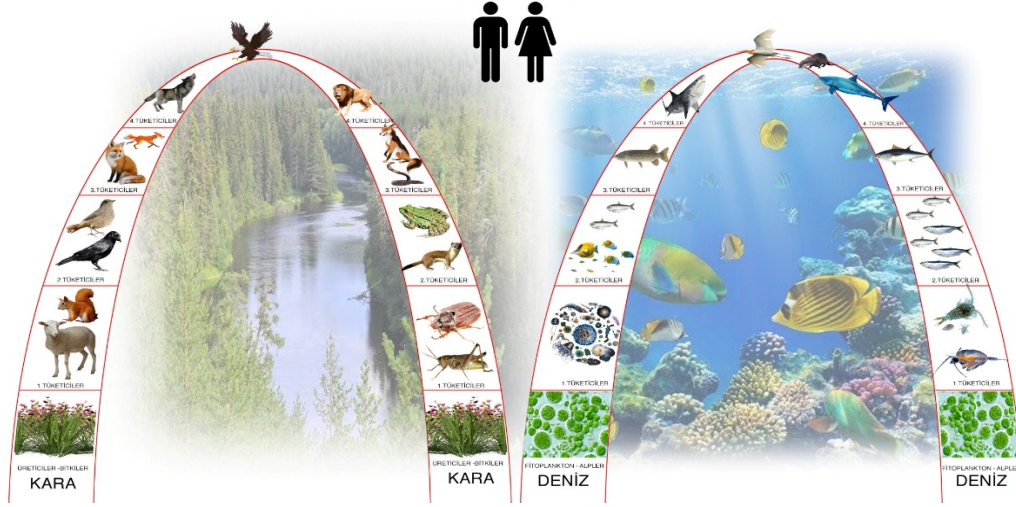
Kazım UYSAL

Şu ana kadarki bilgilerimize göre Kâinat içinde hayat olan tek gezegen Dünyadır. Dünyada canlı-cansız tüm varlıklar hayatı netice verecek şekilde organize edilmiş ve ekosfer olarak bildiğimiz sistem yaratılmıştır. Ekosferde tüm cansız varlıklar, hayatı netice verecek ve devam ettirecek şekilde çalışırlar. Bitkiler, insan ve hayvan hayatının sürdürülmesi için önemli görevler üstlenir. İnsan ve hayvanlara besin ve oksijen temini bitkilerin en önemli görevidir. Ayrıca insan ve hayvanların kirlettiği havanın temizlenmesi görevi de bitkilere verilmiştir. Hayvanlar da ya doğrudan ya da dolaylı olarak insan hayatına hizmet eder. Hem kara hem de su ekosistemlerinde tüm canlılar besin ve beslenme ilişkileri ile dengeli bir ilişki içindedir. En alt tabakayı bitkiler, ikinci tabakayı bitki ile beslenen hayvanlar (otobur), üçüncü tabakayı etle beslenen hayvanlar (etobur), dördüncü tabakayı ise yırtıcı hayvanlar (predatör) oluşturur. İnsan ise hem su hem de kara ekosistemlerinde en üstte konumlandırılır (Şekil 1).

Bilim, insanın su ve kara ekosistemlerinde besin piramidinin en üstünde olduğunu, sistemden en çok istifade ettiğini ifade eder. Tüm canlıların sistemin işleyişine (âdetullah kanunlarına) uyduğunu ancak insanın uymadığını bildirir. Dünya bataryasını insanın tükettiğini ve insanın enerji tüketiminin dünyayı sürdürülemez seviyeye taşıdığını söyler (Uysal K. 2019, Schramskia ve ark. 2015, Whitmee ve ark. 2015, Ripple ve ark. 2014, Ferretti ve ark. 2010, Strong ve Frank 2010, Duarte ve ark. 2009).

İslam dini de insanın sistemden en çok istifaden ettiğini ve ayrıcalıklı konumda olduğunu bildirir. İnsanı 'kâinat ağacının meyvesi' veya 'kâinat fabrikasının mahsulü' olarak görür ve eşref-i mahluk (yaratılmışların en şerefli) olarak niteler (Kur'an/İsra 70, Nursi 2003). Sistemde insanın konumu bakımından bilim ve din aynı veya benzer tanımlama ve değerlendirme yapar. Ancak insanın sistemdeki görevi ile ilgili bilim ve din ayrı düşer. Bu ayrışma pozitivist veya materyalist felsefenin bilime hâkim olması adeta esir almasındandır. Çünkü materyalist bilim felsefesi olaylara bütünsel değil indirgemeci yaklaşmış ve bilim tarihinin en büyük hatasını yapmıştır. Sadece maddeye odaklanmış manayı ihmal etmiştir. İnsanı hayvanlardan ayıran özellikleri incelerken sadece cesedini ele almış ruhu ile ilgilenmemiştir. Üstelik insanı değersizleştirmiş ve sisteme zararlı olarak göstermiştir. Bundan dolayı materyalist felsefe üstüne inşa edilen bilim, insanın sistemdeki görevi ile ilgili sorgulama yapmamış ve fikir yürütmemiştir. Tüm canlılara bir ekosistem hizmeti tanımlamasına rağmen insanın yaratılış gayesini sorgulamamıştır. İnsanın sistemdeki görevini görmezlikten gelmiştir.

Kazım UYSAL

Şekil. 1. Dünya ekosisteminde (ekosfer) canlıların konumları

İnsanın sistemdeki konumunu kabul edip görevini kabul etmemek veya görmezlikten gelmek indirgemeci bir bakıştan öte bencilce bir yaklaşımdır. İnsan, indirgemeci bir bakışın veya bencilliğin sonucu olarak konumunun nimetlerinden sonuna kadar istifade etmesine rağmen verilen kabiliyetlere uygun olarak tanımlanan görevleri görmezlikten gelmiş veya ihmal etmiştir.

3. İNSANA, KONUMUNA VE FITRATINA UYGUN GÖREV

Ekosferde yaşayan tüm canlılara fitratlarına (donanımları ve kabiliyetleri) uygun ekosistem hizmetleri yüklenmiştir. Ayırıştırma, temizleme, tozlaştırma, gübreleme, tohum dağıtma vb hizmetleri yapan canlılar, ilgili hizmetleri yapabilmek için özel tasarlanmıştır. Bu hizmetler sayesinde sistem işler ve hayat devam eder. Bütüncül bir bakışla sistemde konumu yüksek olan canlıların görevi de önemlidir. Mesela kara ekosistemlerinde kurtların, su ekosistemlerinde köpek balıklarının konumları yüksek, görevleri de önemlidir. Bu canlılar ekosistemlerde kilit taşı görevi görürler, ekosistem mühendisleri olarak görev yaparlar.

İnsanın ise sistemin işleyişinde herhangi bir görevi yoktur. Ancak sisteme müdahale yetkilidir, sistemin en üstünde bulunur ve en çok istifade eder. Kâinat bir ağaca benzetilirse insan meyvesi, bir fabrikaya benzetilirse mahsulüdür. Yaratıcı, tüm sistemi insanı netice verecek tarzda tasarlamıştır. Gerçekte tüm cansızlar canlıya, bitkiler hayvanlara, canlı-cansız ve hayvanlar da doğrudan veya dolaylı olarak insana hizmet eder. Yani insan, sistemin merkezindedir. İnsana konumuna uygun olarak hiçbir canlıya verilmeyen kabiliyetler verilmiştir. Görme, işitme, fiziki güç gibi hususlarda insandan ileri hayvan yoktur. Ancak hiçbir canlının olaylar arası ilişki kurma ve problem çözme kabiliyeti yoktur. İnsan, sanata bakıp sanatkarı, esere bakıp ustayı, fiile bakıp faili anlayabilecek tek canlıdır. O halde

Kazım UYSAL

insanın görevi, hiçbir canlıda olmayan sadece insanda olan özelliklerle ilgili olmalıdır. Sistem içinde yaratıcıyı anlama kabiliyetinde olan tek canlı insandır. O halde insan, sistemde görevsiz değildir. Bilakis insana fitratına uygun bir görev verilmiştir. İnsan, fitratı gereği yaratıcıyı tanımakla görevlidir.

3.1. Fıtrat Delili

Fıtrat, doğuştan sahip olunan bütün özellikleri ifade eder. Fıtrat, genelde “yarmak, ikiye ayırmak, yaratmak, icat etmek, yaratılış, belli yetenek ve yatkınlığa sahip oluş” anlamlarında kullanılır. Varlıkların temel yapısını ve karakterini ifade eder. Fıtrat, dinî literatürde insanın yaratıcısını kendi kendine bilebilecek bir donanımla yaratılmasıdır. Fıtrat, Allah’ı bilmenin önemli bir delilidir.

Allah her insana ‘yaratıcıyı arama ve inanma, doğruyu ve güzeli sevme’ duygusu vermiştir. Yüce yaratıcı ‘Sen yüzünü Hanîf olarak dine, Allah insanları hangi fıtrat üzere yaratmışsa ona çevir’ (Rûm/30) buyurur. Peygamberimiz Hz. Muhammed (SAV) de ‘Dünyaya gelen her insan fıtrat üzere doğar; sonra anne ve babası onu Yahudi, Hıristiyan, Mecûsî yapar.’ şeklinde ifade etmiştir (*Buhârî, Cenâiz 92; Ebû Dâvut, Sünne 17; Tirmizî, Kader 5.*). Çevre şartları insanın yolunu farklılaştırmakta ve yanlış yollara sevk etmektedir. Yoksa suyun akıp yolunu bulduğu gibi çevre faktörlerinden bağımsız bir insan da yaratıcıyı bulacak ve İslam’ı sevecek ve tabi olacaktır.

Maturidi başta olmak üzere bazı İslam âlimlerine göre insan, ilahi bir emir ve peygamber gelmesi de fitratı gereği Allah’ı bilmekle mükelleftir. Matürîdîlere göre, peygamber gönderilmese bile insanın Allah’ı bilmesi vaciptir (zorunludur). Kelamullah olmasa bile fitratı gereği insanın Allah’ın varlığını ve sıfatlarını anlayabileceği hususunda İslam âlimleri ittifak etmişlerdir. Ancak fıtratın mükellefiyet gerektirip gerektirmediği noktasında ihtilaf vardır. (Ulusoy 2008; Ceyhan 2021). İslam dininin ‘fıtrat delili’ ile ilgili yorumu, ekoloji biliminde ekosistemlerde insanın görevi ile ilgili boşluğu doldurmakta ve insanı görevsizlikten ve değersizlikten kurtarmaktadır. Çünkü materyalist bilim felsefesine göre insanın mevcut konumda olmasında herhangi bir kasıt yoktur. İnsan hariç herhangi bir canlının olmaması ekolojik dengeleri bozup sistemi olumsuz etkilerken, insanın olmaması ekolojik dengelere olumlu etkiler. İnsan, tüm çevre problemlerinin kaynağıdır. O halde insan, sistemin sürdürülmesinde lüzumlu olmadığı gibi sistemin yüküdür, hatta uru veya kanseridir.

3.2. İnsana verilen yetki

Sistemin tasarımına bakınca hayat gayeli (özellikle insan hayatı, antropik ilke) olduğu anlaşılır. Gerçekte tüm sistem elamanları hayatı netice verecek şekilde tasarlanmıştır. İnsana tüm canlılardan farklı bir konum ve görev verilmiştir. Ancak insanoğlu varlıklar içindeki yeri ve konumunu çoğu zaman kavrayamamıştır. Bundan dolayı Yaratıcı, insan için özel kurallar koymuş (semavi kitaplar) ve rehberler (peygamberler) göndermiştir. İnsanoğluna varlık âlemi içindeki yeri ve görevini bildirmiş, hayatın

Kazım UYSAL

anlamı ve amacını ders vermiştir. Olaylara ‘ben merkezli’ değil ‘yaratıcı merkezli’ bakmasını talep etmiştir.

Dini öğretiye göre insan diğer varlıklardan farklıdır. İnsan, Yaratıcıyı tanıyabilecek ve O’na muhatap olabilecek kabiliyette tek canlıdır. Yeryüzünün efendisi değil, emanetçisidir. Yaratıcının rububiyetini (terbiye) anlama ve müdahale etme kabiliyetinde yaratılmış, yeryüzünü imar etme görev ve yetkisi verilmiştir. İnsanın sisteme iyi veya kötü yönde müdahale yetkisi vardır. Müdahalesinin mahiyetine (iyi veya kötü yönde olması) göre de mükellef (sorumlu) tutulmuştur. Ancak bu yetkiyi istediği gibi değil, iyi yönde kullanmakla görevlendirilmiştir. Yetkisini iyi yönde kullananlara mükâfat, kötü yönde kullananlara da ceza verileceği bildirilmiştir.

İnsan, göklerin ve yerlerin taşımaktan çekindikleri bir emaneti üzerine almıştır (Ahzap/72). Bu emanet, akli sayesinde insanın sanata bakıp sanatkarı, esere bakıp ustayı anlayabilmesi, olaylar arası ilişki kurabilmesi ve problem çözebilmesidir. Allah hakkında en iyi bilgiyi âdetullahtan (tabiat yani kevnî ayetler) öğrenebiliriz. O halde insan tabiata bakarak Allah’ı bulabilir ve sıfatlarını anlayabilir. Kur’an-ı Kerim de kâinat kitabını okuyor ve tefsir ediyor. İnsanın yaratılmışlara bakarak yaratıcıyı anlaması en kolay ve en selametli yoldur. Tabiat, Allah’ı anlatan en temel bilgi kaynağıdır. Bundan dolayı varlık âlemine “varlık kitabı” veya kâinat kitabı denebilir. Birçok İslam alimleri de bu bakışı ve tanımlamayı benimser. Yaratıcı, tüm varlıkları birer işaret ve delil şeklinde kendine şahit kılar.

Varlık âlemindeki kanunların işleyişini bilmek sadece insana verilen bir özelliktir. İnsan harici tüm canlılar varlık âlemindeki kanunlara uyarak yaşarlar. Sadece insan bu kanunlara muhalefet eder. Bu da insan için çok ayrıcalıklı bir hayat tarzını netice verir. Hayata materyalist açıdan bakanlar tüm duygu ve isteklerini bu dünyada tatmin etmeye çalışırlar. Vahşi kapitalist bir anlayışla kaynakları sorumsuzca sömürürler. İnsan refahının üretim ve tüketimin sınırsız şekilde arttırılmasından geçtiğini düşünürler. Bu anlayış sınırlı kaynaklara sahip dünyamızda ciddi çevre problemlerine yol açmış ve açmaya devam etmektedir. Ayrıca materyalist felsefe, gücü kutsar. Güçlü olanın ve savaşanın hayatta kalacağına inanır. Bu düşünce bırakın insanlar arası savaşmayı ve sömürmeyi meşrulaştırmayı doğa ve yaratıcı ile de savaşmayı beraberinde getirir. Yaratılış kanunlarına fitri olmayan tarzda müdahale etmeyi marifet ve başarı sayar. Tabiatla savaşı ve onu yenmeyi de medeniyetin bir göstergesi kabul eder (Demir, 1997). Bundan dolayı materyalist felsefe günümüz toplum ve çevre problemlerinin yegâne sebebini oluşturur.

3.3. Akli kullanmak

İslâm dini fitrat dini olduğu için aklın zorlanacağı ve kabul etmeyeceği bir teklifte bulunmaz. Bilakis akıl yürütmeye ve düşünmeye çok önem verir. Aslında fitrat delili gereği peygamber ve semavi kitaplar gönderilmese de insan, kâinat kitabını okuyarak Allah’ı bulabilir ve bulmalıdır. Ancak Allah rahmeti gereği zaman zaman peygamberler göndermiş ve insana fitratının gereğini yapması için ciddi

Kazım UYSAL

tehditler ve teşvikler etmiştir. Çünkü insan fitratının gereği olan Allah'ı tanıma ve ibadet etme görevini yapmadığı takdirde hem kendine hem de sisteme büyük zararlar vermektedir. Günümüzde çevre problemlerinin çok ağırlaşması, insanlığın mutsuz, sosyal hayatın sıkıntılı olmasının temel sebebi aslında insanoğlunun fitratının gereğini yapmaması ve ilahi rızadan uzak yaşamasıdır.

İnsan, sisteme yük olmak ve problem üretmek için değil, sistemi imar etmek ve fayda üretmek için yaratılmıştır. Mesela canlıların gen havuzunda hayatın devam etmesi için tüm özellikler planlanmıştır, yaşayabileceği en uç (ekstrem) ve en uygun (optimum) şartlar tayin edilmiştir. Şartlar ekstrem durumlara yaklaştıkça canlıların büyümesi geriler, hayatı zorlaşır. Şartlar daha da ağırlaşsa bireylerin hayatı sona erer, türlerin nesli kesilir. Canlılar en iyi gelişimi ise optimum şartlarda gösterir. İstifade edilen bir bitki veya hayvandan optimum şartlarda en iyi ürün alınır. İnsan, Allah'ın rububiyetine müdahale yetkisini kullanıp en iyiyi ve sürdürülebilir olanı bulmalı ve kullanmalıdır. Böyle olursa hem kendine hem de çevreye zarar değil fayda üretir. İşte insanoğlu görevini kötüye kullanmış, sistem için en iyiyi bulmak ve uygulamaktan ziyade kendi menfaatine uygun olanı tercih etmiş, bencil davranmış ve mevcut dengeleri bozmuştur.

Materyalist felsefe indirgemeci bir bakışla insanın görevini görmezlikten gelmiştir. Üstelik dünyadaki tüm problemlerin kaynağı olarak yaratılışçı veya antroposentrik bakışın etkili olduğunu ileri sürmüştür. İnsanı hayvanlar âleminde değerlendirip mesuliyetten kaçmışlardır. Dünyamızdaki tüm ciddi problemleri (özellikle çevresel ve sosyal problemler) teistlere (yaratıcıya inananlar) atarak da rahatlama yolu bulmuşlardır. Halbuki günümüz çevre problemlerinin yegâne kaynağı his ve duygularının esiri olan, tüm duygularını bu dünyada tatmin etmeye çalışan müsrif, bencil ve sefih materyalist insanlardır. Bunlar, mesuliyetten kurtulmak için insanı hayvanlar arasına koyarlar. İnsana yapılan pozitif ayrımcılığı, insanın sistemdeki görevini nazara almazlar. Olaylara indirgemeci bir bakışla bakarlar. İnsanın sistemdeki yerini kabul etmekle birlikte görevini sorgulamazlar. Oysa bir Müslüman, sistemdeki yerini ve görevini kabul eder. Olaylara ben merkezli değil yaratıcı merkezli bakar. Günümüz sosyal ve çevresel problemlerin tek çözüm yolu; gerçeklere aykırı olan indirgemeci bakış değil ancak bütünsel bakıştır. Öncelikle insanın sistemdeki yeri ve görevi doğru tanımlamalı, insanoğlu değersizlikten kurtarılmalı ve fitratının gereği olan görevini (Yaratıcıyı tanıma ve itaat etme) ifa etmelidir.

4. İnsanın Kökeni

İnsanoğlu tarih boyunca kendini anlamaya ve sistem içinde anlamlandırmaya çalışmıştır. Bu, aslında insana düşen en önemli görevlerden birisidir. Bilim insanları, din alimleri, felsefeciler insanın kökeni, yani nasıl var edildiği ve nereden geldiği ile ilgili tarih boyunca farklı yorumlar yapmışlardır. Burada insanın kökeni ile ilgili günümüzde ağırlıklı olarak kabul gören iki görüş üzerinde kısaca durulacak ve tartışılacaktır.

Kazım UYSAL

4.1. İnsanın kökeni ile ilgili materyalist felsefenin bilimi alet ederek yaptığı iddia

Materyalist veya pozitivist bakış sadece maddeyi inceler, manayı nazara almaz. Tüm sistemi ve sistem elamanlarının varlığını ve devamlılığını tesadüflerle ve sebeplerle izah eder. Hikmetli ve manalı işleri görmez. Sadece maddeyi ve sebepleri incelemek ve sonuç çıkarmak indirgemeci bir yaklaşımdır ve her zaman doğru sonuca götürmez. Halbuki bilimde doğru sonuca götürecek ancak bütünsel bakıştır. Madde ile mananın da ele alınması ve incelenmesidir.

Materyalist felsefe, indirgemeci bir bakışla ilk hücrenin yaratıcı olmadan evrimsel süreç içerisinde olduğunu iddia etmiştir. Hücre ile ilgili bilgilerin çok yetersiz olduğu dönemlerde ortaya atılan bu görüş artık geçerliliğini yitirmiştir. Çünkü bilimde bir iddianın doğru kabul edilebilmesi için deneysel olarak ya da doğada tekrarlanabiliyor olması gerekir. İlk hücrenin kimyasal evrimle meydana geldiği görüşü şu ana kadar ne deneysel olarak ispatlanmış ne de doğada rastlanmış ve doğrulanmıştır. Dünyamızda hayatı destekleyen şartlar eskiye göre daha elverişli olmasına rağmen bilim, hiçbir şekilde cansızlardan canlı oluştuğuna rastlamamıştır. Materyalist felsefenin iddia ettiği gibi kimyasal evrimle cansızlardan canlı oluşmuş olsaydı bu mekanizmanın günümüzde de devam ediyor olması gerekirdi. ‘Canlı canlıdan olur, cansızdan canlı olmaz’ kuralı biyolojinin en temel prensiplerinden birisidir. O halde materyalist evrim felsefesinin ilk hücre ile ilgili tüm iddialarının geçerliliği yoktur. İlk hücre ancak ilmi ve kudreti sonsuz bir ilah tarafından tasarlanmış ve yaratılmıştır. Hücredeki mükemmeliyet ve karmaşıklık bunu zorunlu kılmaktadır.

Materyalist felsefe insan dahil tüm canlılığın var olmasını ilk hücrenin kimyasal evrimle olduğu iddiası üzerine bina etmiştir. Evrimsel görüşün temelini oluşturan ilk hücre ile ilgili iddialar saçma ve bilime aykırı olduğundan aslında evrimsel görüşün tüm iddiaları da geçerliliğini kaybetmiştir. Buna rağmen insanın kökeni ile ilgili iddialarına da kısaca göz atalım.

Materyalist felsefe indirgemeci bir bakışla sadece benzerliği esas alarak tüm canlı çeşitliliğinin tek hücreli bir canlıdan meydana geldiğini, insanın da maymun veya maymun benzeri bir atadan türediğini iddia etmiştir. Değişime esas olarak da mutasyonları göstermiştir. Mutasyonların ne sıklıkta meydana geldiği ve canlının değişimine ne oranda etki ettiği tartışılan bir konudur. Mutasyonlar ani etkili mutasyonlar ve nötr mutasyonlar olmak üzere ikiye ayrılarak incelenebilir.

4.1.1. Ani etkili mutasyonlar

Canlıdaki etkisini kısa sürede gösteren mutasyonlardır. Mutasyonlarla ilgili çalışmalar ve mutasyon deneyleri biyolojide oldukça sık çalışılan önemli konular arasındadır. Şimdiye kadar sinekler, böcekler, sıçanlar, balıklar, maymunlar gibi deney hayvanları ile yapılan çalışmalardan ani etkili mutasyonlarla yeni bir tür geliştiği görülmemiştir. Sayısız laboratuvar çalışmaları ve doğa

Kazım UYSAL

gözlemlerine rağmen ani etkili mutasyonların canlıya fayda sağladığı ile ilgili bir veriye rastlanmamıştır. Ani etkili mutasyonlar canlıya zararlıdır ve genelde öldürücüdür. Bundan dolayı ani etkili mutasyonlar yeni türlerin meydana gelmesinde etkili olamaz. Hele de doğadaki çok fazla sayıdaki tür çeşitliliğinin ve muhteşem yapıları canlıların ani etkili mutasyonla oluşması gerçeklere aykırıdır ve ihtimal dışıdır (Uysal 2018; Tatlı 2014).

4.1.2. Nötr mutasyonlar

Nötr mutasyonlar, canlıda kısa sürede etkili olmayan mutasyonlardır. Nötr mutasyonun etkisi uzun zaman içinde yavaş yavaş meydana gelir. Canlının yapısını etkilemeyen nötr mutasyonlar sürekli meydana gelir ve zaman içerisinde birikerek genleri değiştirir (Behrens ve ark. 1998). Nötr mutasyonların adaptasyon baskısı ile birikerek yeni türlerin meydana geldiği iddia edilmiştir. Gelişigüzel kullanılan bir fırçayla hiçbir zaman anlamlı bir resim ortaya çıkamaz, rastgele tuşlara basmakla bir kitap yazılamaz. Varlığı yokluğu belirsiz rastgele mutasyonlarla da bir canlı yapılamaz. Ancak canlıda genlerin öyle çabuk değişmediği, değişse bile belli amaçla göre değiştiği bilinmektedir. Nötr mutasyonlarla canlının değişerek yeni türlerin ortaya çıktığına dair de hiçbir bilimsel veri yoktur. Mesela türler arası geçişi sağlayan değişim nötr mutasyonlarla olsaydı, günümüzde yaşayan ve evrimi devam eden insanımsı hayvanlar veya hayvanımsı insanlar (mesela maymun insan arası canlılar) olmalıydı. Yani türler arası geçişteki sürecin günümüzde de devam ediyor olması yani ara formların yaşıyor olması gerekirdi. Halbuki insan hayvan arası bir canlı (ara form), günümüzde yaşamadığı gibi fosil kayıtlarında da mevcut değildir. Günümüzde ‘Homo’ cinsine ait insan hariç hiçbir tür yoktur. Kitaplarda olduğu iddia edilenlerin hepsi hayal ve manipülasyon ürünüdür.

Mesela kanser hastalıkları da mutasyon neticesinde meydana gelir. Her gün insan ve diğer canlılarda sayısız kanser vakaları meydana gelmektedir. Tüm kanser vakaları hayatı ya olumsuz etkilemekte ya da sonlandırmaktadır. Şimdiye kadar hiçbir kanser çeşidinden canlının işine yarayacak faydalı bir organ veya sistem meydana gelmemiştir. Bundan dolayı hem ani etkili hem de nötr mutasyonlarla canlının işine yarayacak, canlıyı daha da ileri götürecek faydalı değişimlerin olması bilimsel değildir ve ihtimal dışıdır. Hele de mevcut biyoçeşitliliği sağlayacak kadar hikmetli değişimlerin olması imkânsızdır. Çünkü canlılardaki her organ ve ekosistemlerdeki her canlı önemli işler yapar ve bu sayede canlıların ve ekosistemlerin devamlılığı sağlanır. Hem canlıda hem de ekosistemde canlı ve ekosistem bütünlüğünü ve işlevselliğini sağlayacak hikmetli ve faydalı değişimleri rastgele mutasyonlarla izah etmenin bilime ve akla uyan hiçbir tarafı yoktur. Tüm bu hikmetli işlerin adaptasyon baskısı ile kendiliğinden meydana geldiğini savunmak ise genetik bilimine aykırıdır. Çünkü canlıların adaptasyon yeteneği genetik yazılımın müsaade ettiği nispettedir. Şartlar, genetik yazılımda tayin edilen sınırlar dışına çıkarsa canlı bu değişime ayak uyduramaz ve ölür. Mesela her canlının

Kazım UYSAL

sıcaklık, tuzluluk, oksijen vb şartlara karşı genetik yapılarında sınırları çizilen bir dayanma gücü yani adaptasyon yeteneği vardır. Şartlar, genetik yapıda tayin edilen eşik sınırları zorlar ve aşarsa canlıda anomaliler olur, üreyemez veya ölür. Ekstrem şartlara maruz kalan türlerin ise nesilleri kesilir. Nitekim günümüzde yaşamayan nesilleri kesilmiş çok sayıda tür vardır.

Materyalist bakış, canlıdaki nötr mutasyonları (mikro evrim), virüs ve bakterilerin kimyasal ilaçlara direnç göstermesini evolüsyona yani başka tür canlılara dönüşüme delil göstermişlerdir. Bu özellik, canlının değişen şartlara adaptasyonu (uyumu) için verilmiştir ve sınırsız bir değişime imkân vermez. Mesela virüsler en hızlı mutasyon geçiren canlılardır. Şimdiye kadar hiçbir virüsün mutasyon neticesinde kendi cinsi dışında başka bir canlıya mesela bir bakteriye dönüştüğü görülmemiştir. Virüsler hızlı ve sık mutasyon geçirirler ancak yine virüs olarak kalırlar. Eğer mutasyonla bir cins canlı başka bir cins canlıya dönüşecek olsaydı öncelikle çok küçük olan ve en hızlı ve sık mutasyon geçiren virüslerin dönüşmesi gerekirdi. Halbuki bilim, şimdiye kadar bunu doğrulayan bir veriye rastlamamıştır. En hızlı ve sık mutasyon geçiren virüslerde bile başka cinslere dönüşümü (evolasyon) destekleyen bilimsel bir veri bulunmazken daha iri yapılı ve daha yüksek organizasyonlu canlıların birbirlerine dönüştüğünü iddia etmenin gerçeklerle ilgisi yoktur.

Özet olarak materyalist felsefenin insanın atasının hayvanlar olduğu iddiasının bilimsel hiçbir delili ve gerçek hayatta hiçbir örneği yoktur. Bundan dolayı bilimi ateizme alet eden materyalistler, iddialarını ispat edemediklerinden bilim tarihine geçen sahtekârlıklar yapmışlardır. Bir domuz azı dışından yola çıkarak hayaller kurmuşlar çizim ve animasyon ürünü sahte ara formlar üretmişlerdir. Etik kuralları ihlal ederek yapılan bu sahtekârlıklar bilimin gelişmediği dönemlerde kısa süre kabul görse de sonradan anlaşılmalı ve bilim tarihinin en utanç verici olayları arasına dahil olmuştur.

4.2. İnsanın kökeni ile ilgili Kur'an-ı Kerim'in anlatımı

Kur'an-ı Kerim'de ilk insanın toprak ve sudan yaratıldığı ifade edilir. Günümüzde insan yaratma üreme kanunları dediğimiz âdetullah kanunları çerçevesinde olur, toprak ve sudan doğrudan insan yaratılmaz. O halde insanın kökeni yani ilk insanın nasıl var olduğu konusundaki bakış açımız nasıl olmalıdır ve insanı en çok ilgilendiren bu mesele nasıl çözümlenmelidir?

Öncelikle insanın kökeni ile ilgili iki önemli iddia vardır. Bunlardan birisi materyalist evrimsel görüşün iddiası, diğeri ise Kur'an-ı Kerim'in anlatımıdır. Önceki bölümde kısaca anlatıldığı gibi materyalist evrimsel görüşün konu ile ilgili iddiasının bilimsel bir dayanağı yoktur. Üstelik iddialarını temellendirmek yani insanın atasını hayvana dayandırmak için bilim adına utanç verici sahtekârlıklar yapmışlardır.

Kazım UYSAL

Şimdi konu ile ilgili Kutsal Kitabımız Kur'an-ı Kerim'in anlatımına bakalım, bilim ve mantık terazisinde tartalım, akıl yürütme yöntemi ile karar verelim.

4.2.1. Her varlığın ilk yaratılış (ibda) kanunları farklıdır

Cansız her varlığın ve her cins canlının ilk yaratılışındaki (ibda) kanunlarla devamlılığını sağlayan (inşa) kanunlar farklıdır. Mesela evrenin ilk yaratılış (büyük patlama) kanunları ile sonraki işletilmesi kanunları farklıdır. Atomların ilk yaratılış kanunları (füzyon) ile ekosistemde işletilmesi kanunları farklıdır. Tek hücreli ilk virüs veya bakterinin ilk yaratılış kanunları ile neslinin devamlılığını sağlayan kanunlar farklıdır. Türlerin de ilk yaratılış kanunları ile nesillerinin devamlılığını sağlayan kanunlar farklıdır. Aslında sadece ilahi kudret eseri olan varlıklar değil insan yapımı her şey de böyledir. Mesela bir ev veya arabanın ilk yapılışındaki kurallar ve işlemler ile sonraki devamlılığını veya işletilmesini sağlayan kural ve işlemler farklıdır. Dolayısı ile ilk insanın yaratılış kanunları ile insan neslinin devamlılığını sağlayan kanunların farklı olması hem aklidir hem de âdetullah kanunlarına uygundur. Koca evreni çok küçük, çok yoğun ve çok sıcak bir özden büyük bir patlama ile var eden ilahi kudret, ilk insanı da günümüzde geçerli insan yaratma ile ilgili âdetullah kanunlarının (üreme) dışında bir kanunla yaratabilir. Tüm atomların ilk yaratılışını yıldızlarda günümüzde bile tam anlayamadığımız füzyon reaksiyonları ile yaratan Allah, ilk canlıyı da toprak ve sudan kısa sürede yaratabilir. Koca kâinatı yaratan ve devamlılığını sağlayan bir ilahi güç, ilk canlıyı ve her türün ilk âdem babasını farklı yöntem ve kanunlarla yaratabilir. Allah, ilk hücre ve ilk insanı materyalist evrimcilerin ilahi irade ve kudreti yok sayan zorlama ve uydurma yalanları ile yaratmak zorunda değildir.

4.2.2. Kur'an-ı Kerimdeki ilmi mucizeler, insanı inanmaya zorluyor

Kur'an-ı Kerim'in insanın hem içinde yaşadığı mekân (kâinat ve dünya) hem de hayatı ve ölümü ile ilgili tüm anlatımları yapılan son ilmi çalışmalarla tam uyumludur. Kâinatın (evren) ve dünyanın yaratılışı ve mahiyeti, insanın embriyonal gelişimi, hayatı ve ölümü ile ilgili bilimin son yıllarda ancak anladığı önemli hususlar asırlar önce Kur'an-ı Kerimde ifade edilmiştir. Bu durum, Kur'an-ı Kerim'in ilk insanın yaratılışı ile ilgili söylediklerine de inanmamızı zorunlu kılar. Önce Kur'an-ı Kerimde geçen konu ile ilgili bazı ilmi mucizelere bakalım sonra mantık yürüterek ilk insanın yaratılması olayını değerlendirelim.

4.2.2.1. İnsanın içinde yaşadığı kâinat (evren) ile ilgili mucizevi anlatım

İçinde yaşadığımız muhteşem kâinatın var oluşu ve işletilmesi ile ilgili bilgilerimiz henüz başlangıç seviyesindedir. Bilimin ilerlemesi ile bilinmeyenlerin artması, varoluşu sağlayan sonsuz ilahi bilginin sadece farkına varmamızı sağlıyor. İlim ilerledikçe cahilliğimizi anlıyoruz. İlahi ilme ve kudrete olan takdimimiz ve hayranlığımız artıyor. Kutsal kitabımızda ilmin geldiği son noktalarla uyumlu ayetleri

Kazım UYSAL

gördükçe hem Kur'an-ı Kerim'e hem de Hz. Peygambere itikadımız ve bağlılığımız güçleniyor. İlgili birçok ayetten sadece ikisi, içinde yaşadığımız kâinatın nasıl yaratıldığı ve mahiyeti ile ilgili mucizevi şekilde bilgi veriyor. Enbiya suresi 30. ayette "...göklerle yer birbiriyle bitişik iken biz onları ayırdık ve her canlı şeyi sudan yarattık..." ifade edilir. Bu ayet, günümüzde tüm bilim çevrelerince kabul gören kâinatın bir özden büyük bir patlama ile yaratıldığı gerçeğini açıkça ifade ediyor. Bu durum, ilmen ispat edilemese de aynı ayetin devamında ifade edilen ilk insanın sudan yaratılması ile ilgili ifadeyi de doğru kabul etmemizi gerektiriyor. Üstelik Kur'an-ı Kerim içinde yaşadığımız kâinat ile ilgili sadece bir değil başka ilmi gerçeklerden de tam doğru bahsediyor. Mesela ilmin ve teknolojinin gelişmesi ile ancak anlayabildiğimiz 'kâinatın genişlemesi' gerçeği de açıkça ifade ediliyor. Zariyat suresi 47. ayette "Biz göğü kudretimizle bina ettik ve şüphesiz biz onu genişletiyoruz." deniyor. Kur'an-ı Kerim'in içinde yaşadığımız sistemle ilgili böylesine açık ilmi mucizelerinin olması, ilmen ispat edemediğimiz diğer anlatımlarına da inanmamızı lüzumlu kılıyor.

4.2.2.2. İnsanın içinde yaşadığı ekosfer ile ilgili mucizevi anlatım

Kur'an-ı Kerim sadece kâinatın nasıl yaratıldığı ve mahiyeti ile ilgili değil içinde yaşadığımız ekosfer hakkında da günümüz bilim ve teknolojisi ile ancak tespit edilebilen hususlardan bahseder. Mesela Zümer Suresi 5. ayette ".....Geceyi gündüzün üstüne sarıp örtüyor, gündüz de gecenin üstüne sarıp örtüyor." İfadesi dünyanın şeklinin küreye benzediğini, Rad Suresi 41. ayette ise ".....Onu (yeryüzünü) uçlarından eksiltiyoruz." ifadesi de Dünya'nın elipsoit şeklini ifade ediyor. Yakın zamana kadar dünyanın düz ve sabit olduğuna inanıldığını düşünürsek bu ayetlerin mucizevi yönü daha iyi anlaşılır. Sadece Dünya'nın şekli ile ilgili değil, ilmin son zamanlarda tespit ettiği diğer hususlarla ilgili de Kur'anın mucizevi ayetleri vardır. Mesela dağların ve kıtaların hareket ettiği Neml Suresi 88. ayette "Sen dağları görürsün de onları sabit sanırsın, oysa onlar bulutların sürüklenmesi gibi sürüklenirler.", demirin indirildiği Hadid suresi 25. ayette "....Demiri indirdik" ve atmosferin dünyayı gök taşları ve zararlı ışınlardan koruduğu Enbiya Suresi 32. ayette "...Gökyüzünü korunmuş bir tavan yaptık..." açıkça ifade ediliyor. Kur'an-ı Kerim'in daha başka ilmi mucizelerinden de söz edilebilir. Burada verilen ayetler ekosferde hayatın var olması ve devamlılığı için çok önemlidir ve insanoğlunun bilim ve teknolojinin gelişmesi ile ancak anlayabildiği hususlardır. Tüm bunlar Kur'an-ı Kerim'in hayat ile ilgili diğer ifadelerine de inanmayı gerektirir.

4.2.2.3. İnsanın yaratılması (embriyonal gelişimi) ile ilgili mucizevi anlatım

Kur'an-ı Kerim'de insanın nasıl yaratıldığı ile ilgili de mucizevi ifadeler vardır. Mesela insanın embriyonal gelişimi hakkında Zümer Suresi 6. ayette "Sizi annelerinizin karınlarında, üç karanlık içinde, bir yaratılıştan başka bir yaratılışa geçirerek yaratmaktadır. İşte Rabbiniz olan Allah budur, mülk O'nundur." ifadesi vardır. Ultrason tekniği ve ilgili cihazlar daha yeni keşfedilmiştir. Embriyonun

Kazım UYSAL

gerçekten birbiri içinde üç karanlık oda içinde (karın, uterus, amnion) geliştiği ve gelişiminin ilk 2.5 haftaya kadar (pre embriyonal), ilk 8 haftaya kadar (embriyonal) ve doğuma kadar (fötal) olmak üzere üç safhaya ayrıldığı yeni anlaşılmıştır. Kur'an-ı Kerim'de embriyonal gelişim safhalarından blastulanın yapısı ve implantasyonu hakkında da tam doğru ifadeler kullanılır. Mesela Müminun Süresi 14. ayette “Sonra o damlacığı asılıp tutunana dönüştürdük. Sonra asılıp tutunana bir çiğnemlik et hâline getirdik.” şeklinde ifade edilir. Blastulanın şekli, gelişimi ve uterusu tutunması doğru olarak anlatılır. İnsanın embriyonal gelişimi ile ilgili bilimsel bulgulardan yaklaşık 14 asır önce söylenmiş böylesine doğru sözler ümmi (okuma-yazma bilmeyen) bir insana (Hz. Muhammed) ait olamaz. Bu ifadeler, ancak insanı yoktan yaratan sonsuz ilim ve kudret sahibi yaratıcıya ait olabilir. Üstelik yüzlerce sayfadan ve binlerce ayetten oluşan Kur'an-ı Kerim'in şimdiye kadar bilime ters düşen bir ifadesine de rastlanmamıştır. Tüm bu gerçekleri ele alıp akıl ve vicdan terazisinde tarttığımızda Kur'an'da geçen ilk insanın yaratılışı ile ilgili anlatımın da doğru olduğuna kanaat getirilir.

4.2.2.4. İnsanın ölümü ile ilgili mucizevi anlatım

Kur'an-ı Kerim, hayatın en değişmez gerçeği olan ölüm ile ilgili de mucizevi ifadeler kullanır. Mesela Vâkı'a Süresi 60. ayette ‘...ölümü biz takdir ettik;...’ ifadesi vardır. Tüm hücrelerin ölüme programlı (programlı hücre ölümü) olduğu ilk defa 1970 yılında tespit edilmiş, konu hakkında çalışan bilim insanlarına 2002 yılında Nobel Ödülü verilmiştir (Elmore 2007, Coşkun ve Özgür 2011). Halbuki bu tarihten önce bilim insanları ölümün programlı (takdir edildiği) olduğunu bilmiyordu. Yine Mülk Süresi 2. ayette ‘O,... ölümü ve hayatı yaratandır.’ ifade edilir ve ölümün yaratılarak gerçekleştiği açık bir şekilde söylenir. Yine yakın zamana kadar ölümün pasif bir olay olduğu düşünülüyordu. Halbuki son bilimsel veriler ölümün bir program çerçevesinde gerçekleştiğini, ölüm için onlarca biyokimyevi madde sentezlendiğini ve enerji gerektiğini söylemektedir (Banfalvi 2017, Yanık ve ark. 2018, Sharma ve ark. 2014). Yani canlıyı yaşlandıran ve ölüme götüren mekanizmanın işlemesi yaratma ile olmaktadır. Canlının fitri olarak yaşlanması ve öldürülmesi, önce zannedildiği gibi tesadüfi ve pasif bir olay değildir. Üstelik aynı ayette yine mucizevi olarak ‘ölüm’ kelimesi ‘hayat’ kelimesinden önce (... الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ) ifade edilmektedir. Hatta bu durum ‘Önce hayat kelimesi sonra ölüm kelimesi gelmeliydi. Çünkü canlı önce hayat sahibi olur sonra ölür.’ denerek tenkide vesile olmuştur. Son yıllarda yapılan bilimsel araştırmalarla; üreme hücreleri seçiminde (Doğan ve ark. 2014), uterusun (döl yatağı) her ay gebeliğe hazırlanması için temizlenmesinde (mestruasyon) (Tiwari ve ark 2015), tüm embriyonal gelişimde, tüm boşluklu organların yapılmasında (Meier ve ark. 2000), el ve ayak parmaklarının yaratılmasında, insanın kanser başta olmak üzere önemli hastalıklardan korunmasında (Milisav ve ark. 2017), tüm dengelerin (homeostazi) sağlanmasında (Meier ve ark. 2000, Sharma ve ark. 2014), insanın fitri olarak yaşlandırılmasında ve öldürülmesinde (Fabrizio ve ark. 2004) programlı ölüm mekanizmasının kullanıldığı anlaşılmıştır.

Kazım UYSAL

Yani canlının hem yaratılması hem de hayatının sürdürülmesi ve sonlandırılması ölümlerle yapılmaktadır. Bu bilimsel gerçekler karşısında ayette ‘ölüm’ kelimesinin neden ‘hayat’ kelimesinden önce ifade edildiği daha iyi anlaşılmalı ve Kur’an-ı Kerim’in ilmi bir mucizesi olarak değerlendirilmelidir. Daha da çarpıcı olan; bilim insanları programlı hücre ölüm mekanizmasına yaprak dökümü (apoptoz) ismi vermişlerdir. En’âm Süresi 59. ayette ölümün Allah’ın bilgisi ve takdiri ile gerçekleştiğini anlatmak için ‘O’nun bilgisi dışında bir tek yaprak bile düşmez.’ denmekte ve yaprak dökümü misal verilmektedir. Önceleri anlaşılamayan hatta tenkit de edilen bu ayete, günümüzde yaprak dökümü (apoptoz) ile ilgili literatürde verilen binlerce bilimsel makalenin sonuç cümlesi olarak bakılmaktadır. Çünkü ölüm için bilim insanlarının hala tam olarak anlayamadığı karmaşıklıkta harika bir programın olması, ilahi bir programcının varlığını gösterir. Programcı da yazdığı programın ne zaman çalışacağını, nasıl işleyeceğini ve ne zaman sonlanacağını bilir. Zaten aksi olsaydı yani hayat ve ölüm sonsuz ilim ve kudret sahibi bir ilahın kontrolünde olmasaydı dünyada milyonlarca yıldır hayatları devam eden canlılardan söz edilemezdi. Takdir edileceği üzere bilim insanları keşfettikleri programlı ölüm mekanizmasının ismini bu ayeti bildikleri için ‘yaprak dökümü (apoptoz)’ koymamışlardır. Ölüm hakikati ile ilgili ayetlerin hem lafız hem de mana olarak bilim ile bu kadar uyum içinde olması elbette orta çağda yaşayan ümmi bir insanın işi olamaz. Belli ki bu ayetleri canlıları ölüme programlayan ilahi programcı söylüyor. O’nun asırlarca önce ölüm hakkında söylediğini bugün bilim insanları ancak anlıyor ve tasdik ediyor. O halde Kur’an-ı Kerim’in ilk insanın yaratılışı ile ilgili sözlerini yani ilk insanın su ve topraktan yaratıldığını da kabul etmek zorundayız. Kur’an-ı Kerim, insanın hayatı ve ölümü ile ilgili bilim ve gerçekler ile tam uyumlu bilgiler versin, ilk insanın yaratılışı ile ilgili verdiği bilgiler yanlış olsun! Bütüncül bakan istikametli hiçbir akıl böyle bir tutarsızlığı kabul etmez.

Akıl ve mantık terazisinde tartalım, insanın kökeni ile ilgili hangi iddiaya inanacağımıza karar verelim! Yalan ve sahtekârlıkları tescilli materyalist evrimcilere mi, her hususta bilimle tam uyumlu Kur’an-ı Kerim’e mi? Kâinat hakikatleri ile zıt olana mı, uyumlu olana mı? Yaratılışı abes ve anlamsız yapana mı, anlamlı ve hikmetli yapana mı? İnsanı hayvan olarak görüp değersizleştirene mi, insanı meleklerin de üstüne çıkarıp yüceltene mi?

Materyalist evrimciler ilk insanın kökeni ile ilgili Kur’an-ı Kerim’in anlatımını bilimsel olmamakla itham ediyorlar. Halbuki bunca çalışmalarına rağmen kendi görüşleri de ispatlanamamıştır. Zaten bilimsel metotlarla tekrarlanabilir ve doğrulanabilir olsaydı herkes tarafından kabul gören bir kanun olurdu. Üstelik bilim ilerledikçe görüşleri zayıflamış, bunca gayretlerinin neticesi olarak ellerinde bilim tarihinin yüz karası sahtekârlıkları kalmıştır.

5. İnsanın görevi ve kökeni ile ilgili yapılan vahim hata neden telafi edilemedi?

Kazım UYSAL

Tüm bilimler yaratıcıyı anlatan en gerçekçi rehberdir. O halde bilim nasıl oldu da yıllarca ateizme alet edildi? İlmî veriler nasıl oldu da indirgemeci bir bakışla değerlendirildi? Nasıl oldu da sadece maddeye ve sebeplere bakıldı, mana ve hikmetle ilgilenilmedi? İsterseniz önce İslam dininin varlık âlemine ve bilime verdiği öneme bakalım, sonra bu soruların cevabını arayalım.

5.1. İslam Dininin varlık âlemine ve bilime bakışı

İslam, tevhit inancı üzerine kurulu ilahi bir dindir. İslam itikadına göre gerçek fail sadece Allah'tır. Allah, varlık âlemini yardımcısız olarak yaratmıştır. Tabiat olayları olarak bilinen tüm hadiseler Allah'ın kanunları ve takdiri ileler. Tüm varlıkları, varlıklar arası kanunları, kanunlarla yapılan işleri, sebepleri ve neticeleri Allah yaratır (Erkol 2018).

İslam itikadında yaratıcının iki türlü kitabı ve kanunu vardır. Birincisi insanın ihtiyari fiillerini ve sosyal hayatı düzenleyen Allah'ın kelam sıfatının eseri olan Kur'an-ı Kerim'dir. Kur'an-ı Kerim başta olmak üzere tüm semavi kitaplara kelimullah denir. İkinci kitap ise maddenin var edilmesi ve sistemin işletilmesi için konulmuş ilahi kurallar bütünü olan kâinat kitabıdır. Tüm bilimlerin konusunu oluşturan Kâinat kitabı kanunlarına âdetullah (sünnetullah veya şeriat-ı fitriye) denir ve Allah'ın tekvin sıfatının eseridir. İslam itikadına göre varlık âlemi de varlık âlemini işletmek için konulan kanunlar da yaratıcının eseridir ve O'nu gösteren ayetlerdir.

Kur'an'da anlatılan kıssalar ve peygamber mucizeleri de bilimin ulaşacağı son noktalara işaret eder. Kendine tabi olanlara yüksek ilmi hedefler gösterir. Mesela; Hz. Süleyman kıssasının ses ve görüntü nakline ve cihazlarına, uçmaya ve hava araçlarına, Hz Musa kıssasının sondaj teknik ve aletlerine, Hz İbrahim kıssasının ateşte yanmayan malzemelere, Hz. İsa kıssasının tedavi yöntem ve cihazlarına, Hz. Nuh kıssasının deniz yolu taşımacılığına ve deniz araçlarına, Hz. İdris kıssasının terzilik mesleğine ve dikiş makinalarına, Hz Davut kıssasının demire ve demircilik işlerine işaret edip teşvik eder.

Varlıkların yaratılmasının bir amacı da akıl sahiplerinin esere bakarak eser sahibini tanımaları içindir. Varlıkların yaratılış gayesinin açıkça belirtildiği birçok ayet vardır ve insanları bakmaya ve araştırmaya teşvik eder. Mesela “Yağmur yüklü bulutlara, göğün nasıl yükseltildiğine, dağların nasıl sağlamca dikildiğine ve toprağın nasıl yayıldığına bakmazlar mı?” (Ğâşiye 88/17-20) ayeti insanın etrafındaki varlıklara ve olaylara bakmasını ve Rabbini bu varlık ve olaylarla tanımmasını ister. Üstelik varlık âlemini incelemek en yüksek bir ibadet kabul edilir.

5.2. Âdetullah kanunlarının (Tabiat kanunları) mahiyeti ve kritiği

Âdetullah kanunlarının sağlıklı işleme neticesinde kâinatta ve ekosferde dengeler korunur, düzenli ve hikmetli işler yapılır. Varlıklar, kendi başına kanun koyamayacağı gibi var olan kanunları da

Kazım UYSAL

işletemez. O halde varlıkların ve varlık âlemini idare eden âdetullah kanunlarının (tabiat) olması yaratıcının varlığını, hikmetli işletilmesi de yaratıcının iradesini gösterir. Fizik, kimya ve biyoloji gibi fen bilimleri varlık âlemindeki âdetullah kanunlarının keşfedilmesi ile ortaya çıkmıştır. Arşimet suyun kaldırma kanununu, Newton kütle çekim kanununu kendileri koymamıştır. Sadece var olan ilahi kanunları keşfetmişlerdir. Âdetullah kanunlarına yanlış olarak tabiat veya doğa kanunları denmiştir.

20. yüzyılın önemli İslam âlimlerinden Bediüzzaman Said Nursi tabiatı 'tabiat misalî bir matbaadır, tâbî' değil; nakıştır, nakkâş değil; kâbildir, fâil değil; mistardır, masdar değil; nizamdır, nâzım değil; kanundur, kudret değil; şeriat-ı iradiyedir, hakikat-i hariciye değil' şeklinde tanımlar (Nursi 2022). Bu tanıma göre tabiat; farklı kitapların basıldığı bir matbaa gibidir. Matbaayı yapan ve kitapları basan matbaacı konumunda değildir. Bir sanat eseridir, sanatçı değildir. Kural ve kanunlardır, kural ve kanun koyucu değildir. Şeriat-ı iradiyedir yani kâinatı işleten kanunlardır, hariçte hakikati olan bir varlık değildir.

Bir ülkeyi kanunlar yönetmez. Ülke, kanunlarla yönetilir. Kanun koyucu bir yasama merciinin lüzumlu olduğu gibi kanunları tatbik edecek bir yürütme mercii de zaruridir. İşte tabiat kanunlarının olması ilahi kanun koyucunun varlığına, kanunlarla sistemin idaresi de ilahi kanun koyucunun görev başında olduğunu gösterir. Yoksa akılsız ve cansız maddelerin kendi başına organize olmalarını, kanunlar geliştirmelerini, böylesine muhteşem bir sistem kurmalarını ve sistemi idare etmelerini ve sürdürmelerini iddia etmek tam bir cehalet ve paranoya halidir. Hayret edilecek ve şaşılacak bir durumdur.

Varlık âlemi içinde akıllı ve şuurlu olan insan kendi koyduğu kanunları bile tatbik etmekte zorlanmaktadır. Nasıl oluyor da cansız, akılsız ve şuursuz varlıklar bir düzen içinde hareket ediyorlar? En küçükten en büyüğe kadar sayısız cansız ve şuursuz varlıklar nasıl gayeli ve uyumlu hareket edebiliyor ve muhteşem bir sistemin parçası olabiliyor? Varlık âlemi yani doğa kendi başına kanun koyamadığı gibi mevcut ilahi kanunları tatbik edip sistemin devamlılığını da sağlayamaz. Son derece uyumlu çalışan muhteşem bir orkestrayı idare eden bir şef olduğu gibi bir orkestra gibi uyumlu çalışan ve anlamlı neticeler meydana getiren varlık âlemini de idare eden ilahi bir şef olmalıdır. Yaratıcının varlığını kabul etmek son derece ilmi, akli ve vicdani bir zorunluluktur. Varlık âlemini ve idaresini görüp yaratıcıyı kabul etmemek ise tam indirgemeci bir yaklaşımdır. Bir motordaki gayeli düzeni ve hikmetli yapılışı görüp ustayı veya mühendisi görememek gibidir. Akılsız ve şuursuz maddenin kendi başına milyarlarca yıl gayeli ve hikmetli çalıştığını, akıllı ve şuurlu olan insanları meydana getirdiğini iddia etmek, üstelik bilimi de bu safsataya alet etmek tam bir hezeyandır ve insanlık tarihinin en büyük hatasıdır. Hem entropi denen termodinamik yasası kabul edilecek hem de sistemin mükemmel işlemesi görüldüğü halde yaratıcı inkâr edilecek. Bu kadar yaman bir çelişkiyi ancak sadece madde ve sebeplere

Kazım UYSAL

nazar eden bütüncül bakamayan istikametli düşünce ve vicdan yetisini kaybetmiş materyalist insanlar yapabilir.

Materyalist veya pozitivist felsefe indirgemeci bir bakışla sadece sebeplere ve maddeye nazar etmiş maddenin arkasındaki manayı anlayamamıştır. Sayısız varlıkları hikmetle, belli bir amaç için çalıştıran ilahi iradeyi görememiş veya görmek istememiştir. Kanunu kanun koyucu, eseri usta, nakışı nakkaş, kitabı kâtip kabul etmiş ve sebeplere ilahlık vermiştir.

Âdetullah hükümleri canlı cansız, mü'min-kâfir, insan-hayvan her varlığa uygulanır. Âdetullaha uyanlar fayda, uymayanlar ise zarar görürler. Kelamullaha uymayanların ekserisi cezasını ahirtte, âdetullaha uymayanların ise tamamı cezasını bu dünyada görürler. Âdetullaha uyan insanlar bu dünyada sağlık, rahatlık, bolluk, bereket ve saadet içinde yaşarlar. Âdetullaha uymayan insanlar da mü'min kâfir ayırt etmeden fakir ve perişan olurlar. Âdetullaha karşı koymanın neticesi başarısızlık, uymanın neticesi ise başarıdır. Bediüzzaman Said Nursi konu ile ilgili 'Teşriî evamire karşı itaat, isyan nasıl olur. Öyle de tekvinî evamire itaat ve isyan olur. Birincisi galiba dâr-ı uhrada görür mücazâtı, sevabı. İkincisi ağleba dâr-ı dünyada çeker, mükâfat ve ikabı. Mesela, nasıl sabrın mükâfatı zaferdir; Ataletin mücazâtı sefalet. Öyle de sa'yin sevabı olur servet. Sebatta da galebedir mükâfat. Zehirin ikabı bir maraz, panzehirin sevabı bir sıhhattir' demektedir (Nursi, 2022).

Âdetullaha uymak veya uymamak insanın fiili duasıdır. Mesela temiz gıdalarla sağlıklı beslenen insanların sağlıklı ve uzun ömürlü olması, kirli gıdalarla sağlıksız beslenen insanların da sağlıksız ve kısa ömürlü olması âdetullahın gereğidir. Sigara ve uyuşturucu gibi insan fitratına zararlı maddeleri kullananların kanser başta olmak üzere birçok hastalıklara maruz kalmaları ve genelde kullanmayanlara göre daha kısa yaşamaları da âdetullah kanunlarının gereğidir. Nitekim tıp bilimi ileri ve sağlık hizmetleri iyi olan milletlerin iyi olmayanlara göre ömür ortalamaları daha uzundur. Tıp bilimine ve sağlık hizmetlerine önem veren bir millet aslında fitri olarak 'Ya Rab, milletime sağlık ver, uzun yaşamalarını nasip et ve beka ver' duası yapmaktadır. Bu şekilde fiili ve samimi yapılan duaları da Allah genelde kabul eder. Âdetullaha uymanın mükafatı daha dünyada iken peşin verilir.

5.3. Âdetullah kanunlarına uymak, hayvanlar gibi yaşama anlamına gelmez.

İnsanın âdetullah kanunlarına uyması hayvanlar gibi tamamen doğaya uyması anlamına gelmez. Yaratıcı insana hayvanlarda olduğu gibi herhangi bir ekosistem hizmeti yüklememiş, ancak sisteme müdahale yetkisi vermiştir. İnsanoğluna verilen yetki aslında İlahi Rububiyete müdahale yetkisidir. İnsan, fayda ve zararı, iyi ve kötüyü ayırt edebilme kabiliyetinde yaratılmış, olayları akıl süzgecinden geçirerek faydalı ve doğru olanı yapması teşvik edilmiştir. İnsan, yetkisini kullanma şekline göre karşılık görecektir. Yetkisini faydalı ve iyi yönde kullanırsa mükâfat, zararlı ve kötü yönde kullanırsa da ceza görecektir.

Kazım UYSAL

Bir hadiste ‘Dünyaya gelen her insan fitrat üzere doğar; sonra anne ve babası onu Yahudi, Hıristiyan, Mecüsi hatta müşrik yapar’ şeklinde ifade edilmiş ve insanın fitrata müdahale yetkisi olduğu belirtilmiştir. İnsan, yetkisini doğru kullanmakla yükümlüdür. Günümüz ağır çevre problemlerinin kaynağı aslında insanın yetkisini kötü yönde kullanmasından (fitrata uymaması, bencilliği ve israfı) kaynaklanmıştır. Yetkisini iyi yönde kullanırsa ve akılcı davranırsa var olan problemleri çözebilecek ve daha yaşanabilir bir Dünya inşa edebilecek olan yegâne canlı da yine insandır. İnsan, sadece dış dünya ile ilgili değil kendisi ile ilgili de fitrata müdahale edebilir, mantıklı ve güzel olanı yapabilir. Nitekim sünnet olma, etek ve koltuk altı tıraşları, tırnakları kesme gibi bazı hususların da fitratın gereği olduğu ifade edilmiştir. İnsanın temizlik ve güzel görünme amacıyla belli ölçüde süslenmesine müsaade edilmiş, tedavi amacıyla olan müdahalelere izin verilmiştir (Algül ve Turgut 2021)

5.4. Âdetullah kanunlarının dışına çıkılması

Allah, peygamber mucizelerinde olduğu gibi nadiren âdetini değiştirebilir. Yani her zaman âdeti üzere iş yapmak zorunda değildir. Ancak imtihan gereği genelde âdetullah kanunlarını işleterek iş yapar. İnsanın keyfi için tüm sistemin işletilmesini sağlayan âdetullah kanunları değiştirilmez. Esrarengiz ve olağanüstü olaylar İslam Dininde esasa ve umuma ait meseleler değildir. İslam, hakikatini fitrata ve akla uygun esaslardan alır. İnsanın görevi, âdetullah kanunlarını öğrenmek ve iyilik amaçlı kullanmaktır. Bu da bilimle olur. Bu bakımdan bilime önem vermek bir insan için en önemli Allah’ı anlama biçimidir. Bir Müslüman Allah’ın âdetini anlamak ve uygulamak için meraklı ve istekli olmalıdır. İnsanın temel gayesi ve hedefi âdetullah kanunlarını öğrenmek ve uygun iş yapmak ve hareket etmektir. Çünkü başarı da saadet de ancak âdetullah kanunlarına uymakla mümkündür. Ancak insan Allah’ın mutlak irade sahibi olduğuna, âdetullah kanunları dışına da çıkabileceğine, istediği her şeyi kural ve sebepsiz de yapabileceğine inanmalı ve iman etmelidir. Fiili dua (çalışma ve âdetullaha uygun iş yapma) esas olmakla birlikte kavli duayı (istediğini söz ile de ifade etmek) da ihmal etmemelidir. İslam âleminin en temel eksiklerinden birisi fiili duayı kısmen ihmal etmeleri ve âdetullaha riayet etmemeleridir. Fiili duayı yapmama ve âdetullaha uygun hareket etmeme, yaratıcıyı hafife alma ve alay etme anlamındadır. İnsan, öncelikle ilahi düzen ve kurallara uygun hareket etmeli yani âdetullaha uymalı, sonra isteğini samimi şekilde ifade etmelidir.

5.5. Devletlerin ömrü (bekası), âdetullaha uyma derecelerine göre tayin edilir

İnsanların belli bir hayat süresi olduğu gibi, milletlerin veya devletlerin de belli bir hayat süresi vardır. Nasıl ki âdetullaha uymayan bir insan ölür, öyle de âdetullaha uymayan bir devlet de ölür. Tarih bir zamanlar ihtişamlı hayat süren sonra yok olan yani ölen devletler ve imparatorluklarla doludur. İnsanların ve devletlerin ölümleri arası fark; insanlar âdetullaha ne kadar uyarlıysa uysunlar hayatları ölüme programlıdır ve bundan kurtulamazlar. İnsanların ömürleri âdetullaha uyup uymama derecelerine

Kazım UYSAL

göre ömürleri sadece biraz uzar veya kısalmır. Devletlerin hayat ve ölümleri ise sadece âdetullah'a uyup uymamaları ile ilgilidir. Devletlerin hayatları âdetullah'a uygun yaşadıkları sürece devam eder. Âdetullah'a uymayan devletler fakirleşir ve zayıflar, âdetullah'a uygun davranan devletler tarafından varlıkları sonlandırılır ve tarih sahnesinden silinir. Fertlerin ölümü önlenemez, lakin devletlerin ölümü önlenebilir. Bundan dolayı devlet çatısı altında yaşayan tüm fertlerin özellikle de devlet adına iş yapan memurların mesuliyeti büyüktür. Devletin geri kalmasından veya ölmesinden mesuldürler. Ecdadımız, milletin menfaatini daima kendi menfaatinden üstün tutmuştur. Millete ait işleri kendi işlerinden daha önemli görmüş ve daha hassas davranmıştır. Devletlerin devamları gibi refah ve saadetleri de âdetullah'a uyup uymamalarına bağlıdır.

İnşa edilecek medeniyetin sağlam ve daim olması için âdetullah (sünnetullah) esas alınmalıdır. Fıtrata muhalefet etmekle hiçbir zaman maksada gidilemez. Fıtrata tam uyulması ve insana verilen yetkinin iyiye kullanılması ile maddi ve manevi temelleri güçlü bir medeniyet inşa edilebilir. Âdetullah'a uygun hareket edildiği ölçüde huzurlu ve başarılı olunabilir. Avrupa medeniyeti âdetullah'a kısmen uydu ve terakki etti. Onların eksikliği indirgemeci bir bakışla maddeye odaklanmaları ve manayı ihmal etmeleridir, insanın cesedini doyurmaları ruhunu aç bırakmalarıdır. Biz ise inşallah bütüncül bir bakışla maddeyi ve manayı birlikte okuyacağız. Âdetullah'a uygun hareket edeceğiz ve insani değerleri üstün tutacağız. Böyle davranabilirsek zaten kokuşmuş ve sekeratta olan materyalist felsefe üzerine inşa edilen sefih medeniyet ölecek, fıtrata uygun İslam medeniyeti inkişaf edecektir.

5.6. Bilim ve din adına yapılan hatalar ve acı neticeleri

Müslüman ilim insanları hicri altıncı yüzyıla kadar büyük bir heyecanla ilme sarılmışlar ve önemli katkılar sağlamışlardır. Ancak daha sonra bilime verilen önem zayıflamış ve gerileme süreci başlamıştır. Özellikle on yedinci yüzyıldan itibaren pozitif bilimler hızla gelişmiştir. Pozitif bilim, indirgemeci bir bakış ürünüdür, yani sadece maddeye ve sebeplere nazar eder, mana ve metafizikle ilgilenmez. Özellikle Avrupa'da pozitif bilimler hızla gelişmiş ve materyalist bir bilim felsefesi inşa edilmiştir. Bilim, materyalizme alet edilmiştir. İlmî veriler materyalist bilim felsefesini tahkim edecek şekilde yorumlanmıştır. Yaratıcı devre dışı bırakılmış, maddeye ve sebeplere ilahlık verilmiştir. Varlık âlemi ile ilgili kanunlar âdetullah (şeriat-ı fitriye, sünnetullah) olarak bilinmesi gerekirken doğa veya tabiat kanunları olarak isimlendirilmiştir. Her varlık ve hadise hikmetli ve manalı olmasına rağmen hikmet ve mana görmezlikten gelinmiştir. İnsanın kökeni hayvana bağlanmış ve sistemde görevi ihmal edilmiştir. Sosyal hayatla ilgili prensipler hayvanlar âleminden çıkarılmış, insani değerler zayıflamıştır. Bunun neticesi olarak sosyal Darwinizm, vahşi kapitalizm, sömürgecilik, öjeni (insan ıslahı) gibi insan fıtratına ters akımlar çıkmıştır. İnsanlık, insanın sistemdeki görevi ve kökeni ile ilgili bilim tarihinin en büyük hatasının bedelini çok ağır ödemiş ve ödemeye de devam etmektedir. Materyalist felsefe ile şekillenmiş

Kazım UYSAL

günümüz insanı, insan ölümlerini hayvan ölümleri kadar önemsemiyor, hatta insan öldürmeyi gereklilik olarak görüyor. Savaşları ve anarşiyi körüklüyor. İnsan nüfusunu savaş ve anarşi gibi şeytani yöntemlerle azaltmak istiyor. İşte bu durum Müslümanların bilim üretememesi ve bilimde öncü olamamasından kaynaklanmıştır.

Avrupa'da materyalist bilim felsefesinin yükselmesine kilise baskısı neden olmuştur. O dönem batı kilise anlayışına göre maddeye yönelmek insanı alçaltır ve yaratıcıdan uzaklaştırır (Kasar 2010). İslami anlayışa tamamen zıt kilise anlayışı maalesef İslam âlemine de sıçramıştır. Batıdaki dine karşı olan tepki İslam dünyasında da görülmeye başlamıştır. İslam âlemi bilim üretmede geri kaldığı, hatta batıda üretilen bilimi bile takip etmekte zorlandığı için geri kalmıştır. Üstelik İslami itikada tamamen zıt batı kaynaklı materyalist bilim felsefesini de olduğu gibi almıştır. Okullarda bu felsefe okutulmuş ve nesiller bu felsefe ile şekillenmiştir. Din ve bilimin çatıştığı algısı oluşturulmuştur. Bu durum bazı insanların dine, bazı insanların da bilime mesafeli olmasına yol açmıştır. İslam memleketi olan ülkemizde İslamiyet'e irtica, Müslümana mürteci denen zamanlar olmuştur. Ebeveynlerin dinsiz olur kaygısı ile çocuğunu okula göndermek istemediği dönemler yaşanmıştır. Laik-anti laik kişiler ve gruplar arası ihtilaflar körüklenmiş siyasi istikrarsızlıklara ve iç çatışmalara zemin hazırlanmıştır.

Son yaşanan yıkıcı felaketler de insanoğlunun âdetullaha uymamasının neticesidir. Mesela pandemiye sebep olan mikroorganizmalar insanları toplu olarak öldürmek için yaratılmamıştır. Mikroorganizmaların ekosistemi işletmek için birçok görevleri vardır. Hastalığa ve pandemiye sebep olmaları insanoğlunun hijyen başta olmak üzere âdetullah kanunlarına uymamasının neticesidir. İnsanoğluna bir kamçıdır ve bilimin ilerlemesine vesiledir. Depremler de öyledir. Deprem insanları öldürmek için değildir. Yer kürenin sürdürülmesi, hayat için uygun hale gelmesi, dünyamızın daha büyük felaketlerden korunması için fayların işlevi önemlidir. Faylarla ilgili âdetullah kanunlarına uymamanın ve tedbir almamanın cezası malumdur. Üstelik âdetullaha uymamak musibeti umumileştirir. Sadece tedbir almayanlar değil masumlar da ceza görür. Bundan dolayı tedbir almayanların mesuliyeti daha büyüktür.

İnsanoğlunun âdetullah ile ilgili kanunları bilmesine rağmen tedbir almaması en hafif ifade ile Allah'ı hafife alması ve alay etmesidir. Neticeden de tamamen insan sorumludur. Sel felaketleri, yangınlar ve küresel ısınma başta olmak üzere çevre ile ilgili tüm problemler de insanoğlunun âdetullaha uygun hareket etmemesinin sonucudur. Artan hastalıklar, cinsel sapıklıklar, engelli doğumlar da öyledir. Bu tür sağlık problemleri de genelde insanın âdetullaha kötü yönde müdahalesi neticesidir. Çevre kirliliğinin artması, gıdaların kirlenmesi, insan yapımı kimyasalların artması gibi fitrata kötü yönde müdahalelerin sonucudur. Hülasa âdetullaha riayet etmemek Allah ile savaştır. Bu savaşı da

Kazım UYSAL

Allah'ın kazanacağı muhakkaktır. Allah, kanunlarına başkaldıranlara ve savaş açanlara merhamet etmez. Bizim rahatımız ve keyfimiz için adetini değiştirmez.

Her iki cihanda da mesut ve bahtiyar olmak, Allah'ın iki kitabına (Kur'an-ı Kerim ve kâinat kitabı) uymakla mümkündür. Müslümanlar âdetullaha tam uymadıkları gibi kelimullaha da tam uymadılar. Kur'an-ı Kerim açık olarak nazarları varlık âlemine yönlendirmekte, canlı-cansız varlık âleminden misaller vermektedir. Düşünmeyi ve akli kullanmayı emretmektedir. Yaşadığımız sosyal problemlerin kaynağı da aslında âdetullah gibi kelimullaha da tam uymamanın neticesidir. Gerçekte günümüz İslam âleminin kelimullaha da tam uydukları söylenemez. Çünkü kelimullah, âdetullaha uymayı emreder.

Kur'an-ın yüzlerce ayetinde varlık âlemi nazara verilir. İnsanların tabiatı incelemesi ve tefekkür etmesi teşvik edilir. Bazen gökyüzüne güneşe, aya ve yıldızlara bazen de yeryüzüne çiçeğe, böceğe, bitki ve hayvanlara bakması söylenir. İnsanın aklını kullanması, tefekkür ve tezekkür etmesi ve yapılan eserlerden Rabbini bulması ve tanınması istenir. Hal böyle olmasına rağmen İslam âlemi gereğini yapmamış yani âdetullaha uymamış, bilim ve teknoloji üretememiştir. Yaptığı hatanın ve günahın cezası olarak da özellikle son üç yüzyıldır ciddi bir gerileme sürecine girmiştir (Kanbir ve Dikkaya 2022; Azimli, 2019). İslam tarihinde âdetullah kanunlarına yani fitrata uyulduğu ve gereği yapıldığı takdirde ilerleme, tersi durumda ise gerileme olmuştur. İslam âleminde akıl ikinci plana itildiği, muhakeme zayıfladığı, bilim üretmeye önem verilmediği dönemlerde gerileme, tersi dönemlerde ise ilerleme olmuştur.

Fıtratta farklılık esastır. Allah, her insan ve varlığı farklı yaratmıştır. Bundan dolayı özgürlükler ve farklılıklar gelişmenin önünü açar. Yaratılış gerçeği böyle iken insanların aynı olmasını beklemek hatta zorlamak fıtrata aykırıdır. Fıtrata muhalefet eden ise muvaffak olamaz. İslam âleminde içe kapanma ve özgürlüklerin kısıtlanması çöküş sürecini başlatmış ve hızlandırmıştır (Ünverdi 2021). Kur'an-ı Kerim'de 'İsteyen inansın, isteyen inkâr etsin' (İsra/107). ve 'Siz kendinizi düzeltmeye bakın. Siz doğru yolda oldukça sapmış olan size zarar veremez.' (Maide/105) gibi ayetler de düşünce özgürlüğünün önünü açmakta ve imtihan gereği insanın hür olmasını istemektedir. Fikren üstün olamayan ve mukabele edemeyen birçok Müslüman içe kapanmış, taklit hastalığına düşmüş, dar alanlara hapsolmuş ve İslam'a uymayan menfi davranışlar sergilemiştir. Ne yazık ki istenmeyen bu tablo hâla devam etmektedir. Müslümanlar toplumlar arasındaki ihtilaflar ve çatışmalar körüklenmektedir.

İslam dünyasının gerilemesinde kader ve tevekkül anlayışının yanlış yorumlanması ve uygulanmasının da payı büyüktür. Halbuki sebeplere başvurmadan tevekkül etmek tembellik, rızık peşinde koşmadan kanaat etmek miskinliktir. Tembel ve miskin olanın yani âdetullaha uymayanın geri kalması da normaldir.

Kazım UYSAL

İslam fitrat dini olduğundan hiçbir hükmü akılla ve fitratla ters değildir. İnsanın eksikliği veya indirgemeci bakışı ile bugün İslam hak ettiği yerde değildir. Bazı kişi ve gruplar Kur'an-ı Kerim'i kendi dar anlayışlarına hapsedmektedir. Fıtrattan kopan dini yorumlar, anlayışlar ve uygulamalar nedeniyle insanlar İslam'dan uzaklaşmaktadır. Bu durum, Müslümanların kâinat kitabına önem vermemeleri ve gereği ile amel etmemelerinin yani bilim ve teknoloji üretmemelerinin neticesidir.

İslam, insanın sadece ahiretini kurtarmak için gönderilen bir din değildir. İslam, insanın dünyada da insanca yaşaması ve saadeti için gönderilmiştir. Bundan dolayı günümüz İslam âleminin geri kalması sadece dış etkiler yüzünden değil bizzat Müslümanların dinlerinin gereğini tam yapmamalarındandır.

6. SONUÇ

Günümüzde insanoğlu çok ciddi çevresel ve sosyal problemlerle boğuşuyor. Bilim ve teknolojideki ilerleme ile problemler azalmıyor, bilakis artıyor. Günümüz dünyasındaki tüm ciddi problemler incelendiğinde bizzat insan kaynaklı olduğu anlaşılıyor. O halde insanı ve insana bakışı değiştirmekle ancak küresel ciddi problemler çözülebilir.

Materyalist veya pozitivist felsefenin insanın sistemdeki görevi ve kökeni ile ilgili indirgemeci bakışı yanlıştır. Materyalist felsefe, hiçbir bilimsel veri olmamasına rağmen insanın kökeni olarak hayvanları göstermiş ve insanı değersizleştirmiştir. İslami bakışta ise insanın toprak ve sudan müstakilen yaratıldığı ve önemli görevler yüklendiği belirtilir. Eşref-i mahluk ve muhatab-ı ilahi olduğu bildirilir. Makale içinde ayrıntılı tartışıldığı gibi bütüncül bir bakışla değerlendirildiğinde İslam dininin insanın kökeni ve görevi ile ilgili anlatımı bilime ve akla daha uygundur. İnsanı değersizlikten ve içine düştüğü çıkmazdan kurtaracak yegâne yoldur.

Müslümanlar artan merak ve hayranlıkla ilme sarılmaları, var edilen eserlerden Rabbini anlamaya çalışmaları gerekirken özellikle son üç yüz yıldır ilme isteksiz olmuşlar ve geri kalmışlardır. Bu ise tam bir akıl tutulması ve hakikatin yanlış anlaşılmasıdır. İslam dinini terakkiye ve ilme mâni göstermek ise tam bir şeytani plan ve aldatmacadır. Üzülerek söylemek gerekir ki İslam düşmanları ve materyalist felsefe müntesipleri işini iyi yapmışlar, Müslümanlar da iyi oyuna gelmişler ve uyutulmuşlardır. Bilim üretmedikleri ve bilimde öncü olmadıkları için materyalist felsefenin yanlışlarını ve tahribatını telafi edememişlerdir.

Müslümanların fitrata uymamalarının ve bilime önem vermemelerinin neticesinde İslam medeniyeti gerilemiş, fikri iktidar kaybedilmiş, alem-i İslam sömürülmüş ve fakirleştirilmiştir. Fıtrata zıt materyalist felsefe hâkimiyetine paralel olarak sömürgecilik, Sosyal Darwinizm, vahşi kapitalizm, öjeni hareketler meydana gelmiş, sosyal ve çevresel problemler artmıştır.

Kazım UYSAL

İslam âleminde bilim ve teknolojiye öncü olunsaydı tevhit akidesine uygun bir bilim felsefesi inşa edilecekti. Bilim, materyalist felsefe ile kirletilmeyecek ve ateizme alet edilmeyecekti. Hem fikri iktidar olunacaktı hem de izzet ve bolluk içinde yaşanacaktı. İslam Âlemi bilim üretememenin bedelini çok ağır ödedi ve ödemeye devam ediyor.

Ancak ümitsiz olmak İslam'ın esasları olan tevhit akidesine zıttır. Zira kusur, İslamiyet'te değil Müslümanlardadır. Müslümanlar da acı tecrübelerden sonra hatasının farkına varmış ve hastalığını teşhis etmiştir. Müslümanlar bütüncül bir bakışla (madde ile manayı birlikte araştırmak) bilim ürettikçe materyalist felsefe ile kirletilmiş bilim aslı hüviyetine kavuşacaktır. Fen bilimleri marifet ilmine dönecek ve Müslümanlarda bilim ve teknolojiye çalışma iştihayı artacaktır. Bilim, materyalist felsefe tasallutundan kurtarılacak ve bütüncül bir bilim felsefesi (madde ve manayı birlikte ele alan) inşa edilecektir.

7. KAYNAKLAR

- Algül A. ve Turğut Ş. 2021. İslam Hukukunda Fıtrata Müdahale ve Meşruiyeti. *International Social Sciences Studies Journal*. 7 (81),1774-1789.
- Banfıalvi G. 2017. Mille modis morimur: We die in a thousand ways, *Apoptosis*, 22, 169-174.
- Coşkun G. ve Özgür H. 2011. Apoptoz ve Nekrozun Moleküler Mekanizması, *Arşiv*, 20, 145-158.
- Behrens M., Wilkens H. ve Schmale H. 1998. Cloning of the alphaA-crystallin genes of a blind cave form and the epigeal form of *Astyanax fasciatus*: A comparative analysis of structure, expression and evolutionary conservation. *Gene*. 216, 319-326.
- Ceyhan İ. 2021. İslam Kelamında Fıtratın Bilgisel Değeri. *Mesned İlahiyat Araştırmaları Dergisi*, 2 (1), 120-142.
- Doğan Ş., Kovalı M., Yıldız C., ve Pekçetin Ç. 2014. Programlı hücre ölümü ve spermatozoon, *Erkek üreme sağlığı*, 42, 201-205.
- Duarte C.M, Holmer M, Olsen Y, Soto D, Marba N, ve ark. 2009. Will the oceans help feed humanity? *BioScience* 59, 967-76.
- Elmore S. 2007. Apoptosis: A Review of Programmed Cell Death, *Toxicologic Pathology*, 35, 495-516.
- Erkol A. 2018. İslam Kozmoloji Öğretisinde Allah - Tabiat ve İnsan İlişkisi Bağlamında Doğa ve Doğanın Korunması. *Marife* 8(2), 573-589.
- Demir, Ömer, *Bilim Felsefesi*, Vadi Ean, Ankara, 1997, s.109

Kazım UYSAL

- Fabrizio P., Battistella L., Vardavas R., Gattazzo C., Liou LL., Diaspro A., Dossen JW., Gralla EB. ve Longo VD. 2004. Superoxide is a mediator of an altruistic aging program in *Saccharomyces cerevisiae*. *J. Cell Biol.* 166, 1055-1067.
- Ferretti F., Worm B., Britten G.L., Heithaus M.R. ve Lotze H.K. 2010. Patterns and ecosystem consequences of shark declines in the ocean, *Ecology Letters.* 13, 1055-1071.
- Kanbir Ö. ve Dikkaya M. 2022. İslam Dünyasının Geri Kalma Nedenleri Üzerine Bir Analiz. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi.* 7(19), 556-580.
- Kasar V. 2010. Yaratma Sıfatı Bağlamında Tabiat Kanunları. *Kelam Araştırmaları,* 8 (1), 211-236.
- Meier P., Finch A. ve Evan G. 2000. Apoptosis in development, *Nature,* 407, 6805, 796-801.
- Milisav I., Poljšak B. ve Ribarič S. 20117. Reduced risk of apoptosis: mechanisms of stress responses, *Apoptosis,* 22, 265-283.
- Nursi BS. Sözlere, RNK Neşriyat, 2003, İstanbul, s. 303.
- Nursi BS. Sözlere, RNK Neşriyat, 2022, s.797
- Nursi BS. Mektubat, RNK Neşriyat, 2022, İstanbul, s. 523.
- Ripple W.J., Estes J.A., Beschta R.L., Wilmers C.C., Ritchie E.G., Hebblewhite M., Berger J., Elmhagen B., Letnic M., Nelson M.P., Schmitz O.J., Smith D.W., Wallach A.D., Wirsing A.J., 2014. Status and Ecological Effects of the World's Largest Carnivores, *Science,* 343, 1241484.
- Tiwari M., Prasad S., Tripathi A., Pandey A.N., Ali İ., Singh A.K., Shrivastav T.G. ve Chaube S.K. 2015. Apoptosis in mammalian oocytes: a review, *Apoptosis,* 20, 1019-1025.
- Sharma H.P., Jain P. ve Amit P. 2014. Apoptosis (Programmed cell death) - A review, *World Journal of Pharmaceutical Research,* 3 (4), 1854-1872.
- Schramskia J.R., Gattiea D.K., ve James H. Brownb J.H. 2015. Human domination of the biosphere: Rapid discharge of the earth-space battery foretells the future of humankind. *Proceedings of the National Academy of Sciences (PNAS),* 112 (31) 9511-9517.
- Strong D.R., Frank K.T., 2010. Human Involvement in Food Webs, *Annu. Rev. Environ. Resour,* 35, 1-23.
- Uysal K. 2019. Ekosistem hizmetleri bakımından insanın hayvanlardan farklılığı ve insanın dünya ekosistemindeki ayrıcalığı, üstünlüğü ve önemi.

Kazım UYSAL

Uysal K. 2018. Bazı balık türlerinin mağara popülasyonlarında meydana gelen göz kayıpları planlı yaratılışın delilidir. II. Bilimler Işığında Yaratılış Kongresi, Erzurum, S. 153-170.

Ünverdi, M. 2021. Din ve Fıtrat İlişkisi Bağlamında Dinî İndirgemeciliğin Eleştirisi, İlahiyat Akademi, 14, 237-266.

Whitmee S., Haines A., Beyrer C., Boltz F., Capon A.G., Dias B.F.S., Ezeh A., Frumkin H., Gong P., Head P., Horton R., Mace G.M., Marten R., Myers S.S., Nishtar S., Osofsky S.A., Pattanayak S.K., Pongsiri M.J., Romanelli C., Soucat A., Vega J., Yach D. 2015. Safeguarding human health in the Anthropocene epoch: report of The Rockefeller Foundation–Lancet Commission on planetary health. Lancet 386, 1973–2028.

Yank F., Çetinbaş A. ve Vardar F. 2018. Bitkilerde programlı hücre ölümü, Marmara Fen Bilimleri Dergisi, 1, 157-166.

BIYDER

2023 1(1) 70-91

İnceleme Makalesi / Review Article

MANA-YI HARFİ İLE BAKIŞ: İNSANIN MAHİYET VE HAKİKATI, SAADET VE SORUMLULUĞU*

Şener DİLEK¹

Öz

İnsanlığın düşünce dağarcığında iki bakış açısı var. Birincisi “MANA-YI İSMİ” diğeri ise “MANA-YI HARFİ” dir.

Tahkik mesleği, her şeyden önce bu iki bakış açısının “farkı fark ettiren farklılıklarını” ortaya koymayı icap ettirir. Ta ki, meseleler daha açık bir biçimde zihinlere nakş olunsun, idrak ve gönüllerde makes bulsun.

Bu itibarla işin başında “MANA-YI İSMİ” kavramını bir derece hakikatle karışık simgesel ve sembolik ifadelerle resmetmenin daha hikmete uygun olabileceğini düşündüm. Çünkü alegorik metinler, simgesel ve sembolik beyanlar kolay kolay unutulmaz. Fikrî intikali kolaylaştırır. Meselelerin açıklanmasına ışık tutar. Doğru ile yanlış birbirinden ayırır. Hakikatleri net bir biçimde gözler önüne serer. İdraklere gösterir.

Bu itibarla, yazı çok resmî, kuru ve çiğ tutulmamıştır. Mizah ve değişik misallerle kelamın kıvamına kuvvet vermeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mana-yı Harfi, Mana-yı İsmi, Mahiyet

THE VIEW WITH THE LETTER OF THE MEANING: HUMAN NATURE AND REALITY, BLISS AND RESPONSIBILITY

Abstract

There are two perspectives in human thought: 'MANA-YI NAME' and 'MANA-YI LETTER'.

In Tahkik, it is necessary to reveal the differences between these two perspectives in order to gain a clearer understanding of the issues and engrave them in our minds and hearts.

At the outset, I considered using symbolic and allegorical expressions to depict the concept of 'MANA-YI NAME' in a more memorable and illuminating manner. Such language aids in intellectual transfer, clarifies issues, distinguishes between right and wrong, and reveals truths clearly. It presents the perceptions.

* Bu çalışma 21-23 Ekim 2023 tarihleri arasında Bitlis Eren Üniversitesi'nde düzenlenen VII. Uluslararası Bilimler Işığında Yaratılış Kongresinde sunulan “Mana-yı Harfi ile Bakış: İnsanın Mahiyet Ve Hakikatı, Saadet Ve Sorumluluğu” başlıklı bildirdiden türetilmiştir.

¹ Emekli Profesör, senerdilek44@gmail.com, ORCID: 0000-0003-2287-5097

In this respect, the writing was not kept too formal, dry and raw. It has been tried to give strength to the consistency of the word with humor and various examples.

Key Words: *Mana-i-Letter, Mana-i-Name, Essence*

GİRİŞ

Beşere bir mihenk taşı hükmünde, dinleyenleri rahatlatacak ve muhtemel ki, teneffüse vesile olacak *simgesel, sembolik, alegorik ve mizah* yüklü birkaç misal:

BİRİNCİSİ: Adamın biri Süleymaniye Camisine girdi. Nakışlarla süslü kapı ve pencerelere, muhteşem tezyinatlara baktı. Mihrap ve minberi dikkatle inceledi. Kubbedeki hat sanatına hayran oldu. Takdir ve tahsin etti. Çok beğendi. Hayretini gizleyemedi. “*Ne güzeldir!*” dedi. Parmağını ısırды. Ama, bu maharet ve ince işleri, bu latif, zarif nakışları ve bütün güzelliklerin tamamını fırça ve boyalara, tahta ve kerestelere, demir, taş, mermer, kum ve çakıllara havale etti. Sonra hükmünü verdi: “*Bu ihtişam ve bu güzellik, bu tenasüp ve ahenk bu malzemelerin ürünüdür.*” dedi. Bu şuursuz, cansız, akılsız ve iradesiz maddeleri birer *dirayetli sanatkar, birer mükemmel bir usta ve maharetli birer nakkaş* olarak gördü ve göstermeye çalıştı. Yazdı ve çizdi. Evirdi çevirdi. Uydurma kelimelerle, ruhsuz ve hakikatsiz cümlelerle süsledi püsledi. Dünyayı yeni keşfetmiş gibi bir bilim adamı (!) hüviyetinde etraf-ı âleme ilan etti. Adına “*Çağdaş Yorum Sanatı ve Bilimsellik*” dedi. Bu çağdaş bilimsel yalanı, bilim maskesi altında insanlara yutturmaya çalıştı.

“*Bu muhteşem eser Mimar Sinan’ındır.*” diyenleri de yobazlıkla, gericilikle, taassup ve cehaletle itham etti. Göre göre, bile bile hikmeti çiğnedi. Hakikate gözünü kapadı. Mimar Sinan’ın kemalatını örttü, tamamen kapattı. Münkir-i Sinan oldu.

Bu adam hükmiyet noktasında İNKÂRCILAR DEFTERİNE KAYDOLDU.

Evet, insanların “SİCİL DOSYASI” ve “VUKUAT KAYDI” var.² Konuşmak da yazmak da ameldendir.

² Yıllar önce yaşadığım çok önemli, hafızamdan hiç silinmeyen bir hatırayı sizlere aktarmak istiyorum. Asistanlık döneminde, doktora tezi ile ilgili birkaç konu seçmiş, bunlar hakkında gereken kaynak ve dokümanları hazırlamış, hocama takdim etmişim. “*Hocam! İşte bunlar yaptığım çalışmalar. Hangisini tercih edeyim? Ne buyurursunuz?*” dedim.

Allah rahmet etsin. Hocam baktı, inceledi. Sonra: “*Kanaat getirdim. Tamam Şener! Tamam! Sen doçent de olursun, profesör de... Hiç merak etme! Ama sana bir tavsiyem var: yapacağın çalışmalar, yazacağın kitaplar silik, sönük, derme çatma, yalan yanlış olmasın ve asla hakikati incitmesin, hakkı zayı etmesin. Çünkü insanın yaptığı çalışmalar, insanı takip eder. Ölüp gitsen bile kabirde seni rahatsız eder. Başına bela olur, haberin olsun! Bu söyleyeceklerimi baba tavsiyesi gibi kabul et ve hiç unutma!*” dedi.

İKİNCİSİ: Başka bir adam, bir resim ve sanat sergisine gitti. Bir tablo dikkatini çekti. Hayran hayran baktı. Çok hoşlandı. “*Ne kadar mükemmel ne kadar şahane!*” dedi. Fotoğrafını çekti. Duvarına astı, arkadaşlarıyla paylaştı. Ama tablodaki güzellik ve sanat maharetini fırçalara, boyalara, paletlere verdi. Ressamı hiç düşünmedi ve dikkate bile almadı. Düşünce ve fikirlerini “*Modern Resim Sanatı: Sanatsal Tesadüfler.*” başlığı altında açıklaya çalıştı. “*Kâinatta tesadüfe tesadüf edilmez.*” hakikatini çiğnedi. Ahmaklığını umum âleme tescil ettirdi.

Hükmiyet noktasında AHMAKLAR DEFTERİNE KAYD OLDU.

ÜÇÜNCÜSÜ: Bir kadın defileye gitti. Orada şahane güzellikte, nakışlı, zarif ve latif elbiselere baktı. Çok hoşuna gitti. “*Aaa! Aaa! Ne kadar güzel ne kadar cazip!*” dedi. Hayretini gizleyemedi. Ben “*Ömr-ü hayatımda böyle bir güzellik görmedim. Bakın şu zarafete ve şu güzelliğe!*” dedi. Ama bu güzellik ve zarafeti iğne ve ipliğe, makasa, kalıba ve dikiş makinelerine verdi. “*Bu zarif sanatların arka planında kim var?*” diye hiç düşünmedi. Ne stilisti ne de modelisti hiç araştırmadı. “*Bu kesim kimin, bu biçim kimin?*” diye hiç sormadı. Merak da etmedi, öyle ki, hayaline bile getirmede. Bakış ufkunu “*Giyim Sanatında Olasılı Rastlantılar*” diye ilan etti. Soyut ile somutu, fiil ile faili, eserle müessiri, sanat ile sanatkârı birbirine kattı karıştırdı. Plan, proje ve tasarım ilminin hakikatlerine ihanet etti. “*Sanatlı eser, sanatkârını gösterir.*” hükmüne gözlerini kapattı.

Hükmiyet noktasında bu da AVANAKLAR DEFTERİNE KAYD OLDU.

DÖRDÜNCÜSÜ: Gabi, adi, bayağı ve zevk düşkününü ahmak bir adam, mutfağa girdi. Yemeğin mis gibi leziz kokusunu görünce kendinden geçti. Hemen kapağı kaldırdı. Hayvan gibi yemeğe saldırdı. Karnı doyduktan sonra bu yemeği yapan aşçıya teşekkür etmedi. Aşçının maharet elini, hiç dikkate almadı. Bu güzelliği, bu mükemmel ziyafeti soğan ve sarımsağa, tuz ve bibere, et ve ciğere, patates ve patlıcana verdi. Arka plandaki rahmet elini, ikram sofrasını tamamen inkâr etti. Şuursuz bir ahmak olduğundan kâinatta “*ilim-irade-kudret*” olmadan hiçbir şeyin asla yaratılamayacağı gerçeğini göremedi. “*Yaradılış Gerçeği*” ne karşı gözlerini kapadı, kulaklarını tıkadı. Çünkü o yaratılan nimet ve ikramlara işkembesinin gözü ile baktı. Ve nihayet o gözlüğün felsefesini de üretti:

“*Ye! İç! Yat, kalk! Varsa hayalin!*”

“*Boş ver dünyayı, bitmesin zevalin.*”

“*Aldırma ha! Hoş gidiyor ahvalin.*”

“*Zevke dal. Düşünme derin derin.*”

dedi. Meşrebini de “*yemek ve dökmek*” üzerine inşa etti. Çünkü bu pislik makinesi, bu fişkı arabası tefekkürden bihaber idrak ve intikal fukarası, zavallı bir biçare idi.

O da NANKÖR SEFİHLER DEFTERİNE KAYD OLDU.

BEŞİNCİSİ: Enaniyeti kavi, idraki müşevveş, ruhu kirli, kalbi karanlık, vicdanı bulanık; ama ünvanlı yüksek ve çalımı yerlere ve göklere sığmayan şöret sarhoşu bir herifi çağırışlardı. Konferans verecekti. Konu: “Sanat ve estetik” idi. Adam bir saat konuştu. Tam bir saat! Zarafeti, estetiği, sanat dakikliğini anlattı durdu. Ama “Bu eser kimin? Kim yaptı? Niçin yaptı? Kimler için yaptı?” sorularını hep savsakladı. Sanatkârları devre dışı bıraktı. Hiç konuşmadı. Lal kesildi. “Ey ahmaku’l-humakadan tahammuk etmiş sarhoş ahmak!” hitabına muhatap oldu. Fikir ve düşüncelerini “Estetik ve Kendi Kendine Oluşumlar” diye ilan etti.

O da AHMAK GAFİLER DEFTERİNE KAYD OLDU.

ALTINCISI: İblisten ders almış, en dehşetli bir dessay, işi gücü fitne üretmek ve dimağları karıştırmak, safi zihinleri bozmak isteyen bir herif eline kazma, kürek aldı. Güya bir kazı yaptı. Tamamen tezgâhtı bu kazı... Elindeki çene kemiklerini ve kafataslarını evirdi çevirdi, birbirine ekledi ve yapıştırdı. Sahtekârlığını gayet usturuflu bir biçimde dünya kamuoyuna sergiledi. Yaptığı araştırmalarını “Evrimsel Devrim” şeklinde âleme duyurdu. Evrim softalarına malzeme üretti. Ama ne oldu? Dürüst bilim adamları, ismine “PİLTDOWN ADAMI” denilen bu sahtekârlığı âleme ilan ettiler.³

³ Bilim tarihinin en büyük skandalı, en dehşetli bir sahtekârlığı ve en sinsi ve usturuflu bir yalanı “PİLTDOWN ADAMI” projesidir. Bu düzmece yalan 1912 yılında gündeme getirildi. CHARLES DAWSON isimli PALEONTOLOG olan bir adam, İngiltere’nin PİLTDOWN yakınlarındaki bir çukurda, bir çene kemiği ile bir kafatası bulunduğu iddiasıyla ortaya çıktı. Aslında olay planlanmış usturuflu bir tezgâhtı. Senaryo önceden kurgulanmıştı. Bu bir “Kesme-Yapıştırma”, “Çalma-Yakıştırma” tezgâhi idi. Bu düzme tezgâha “PİLTDOWN ADAMI” adını verdiler. Uzmanlar (!) hemen bunu, insanın evrim geçirdiğine bir delil olarak bütün dünyaya duyurdular. Yazarlar, bilim adamları (!) devreye girdi. Yazdılar, çizdiler. 40 yılı aşkın bir süre, 500’ü aşkın akademisyen “PİLTDOWN ADAMI” hakkında doktora tezi hazırladı. “PİLTDOWN ADAMI” İngiltere’nin en meşhur müzesinde (British Museum) teşhir edildi. Bu yalan tufanı kırk yıl sonra ortaya çıktı. 1949’da KENNETH OAKLEY, “FLOR TESTİ” metoduyla bu işin tamamen bir düzmece olduğunu kanıtladı. Daha sonraki araştırmalar sonunda şu gerçek ortaya çıktı: “PİLTDOWN ADAMI”nın kafatası, 500 yıl önce yaşamış bir insana, çene kemiği ise, birkaç yıl önce ölmüş bir ORANGUTAN’a (bir maymun türü) aitti. Dişler, insana ait olduğu izlenimini vermek için özel olarak eklenmiş ve sıralanmış, eklem yerleri de törpülenmişti. Bütün parçaların eski görünmeleri için de “POTASYUM-DİKROMAT” ile lekelenmişti. Bu iş faş olunca, bu işin düzenbazları, yalan tüccarları* “PİLTDOWN ADAMI”nı hemen apar topar müzeden kaldırdılar. (YARADILIŞ MUCİZESİ, Şener Dilek, s.7. 2018; İttihad-ı İslam, Şener Dilek, KİTYAY, s.162-166. 2023)

Evet, yalannın pek çok tabakatı var. En dehşetli ve en büyük yalan küfürdür. Küfrü ile insan, en büyük hakikat olan Allah’ın varlığını inkâr etmiş, en büyük gerçeği kapatmış olur. Bu yalanların içinde bir de usturuflu, sinsi bir başka yalan vardır. Bu yalannın adı da “BİLİMSEL YALANDIR.” Bilimsel yalan ile gerçekler kesme-yapıştırma, çalma-yakıştırma tekniği ile ters düz edilir; eldeki istatistikler, veri ve belgeler bir cerbeze ile çaptırılır, hakikatler örtülür, gerçekler gizlenir.

İşte size bir istatistikî yalan: Sağ ayağı kızgın bir ateşin, sol ayağı buzun üzerinde olan bir insanı hayal edin. Bu adamın ortalaması istatistikçilere göre ılıktır.

Bu devrim yobazı da PROFESYONEL SAHTEKÂRLAR VE YALANCI İBLİSLER DEFTERİNE KAYD OLDU.

İŞTE BU ALTI MİSAL “MANA-YI İSMİ” BAKIŞ AÇISINI RESMETMEKTEDİR.

Evet, “MANA-YI İSMİ” ile bakış, kör bir bakışıdır. Bu bakış, esere bakar ama sanatkarı görmez; göstermek istemez. Daha ilerisi, ölçülü ve düzgün, mükemmel sanat eserlerini ya tesadüflere havale eder. Ya kendi kendine olmuştur der. Ya da kör tabiata yahut şuursuz sebeplere, akılsız zerrelere isnat eder. Çünkü:

“MANA-YI İSMİ”, dalalet körlüğü, gaflet bataklığıdır.

“MANA-YI İSMİ”, fitratın şahadetine ihanettir.

“MANA-YI İSMİ”, Sanatın arkasında sanatkarı inkâr etme başkaldırısıdır ve anarşist bir bakışıdır.

“MANA-YI İSMİ”, akıl ve fikre, hikmet ve hakikate tamamen ters düşen bir fikir fukaralığı ve hakikatları gizleme küstahlığıdır.

“MANA-YI İSMİ”, sanatkarı katletme girişimidir.

“MANA-YI İSMİ”, dinsiz ve imansız seküler anlayışın bütün dünyaya dikte etmek istediği sapık bir zihniyettir.

“MANA-YI İSMİ”, şu muhteşem kâinat kitabına karşı gözünü, kulağını ve idrakini kapatan meşum bir zihniyetin batıl bir borazanıdır.

“MANA-YI İSMİ”, karanlık batının sinsi, şeytanî iblisane bir senaryosudur.

“MANA-YI İSMİ”, Tevhid inancını kasten silme ve yok etme cinayetidir.

“MANA-YI İSMİ”, Yaratını ve yaşatanı devre dışı bırakan materyalist, zulmani bir gözlüktür. Batıl bir saplantıdır.

Diğer bir ikinci bakış ise “MANA-YI HARFİ” dir.

Hikmetli değerlendirme, ibretli temaşa, derinliğine tefekkür “MANA-YI HARFİ” bakışı içindedir. Çünkü:

“MANA-YI HARFİ”, eserin arkasında müessiri, sanatın arkasında sanatkarı, fiilin arkasında faili görmektir.

MANA-YI HARFİ, basiret gözüdür. “Bir iğne ustasız olmaz. Bir köy muhtarsız olmaz. Bir kitap katipsiz olmaz.” hakikatının şerh ve izahıdır.

MANA-YI HARFİ, hikmet dili, marifet lisanıdır.

MANA-YI HARFİ, Bir modelleme biçimidir. Kâinat kitabını imanî bir bakışla yorumlama tekniğidir.

MANA-YI HARFİ, “Hüküm esmanındır, kemalat esmaya gider” hakikatini mantık ve muhakeme dili ile âleme duyurma çağrısıdır.

MANA-YI HARFİ, kâinat kitabını Esmâ-i ilahîye diliyle akıllara naksetme modelidir.

Evet, sanatlı eser, sanatkârı icab ettirir. Çünkü sanatlı bir eser bir cihetle kendini gösterirken çok cihetle sanatkârın ilim ve iradesinden, kudret ve maharetinden, vasıf ve sıfatlarından, dirayet ve iktidarından haber verir.

İnsan toprağı alır, maharetini sergiler. Topraktan çanak ve çömlek yapar. Yaptığı eserlere damgasını vurur. Patentini çıkartır. Markasını piyasaya sürer. Hiçbir akliselim; “*şu antika seramikler, bu nakışlı çiniler ve bu güzel şahane sanatlı eserler kendi kendine olmuştur. Ya da bunları toprak yaratmıştır.*” diyemez. Çünkü bu sanat güzelliği, bu tenasüp zarafeti hiçbir cihette sebeplere, kör ve sağır tabiata, şuursuz sebep ve zerrelere verilemez.

Evet, kâinatta yaratılan dakik ve nazik, nazenin ve muazzam sanat harikalarına, kudret mucizelerine dikkatle, hikmetle, ibretle bakın! Ne kadar güzel... Ne kadar latif... Ne kadar müzeyyen... Ne kadar mükemmel...

En adi şeylerden, en basit maddelerden en mükemmel mucize şeyler yaratılıyor; bir damla beyaz kandan insan, kuru topraktan yüzbinlerce bağ ve bahçeler, meyve ve sebzeler yaratılıyor.

İşte bu yaradılışlarda i'caz sikkesi vardır. Yani her şey kudret-i İlahiyye'nin birer mucizesi, hikmet-i Rabbaniyenin birer harikasıdır.

Allah-u Azimüşşan sonsuz kudreti ve rububiyetiyle eşyanın mahiyetini değiştirmektedir. Kan ve fişkı içerisinde basit samanlardan süt, et, deri, yün, kan, ilik, kemikleri yaratmaktadır. Koyunların karnında süt fabrikaları, laboratuvarlar, kimyahaneler olmadığı açıktır. Rızkın yaratılması, yavruvara ikram edilmesi ve o rızıktan daha latif göğüslere şefkat konulması doğrudan doğruya kudret-i İlahiyye'nin azim bir tasarrufu, rahmet-i ilahiyye'nin hakimane bir tecellisidir.

Evet, bir şeyden her şey, her şeyden bir şey yaratmak Allah'a mahsustur.

Cenab-ı Hakk'ın sanatı ile beşerin sanatı hiçbir cihetle kıyasa girmez. İnsan samandan sunta yapar. Sunta suyu görünce karnı şişer. Ama beşer sunta yapmak için beş bin sene beklemiş.

Sunta üreten ustaya birisi “*Bu eserde senin hiçbir payın yok! Bu suntayı samanlar planladı, samanlar projeledi, samanlar yaptı.*” dese. Herhalde o usta öfke ve hiddetle: “*Benim bu emek ve gayretimi, maharet ve dirayetini akılsız ve iradesiz, cansız ve şuursuz bu adi çöp parçalarına mı havale*

ediyorsun?” der. Hızını alamaz. “Söyle bakalım! Sen kimsin? Sen frengi okumuş bir ahmak mısın? Yoksa insanları dinden koparmak isteyen, müfsit bir şeytan mısın?” der hiddetle infial eder.

Evet, altını çizerek tekrar ifade edelim: “MANA-YI İSMİ” insanları dalalet vadilerine sevk eden dinsiz ve materyalist felsefenin şuursuz, kör ve sağır gözlüğüdür.

İşte biz bu çalışmamızda, batıl felsefenin kör ve sağır gözlüğünü değil, “MANA-YI HARFİ” bakış acısıyla nurlu ve aydınlık, net ve berrak hakikat ve marifet gözlüğünü esas aldık. Bu noktadan sonraki açıklama ve değerlendirmemiz ve bakış ufukumuz bu çerçeve içinde olacaktır. İnşallah...

Evet, işleyeceğimiz konunun başlığı şudur:

“MANA-YI HARFİ İLE BAKIŞ: İNSANIN MAHİYET VE HAKİKATI, SAADET VE SORUMLULUĞU”

Bu konuyu, bir sohbet havası içinde, sıcak, samimi ve hasbî bir üslup ile anlatmaya çalışacağız.

Hz. Ali (r.a) “İlim, nokta ve nüktedir.” buyurmuştur. Herhalde nokta *hükmiyeti*, nükte ise *işin püf noktalarını* idraklere sunar.

Biz de şimdi önce noktaları alt alta sıralayacak, ama yeri geldiğinde ve makam iktiza ettiğinde nükteleri de ihmal etmeyeceğiz. İnşallah...

BİRİNCİ NOKTA: HAKİKAT TERAZİSİNDE İNSAN

Yeni bir duvar saati aldınız. Bu saati bir çivi ile duvara çakacaksınız.

Çok basit bir iş... Bunu herhalde 10 yaşındaki bir çocuk bile yapabilir. Bize göre çok kolay bir faaliyet...

Ama bazılarının göre çok zor, hatta imkânsız...

Ne demek yani?

Şöyle! Cenab-ı Hakk’ın yarattığı bütün canlıları hayalen bu mekâna çağırın. Karada, denizde ve semada ne kadar canlı varsa... Hepsini... Tek tek değil, neveleriyle beraber... Trilyonlarca mahlûk... Gelsinler, baş başa versinler, maharetlerini sergilesinler. Şu çiviye duvara çaksınlar. Çakabilirler mi?

Çakamazlar!

Şimdi tefekkür edelim. Düşünelim biraz. Şu soruyu soralım kendimize?

“Tek bir insanı terazinin bir kefesine koy, diğer bütün canlıları diğer kefeye koy! Kim ağır gelir?”

Cevap bellidir.

Demek hakikat terazisinde insan camiyyet sırrıyla bütün canlılardan daha kıymettar, daha mükemmel, daha âli, daha üstündür.

Yani tek bir insana verilen nimet bütün canlılara verilen nimetten daha büyük, daha âli, daha üstün, daha yüksek ve daha kıymettardır.

İşte “HAKİKAT TERAZİSİ” inde insanın kadr ve kıymeti, itibar ve şerefi...

Evet, tek bir insan bütün kâinata bedel... Hatta belki daha da âli ve daha da mükemmel...

Evet, Şeyh Galip ne güzel demiş:

“Hoşca bak zâtına kim zübde-i âlemsin sen

Merdüm-i dide-i ekvân olan âdemsin sen.”

(Hoşca bak kendine ki kâinatın özüsün sen.

Bütün yaratıkların gözbebeği olan insansın sen.)

“Sendedir mahzen-i esrâr-ı muhabbet sende

Sendedir ma'den-i envâr-ı fütüvvet sende

Gizli gizli dahi vardır nice hâlet sende

Ma'rifet sende hüner sende hakıykât sende

Nazar etsen yer ü gök dūzah(cehennem) u cennet sende

Arş-u kürsîyy ü melek sendedir elbet sende.”

Evet, insan âlemin özü... Bütün kâinatın özeti. Matlup ve maksut... Kâinat ağacının en son ve en cami meyvesi...

Yerler ve gökler insan için kesilmiş, insan için biçilmiş... Beka, lika, hayat-ı ebediye ve rüyetullah'a mazhariyet insan için...

Evet, insan, Allah'ın muhatabı, halili, habibi olacak keyfiyette yaratılmış...

İbrahim Hakkı Hazretleri ne güzel söylemiş:

Vasf-ı lisân seninledir vasf edemem gönül seni

Nutk-u beyân seninledir vasf edemem gönül seni

Her hünerin kemâlisin her güzelin cemalisin

Hüsn ile ân seninledir vasf edemem gönül seni

Olmazsa kibr ile riya sensin o Beyt-i Kibriya
Genc-i nihan (gizli hazine)seninledir vasf edemem gönül seni
Bilmedi kimse cevherin âleme doldu kevserin
Zevk-i cinân seninledir vasf edemem gönül seni.”

İKİNCİ NOKTA: “EMANET-İ KÜBRA” İTİBARIYLA İNSAN

“Biz, emaneti göklere, yere ve dağlara arz ettik. Onlar onu yüklenmeye yanaşmadılar, ondan korktular da onu insan yüklendi.” (Ahzab, 33/72)

Evet, insanın cevheri büyüktür... Yükü ağırdır. Emanet-i kübrayı haml noktasında insana akıl, şuur, irade ve kelam verilmiş. Sorumluluk ve mükellefiyet noktasında insan, görev ciddiyeti ve kulluk şuru içinde hayatını istikametle sürdürürse, beklenen akıbet, sonsuz ebedi bir devlet, namütenahi ebedi bir saadettir.

Emanetin muhtelif vecihlerinden en önemlisi “Ene”(benlik) dir. Ene, yaratılış sır ve hakikatlerinden gafil olur, haddini aşar, Cenab-ı Hak ile rabitasını koparır, kendine müstakil olarak bakarsa, o zaman gurur ve kibirle, istiklaliyet ve teferruniyetle emir ve yasak çizgisini çiğner. Hayatına adeta bir ilah derecesinde bir keyfiyet biçer. Dalaletlerin her nevini, sapıklığın her çeşidini icra edebilecek bir alçaklığa yuvarlanır, düşer.

Eğer o “ene” kendini bir abd (kul) bilip, görev ve sorumluluğunun bilinci içinde istikametle hayatına yön verir. “Şu hizmet-i iman ve şu dava-ı Kur’aniye omuzuma ihsan-ı ilahi tarafından konulmuş.” der, görevini hakkıyla icra eder ve kulluk potası içinde kendini eritirse, akıbet noktasında sonsuz ebedi nimetlere gark olur. Ama omuz silker, yükten kaçır, sorumluluğu omuzuna almazsa, lakaytlık ve laubalilik içinde sefahat ateşine atılır, yüzünü haktan çevirirse Müdessir süresindeki şu ayete masaddak olur:

“Onlara ne oluyor da aslandan kaçan ürkmüş yaban eşekleri gibi (halâ) öğütten yüz çeviriyorlar.”(Müdessir, 50-51)

Evet, “ene” den beklenen görev, matlup ve maksut hal, emin bir halife-i arz olarak Tevhid hakikatlerini tasdik etmektir. İman ile tevhid ile izân ile şهادet ve ubudiyetle kulluk görevini yerine getirmektir.

Evet, emanetin pek çok ciheti vardır. Din ve namus bize emanettir. Kur'an bize emanettir. Vatan bize emanettir. Bütün maddi-manevi değerlerimiz; ailemiz, çoluk çocuğumuz evlad-i iyalimiz de bize emanettir.

Her müminin "Emaneti haml etme noktasında neredeyim ve ne haldeyim?" kendi nefisini sığaya çekmesi icap eder.

ÜÇÜNCÜ NOKTA: "AHSEN-İ TAKVİM" SIRRIYLA İNSAN

İnsan mahlûkat içinde en güzel, en bedi ve en mükemmel bir şekilde yaratılmıştır. Yusuf Aleyhisselam güzeldi. İnsan ise "*Mahlûkatın Yusuf'udur.*" Bakın insanın cemaline, simasındaki tatlılığa, fitratındaki mükemmelliğe...

İnsanda hem sima ve suret güzelliği var. Hem de siret güzelliği var.

Cenab-ı Hak, insana anlama, idrak ve intikal güzelliği vermiş. Hem beyan ve mütalaa dirayeti, ruh asaleti, aşk muhabbeti, sevgi ve şefkat letafeti, af ve kerem zarafeti ihsan eylemiş.

İnsana verilen his ve duygulara, istidat ve kabiliyetlerin açılıma bakın! Bu nimetler ne kadar mükemmel ne kadar harika ne kadar müzicedir!

Bir an bundan beş bin sene gerilere gidin... Ormanda bir çocuğu düşünün... O çocuk en zayıf, en aciz ve perişan... Çakallar, kurtlar, kuşlar üç beş dakikada onu paralar, param parça ederler.

Hayalen şimdiye, şu ana gelin... Beş bin sene önceki kurtlar, kuşlar, ayılar, çakallar hep aynı yerde. Bir adım bile atamamışlar... Bir de insana bakın nereden nereye gelmiş!

Evet, adeta insan, koordinatları sonsuza ulaşan bir keyfiyette yaratılmış. Camiiyet sırrıyla bakınca, dünya insanı doyurmuyor. İnsan öteleleri istiyor. Ruh bekayı arzuluyor, ebediyeti kucaklamaya çalışıyor. İlanihaye devamda kıvam, kıvamda devam istiyor. Hem o devam ve bekayı, o saadet ve süruru gönül dostlarıyla birlikte paylaşmak istiyor.

İstiyor! Pek çok şey istiyor... İnsan arzular sarayı... İştahlar köşkü... Ama karşısına ölüm gerçeği çıkıyor. Şairin ifadesiyle "*herkes gelen ölüm, her eve giren ölüm*" insanı alıp götürüyor, bütün sevdiklerinden koparıyor, o anda bütün emeller ve arzular tükeniyor, bütün sevda ve hülyalar toprağa gömülüyor.

Peki! Ama hayat bu kadar mı yani? Ölüp gidecek miyiz? Ölümle her şey bitecek mi? Arzın halifesi, mahlûkatın efendisi olan şu insan yokluk çukurlarına mı atılacak, çürüyüp gidecek mi? kabirde farelere mi yem olacak?

Hayır! Ve asla...

Çünkü kâinatta abes ve israf yoktur. Cemil-i Zülcemal “ahsen-i takvimde” yarattığı insanı asla ve asla toprakta çürütmeyecektir.

Bu vesile ile bir sohbette yaşadığım bir hatırayı sizlerle paylaşmak istiyorum:

Bir gün bir genç **“Hocam! Bir şiir yazdım. Bakıp bir değerlendirme yapabilir misiniz?”** dedi. Yazdığı şiiri bana uzattı.

Baktım bir şeyler karalamış... Kâğıtta çok şey var ama şiir diye bir şey yok! Ne ahenk ne ölçü ne kafiye ne selaset... Kelimeler sarhoş, cümleler baygın. Her şey birbiri içine karışmış... Şiir değil tam bir aşure...

Bir an düşündüm. **“Ben bu gence ne diyeyim? Ne konuşayım?” “En iyisi bu gence takılayım, bir latife yapayım”** dedim içimden...

Kâğıdı elime aldım. **“Bu şiir öyle bir şiir ki...”** dedim. Baktım gencin ağzı gevşedi... Genç şiirini takdir edeceğini zan etti.

Birden ciddileştim. **“Bu şiir öyle bir şiir ki, bunu tutup çöp sepetine atasım geliyor.”** dedim. Kâğıdı elime alıp bürümeğe başladım. Genç, elimi tuttu. Hemen kolumdan yakaladı. **“Hocam ne yapıyorsun? Sakın ha! Ben bu şiire tam beş saatimi verdim.”** dedi.

Bu olay bana tam bir ders oldu... Âlemimde güzel düşüncelerin tecellisine kapılar açtı.

İnsanın fitratı bu! İnsan eserinin yok olup gitmesini istemiyor. Emeğinin çöpe atılmasına razı olmuyor.

Evet, O an kalbime bir mana düştü. “Şu kâinat kitabının en mükemmel, en belîğ ve en güzel şiiri, şah beyiti, en bercestesi olan şu insanı Cemil-i Zülcemal, Rahman-ı Zülkemat hiç yokluğa atar mı?”

Arzın halifesini, mahlûkatın efendisini, kâinatın bu nakş-i ekberini, bu mucize sanatını toprakta çürütür mü, hiç zayi eder mi?

Şu insanın zarafet ve letafetine, ahenk ve güzelliğine, tenasüp ve mükemmelliğine bakın! Bu mucize sanatı hiç toprağa gömer mi?”

Hususan Resul-u Ekrem’ini, Habib-i Edibini, “levlake” sırrına mazhar olan Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed Mustafa’sını (a.s.v) hiç yokluğa atar mı?”

Hayır ve asla!

Evet, insan saadet-i ebediye için yaratılmıştır. İnsan ebede gidecektir. Ebede mebustur...

Elbette o Rahman-ı Rahim, o Kadir-i Kerim, müştak ve mütefekkir, halis ve muhlis, arif ve abid, salih ve muttaki kullarını yokluk çukurlarına gömmeyecek, onları ebediyet ile namütenahi nimet ve ikramlarla mükâfatlandıracaktır. Onlar “*Halidîne fiha ebeda!*” sırrı zahir olacaktır. İnşallah...

Evet, bütün bu açıklamalar gösteriyor ki, insan hayatının çok “MÜHİM VAZİFELERİ VE BÜYÜK MEZİYETLERİ VE KIYMETTAR FAİLERİ VAR.”

Bu vasıf ve nitelikler, bu sorumluluk ve faydalar asla zayi edilmeyecektir. İnsan bu insaniyet cevherini şeytanlara satmamalı, şuursuz nefsi emmarenin eline vermemelidir. Hayatını gayesiz, başıboş, şuursuz bir biçimde tüketmemeli ve gayr-i meşru isteklerin esiri ve zebunu olmamalıdır. Çünkü, “*İnsan, ipi boğazına sarılıp, istediği yerde otlamak için başıboş bırakılmamıştır.*”⁴

Evet, “Ve madem bu kâinat insan için halk edilmiş ve insan ise marifet ve muhabbet-i İlâhiye için yaratılmış. Ve madem bu kâinatın Hâlıkı, esmâsıyla sermedîdir. Ve madem esmâlarının cilveleri daim ve bâkî ve ebedî olacaktır. Elbette ve herhalde insan bir dâr-ı bekâyâ gidecek ve bir hayat-ı bâkiyeye mazhar olacaktır. Ve insanın kıymetini ve vazifelerini ve kemâlâtını bildiren, rehber-i âzam ve insan-ı ekmel olan Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtu Vesselâm, insana dair beyan ettiğimiz bütün kemâlâtı ve vazifeleri en ekmel bir surette kendinde ve dininde göstermesiyle gösteriyor ki: Nasıl kâinat insan için yaratılmış ve kâinattan maksud ve müntehap insandır. Öyle de, insandan dahi en büyük maksud ve en kıymettar müntehap ve en parlak âyine-i Ehad ve Samed, elbette Ahmed-i Muhammeddir.”⁵

BU MAKAMDA BİR SUAL AKLA GELMEKTEDİR:

Madem insanın böyle bir keyfiyet ve mahiyeti var. Camiyyet sırrına mazhar. Neden özellikle bu asırda bu külli hakikatler ve derin sırlar bir kısım insanların dünyasında yeterli ölçüde dem tutmuyor? İnsanlar hakikat ve marifet sırlarına karşı niçin bu derece lakayt ve gabi davranıyorlar? Bazılarının kılları bile kıpırdamıyor? Tepe taklak yaşayıp gidiyorlar? Neden böyle oluyor, niçin fitratlar maya tutmuyor? Nedir bunun hikmetleri ve sebepleri?

Bu sorunun muhtasar bir cevabını birkaç husus başlığı halinde sıralamak mümkündür.

Birinci Husus: Evvela kesin olarak bilmek gerekir ki, Allah-u Azimüşşan şu dünyada bizim hayatımıza ve rızıkımıza kefildir. AMA AKİBETİMİZE KEFİL DEĞİLDİR. Akıbetimizi bizim irademize ve tercihimize bırakmıştır. Bu itibarla din tercihtir. Din teveccühtür.

⁴ Sözler, RNK, s. 84

⁵ Lem’alar, RNK,s. 427

Hükmiyet budur: İnsanlar ahirette tercih ve teveccühleri, istikamet, ihlas ve samimiyetleri nispetinde muamele göreceklerdir.

Ölçü budur: “Ne doğrarsan aşan o gelir kaşığan.”

Evet, şu da var ki, müminler iman ve ibadetleri, salahat ve hizmetleri, himmet ve gayretleri, aşk ve şevkleri nispetinde sonsuz ebedi nimetlere gark olacaklardır. İnşallah...

Ama tercihini hak ve hakikatten yana kullanmayanlar, hakikate kör, marifete sağır, iman esaslarına karşı ebkem, lakayt ve laubali olanlar kendi iradeleriyle kendilerini ateşe atmış oluyorlar.

Evet, duyduğu ve işittiği, gördüğü ve bildiği halde zarara kendi rızasıyla girenlere şefkat edilmez. Acıılmaz.

İkinci Husus: ZAMAN AHİR ZAMANDIR.

Ahir zamanın dehşet ve şiddeti herkesi derecesine nispetle etkiliyor. Dalgalar dehşetli ve şiddetli... Tsunami her yeri vuruyor. Sahil-i selamete çıkmak için didinmek, çırpınmak, büyük gayret, çok ciddi hamiyet ve aşk-ı İslamiyet lazımdır.⁶ Asude bir iklimde dümenin başına oturmak, gemiyi yürütmek çok kolaydır. Asıl hüner dalgaların dağ gibi üzerimize geldiği şu ahir zamanda kaptanlık görevini icra edebilmektir.

Evet, “Zaman gösterdi ki Cennet ucuz değil, cehennem dahi lüzumsuz değil.”⁷

Üçüncü Husus: “MAHİYETTEN GAFLET” SIRRIDIR.

Bir çocuk kapıdan içeri girse... “Gel!” desem. Çağırsam o çocuğu... Sağ elimde dünyanın en kıymetli mücevheratı “kaşıkçı elması” var. Sol elimde bir tek çikolata...

Çocuk hemen çikolataya koşar. Neden? Çünkü çocuk “mahiyetten gafil” ... Hâlbuki sağ elimdeki mücevher kıyamete kadar gelecek bütün çocuklara yetecek kadar kıymettardır.

Evet, derinliğine tefekkür etmek ve azami teyakkuz ve dikkatle adım atmak lazım ve elzem. Çünkü bu asırda “çikolata zevkler” öyle çok ki! ... *O zevkler şehvani, hayvanî, şeytani, maddi, malayani, süfli...* Nefse çok hoş geliyor bunlar... İştahları kabartıyor. Daha ilerisi bu cazip, çekici çikolatalar tiryakilik yapıyor. Debisi kuvvetli, akıntısı dehşetli... Cazibesi ziyade... O dehşetli çarklar altında pek çok insan savrulup parçalanıyor.

⁶ Yurt dışında gençlerle bir sohbet meclisinde birlikte olduk. İman hakikatlerini derinliğine mütalaa etmeye çalıştık. Sohbetin sonunda bir genç “Hocam! Bizim hamiyetimi ayağa kaldıracak birkaç söz söyle! Unutmayalım. Kalbimize nakş edelim.” dedi. Ben de onlara dedim: “Yanmayan yakamaz! Tutuşmayan tutuşturamaz! İslam’ı dert edinmeyen müminlerin dertlerini çözemez!”

⁷ Mektubat, RNK. Hakikat Çekirdekleri, s.512

İşte o “çikolata zevkler” den birkaçı:

“Masa-Kasa-Nisa” iptilası...

Enaniyet davası, şöhret sevdası, şehvet belası...

Para hırsı ve menfaat mafyası... Varlık ve servet iştihası... “Yalan-talan-hıyanet” furyası...

Evet, rehavet ve gaflet, lakaytlık ve laubalilik, hayvani hisler ve şehvani tuzaklar, varlık sarhoşluğu ve süfli arzular içinde tepe taklak bir yıkılış, bir gidiş var. Ve bu asırda bir kısım insanlar inandığı halde göre göre, bile bile dünyanın aldatıcı fani zevklerini ahiretin baki lezzetlerine tercih ediyor.

Dördüncü Husus: “AKIBETTEN GAFLET” SIRRIDIR.

Bakin etrafınızdaki insanlara! Bir kısmının yaşam tarzına! Riya, şov, gösteri...

Sanki hiç ölmeyecek... Dehşetli bir hayat ve zevk sarhoşluğu var. Bu asırda başlar aşağıda ayaklar yukarıda! İnsanların bir kısmı kendinden habersiz, uykuda... Hülyalar ve sevdalar peşinde⁸...

Evet, “*Lübbü bulmayan kışır ile meşgul olur.*”⁹

Bağ ve bahçe sevgisi, varlık ve devletten gelen gurur ve enaniyet, uyutucu hevasatlar, sosyal medyanın korkunç bataklığı... Haz, hız, şehvet ve habis his ve duyguların kirli akıntısı alıp götürüyor insanları... Bu asırda insanlar ahiretini ve akıbetini ciddi manada düşünmüyor, düşünmek istemiyor. Ne âlemine girişse onunla yaşıyor, onunla oturuyor, onunla kalkıyor, Ölüm anında bile dünya takıntısı, iştah ve arzusu onu meşgul ediyor. Maalesef... Maddiyat, süfliyat ve malayaniyet onlara ölüm gerçeğini unutturuyor. Gamı ve tasası, saadet ve süruru tamamen dünyaya müteveccih oluyor, hatta sekeratta bile...

İşte Malatya’da yaşanan bir olay...

Adam yaşlı... Kaysı bahçeleri var. Ama kanser... Doktorlar eve götürün demişler. Yatağında son anlarını yaşıyor. Bütün aile fertleri başucunda... Sırtını yastığa dayamış. Yatağında doğruluyor sonra çocuk gibi hüngür hüngür ağlamaya başlıyor. En büyük oğlu 54 yaşında... Yanına yaklaşıyor. “*Ne oldu baba! Niye ağlıyorsun? Hastalığın şiddetinde mi ağlıyorsun?*” diyor.

⁸ Çocukluk döneminde, bizim ilçede yaşayan meczup bir zat vardı. Kimseyle konuşmazdı. Elinde iki tane taş vardı. Bu iki taş ile dolaşır dururdu. Girdiği meclislerde, özellikle kumar oynanan lokallere, çayhanelere girer. Önce elindeki iki taşı şiddetle birbirine birkaç kere vurur. Milletten dikkatini kendine çekerdi. İnsanlar ona dönünce, okkalı bir biçimde “**Tuuh!.. Tuuh!**” der, tükürürdü. Arkasından “**Ölüm var ölüm! Ölü de görün!**” der, çekip giderdi.

⁹ Muhakemat, RNK, s. 39

Babası kaşlarını çatıyor. “Ne hastalığı oğlum! Ben beş on dakika sonra öleceğim. Öleceğim ama bizim kaysıları kim sulayacak? Ben ona ağlıyorum.” diyor.

Evet, “Nasıl yaşarsanız öyle ölürsünüz. Nasıl ölürseniz öyle dirilirsiniz.”

“Tehir şeytandandır.” buyuruyor peygamberimiz. “Daha zamanı değil!” diyor pek çok insan... “Hele dur!” “Hele dur!” diye diye bir ömür bitiyor ve ansızın ölüm geliyor. Ve maalesef, düşünmüyor insan “bütün nimetlerden sorgulanacağını”¹⁰ ve “helalin hesabı var. Haramın azabı var.” gerçeğini...

Bilmiyor mu acaba insan: “Eşya gayesine hizmet etmezse, çöplüğe atılır.” hakikatini...

İşte gözlük... İşte şu su bardağı... Bunlar kırıldı. Param paça oldu. Ne yaparsınız? Süpürür, çöplüğe atmaz mısınız?

Güzel bir kaysı bahçeniz var. Bu sene hiç kaysı vermedi. “Ya sabır! der. İkinci seneyi beklersiniz. İkinci sene de bir tek kaysı yok! Üçüncü sene de kaysı vermezse, baltayı alır hiddet ve şiddetle bahçeye girer, kaysıları keser, biçer, odun yapar, odun pazarında satarsınız. Akıbet itibariyle o odunlar da ateş cehennemine düşer.

Gayesine hizmet etmeyen kaysı ağacı ateşe girerse, yaradılış gayesine hizmet etmeyen insan nereye girer? Nereye düşer? Düşünmek lazım. Aklını kullanmak lazım. Çünkü insan düşündüğü zaman insandır. Cenab-ı Hak Kur’an-ı Kerimde “Allah akıllarını kullanmayanları pislikler içinde bırakır.” (Yunus, 100) buyurmaktadır.

Evet! Durum bu! Vaziyet böyle!

Bu makamda şöyle bir soru akla gelmektedir:

Bu varta ve tehlikelerden kurtulmanın bir yolu, bir tarzı, bir metodu yok mu?

Evet vardır. O gözlük, o metot, o kurtuluş reçetesi “MANA-YI HARFİ” ile bakıştır.

Evet, bugün ülkemizin en ciddi ihtiyacı ve büyük meselesi budur. Bu noktada devlete, Milli Eğitim Bakanlığına, tüm eğitim ve öğretim müesseselerine ve anne ve babalara büyük görevler düşmektedir.

Daha açık ifade edersek, bütün okullarda müfredat programları “mana-yı harfi” bakışı ile yeniden baştan sona dizayn edilmeli, çok ciddi bir biçimde gözden geçirilmelidir.

Sosyal medyanın ateşi, gençliği helak ediyor, yakıp yıkıyor. Bir kısım gençleri elimizden alıyor. Ahlakı, aileyi, maddi ve manevi değerleri biçiyor, bombardıman ediyor.

¹⁰ “Sonra, o gün, size verilen nimetlerden mutlaka hesaba çekileceksiniz.”(Tekasür sûresi, 8)

Genç kuşakları bu belalardan kurtarmak için gerekli tedbirler zamanında ve ivedilikle icraata sokulmalıdır.

Özellikle eğitim ve öğretim programlarında “MANA-YI HARFİ” bakışı altında insan hayatının “mahiyet ve hakikati”, “hakiki hukuku”, “insanın Allah’a karşı vazife ve sorumlulukları” ve hayatın “hakiki saadet ve süruru” nün ne olduğu akıl, vicdan, kalp ve gönüllere çok ciddi bir biçimde ve sürekli bir şekilde nakş edilmelidir.

Bu dört mana, ekonomik kalkınma ve refah seviyesini artırma gibi hizmetlerden önce devletin gündeminde en ilk sıraya konulmalıdır. Aksi halde “Bad-ı harabı Basra!” zilletine düşebiliriz.

Evet, gençliği anarşi belasından, sefahat sevdasından, lakaytlık ve laubalilik ahvalinden kurtarmanın yol ve üslubu, metot ve uygulaması ancak ve ancak “mana-yı harfi” bakış açısıyla gerçekleştirilebilir.

Bu sıralanan noktaları; yani şu dört manayı kısaca şöyle hülasa edebiliriz:

DÖRDÜNCÜ NOKTA: NEDİR HAYATIN MAHİYETİ?

Hayatın mahiyeti, esmâ-i İlâhiyenin definelerini açan anahtarların mahzeni ve nakışlarının bir küçük haritası ve cilvelerinin bir fihristesidir.¹¹

İnsan mahiyet ve hakikat itibariyle kâinatın büyük hakikatlerine ince bir mikyas ve mizandır. Ve Hayy-ı Kayyûmun mânidar ve kıymettar isimlerini bilen, bildiren, fehmedip tefhim eden yazılmış bir kelime-i hikmettir.

Dikkat edilirse, bu son cümlede anahtar hükmünde üç kelime vardır: Cenab-ı Hakk’ın isimlerini “bilen, bildiren, fehmedip tefhim eden”...

Bu cümledeki mesajı açtığımızda şöyle bir hükmiyet karşımıza çıkmaktadır:

Bilmek: İlim,

Bildirmek: Tebliğ,

Fehmedip tefhim etmek (fehmedip: anlamak, kavramak; tefhim: anlatma, bildirme): Tahkiki anlama ve anlatma dirayetine yükselmek, diğer bir tabirle mütalaa ve müzakere ciddiyeti, tedrisatta derinlik...

Evet, hayatın bu tarzdaki hakikati bin derece kıymet kazanıyor ve bir saat devamı bir ömür kadar ehemmiyet alır.¹²

¹¹ Şualar, RNK, s. 70

¹² Şualar, RNK.S. 70

Demek ki, Esmâ-i ilâhiye ile ilgili hakikatlerde ilmen ve fikren derinleşmek, bu manaları tebliğ etmek ve mütalaa ciddiyeti içinde akıl, kalp ve duygularını nakş etmenin bir saat devamı, bir ömür kadar kıymet alır.

Evet, bu açılımın önemi üzerinde ciddiyetle durmak gerekmektedir. Malum Kur'an'ın lisanıyla, leyle-i kadr 1000 aydan daha hayırlıdır. 1000 ay yaklaşık 83 sene eder. O geceyi ihya eden bir mümin bir ömür kadar ibadet etmiş olur.

O gece, Kur'an indi... Kur'an'ın şerefine o gece kıymet kazandı. Bu kazanç bizi "zarf-mazruf" ilişkisine götürür. Bu bir kanun: Zarfın kadr ve kıymeti, itibar ve şerefi mazruftan kaynaklanır. Ramazanlarda fakir fukaraya "sadaka zarfı" dağıtılır. Birisi zarfa 100 lira koyar, bir başkası 1000 lira... Mazruf paha itibariyle ne kadar ne kadar ağır ve kıymetli ise, o derece zarfa itibar edilir.

Tefekkür ufkumuzu biraz daha derinleştirmek mümkündür. Mesela, Mekke bir "zarf". Kâbe-i muazzama bir "mazruf" ... Mekke'nin kadr ve kıymeti içindeki mazruftan gelmektedir. Nitekim, Kâbe'de kılınan namaz başka yerlerde kılınan 100.000 namaza bedeldir.

Medine bir "zarf" ... Mescid-i nebevi "mazruf" ... Çünkü orada kâinatın incisi yatıyor. Mescid-i nebevi, Kubbe-i Hadra orada...

Evet, mücerret manada zaman ve mekânın bir kudsiyeti yoktur. Zaman ve mekân mazrufundan dolayı kıymet kazanır. Kur'an-ı Azimüşşan kadir gecesi indi. Geceyi 83 sene ile şereflendirdi.

Peki Kur'an-ı Azimüşşan bir müminin kalbine inerse ne olur?

Düşünmek lazım... Herhalde "İnsan-ı kâmil" olur.

Bu makamda çok önemli bir sırdan bahsetmek icab eder. O da şudur:

"Zaman" da bir zarftır. Zamanın da bir "yatay boyutu", bir de "dikey boyutu" vardır.

Yatay boyut, saniye, dakika saat, gün, ay, yıl ve asır olarak uzanıp gider.

Müdakkik müminlerin dünyasında matlup ve maksud dikey boyuttur.

"Dikey boyut" da çok derinlik vardır. Arifler ve kâmil insanlar genellikle hep dikey boyutta derinleşmişler.

Zamanın en küçük birimi "an" dır. Dikey boyutta asıl mesele, o "an-ı seyyale" nin içinde derinleşmektir.

Evet, o anın içine pek çok şey sığar. O an derinleştikçe derinleşebilir. Nasıl yani?

Şöyle:

O anın için önce ihlası koy... Sonra edep ve hayayı, sebat ve sadakati, iffet ve istikameti, itaat ve inkiyadı, tevekkül ve teslimiyeti koy...

O anın içine aşk-ı İslamiyet'i, dava-yı Kur'aniye'yi, hizmet-i imaniyeyi koy...

Sonra o anın içinde cevelana başla! Esmâ ve sıfat-ı ilahiyye'de tayeran, aşk ve muhabbet-i ilahiyye'de seyaran eyle...

Bu derinlik devam ederse, o zaman o "an"lar bereketlenir; maya tutar, kıvam ve keyfiyeti şuhudî bir keyfiyete insanı çıkartabilir. "Anınla ol... (kul ol)... Anınla O'nunla ol" sırrı zuhur edebilir.

Evet, "zarf-mazruf" ilişkisinin pek çok şeye şümülü vardır. Mesela birkaç misal: Akıl da bir zarftır. Kalb, ruh ve gönül de bir zarftır. Ömür de bir zarftır.

"Eyyah aldandık. Şu hayat-ı dünyeviyeyi sabit zannettik. O zan sebebiyle bütün bütün zayi ettik."¹³ dememek için uyanık olmak lazım ve elzemdir. Din, kalbin uyanıklığıdır. Aksi halde, şu güzeran-ı hayat bir gaflet uykusu olur, bir rüya gibi geçer. Şu temelsiz ömür elimizden sıyrılır, bir rüzgâr gibi uçar gider.

Evet, o anların en kıymetarı, en şerefli ve beka namına en ehemmiyetlisi ise, sekerattaki ölüm anındır. O anda derinlik olmazsa, sekerat zorlaşır. Akıbet meçhuledir.

Adamın biri, ölürken "Bitmeyen hülyaların saçlarını taradım. Ne kendime yar oldum. Ne başkasına yarandım." diye mırıldanmış. Öyle gitmiş...

"Zarf-mazruf" ilişkisinde bir başka önemli sır da şudur:

Eşyanın bir sikke-i itibarı vardır. Kuyumcuya gittiğimizde üst rafta altın bilezik ve yüzükler, orta katta gümüşten yapılmış takılar... Alt katta ise, bakır ve diğer maddelerden yapılmış eşyaları görürüz. İtibar önce altına, sonra gümüşe ve en sonunda diğer maden ve taşlardır. Aynen öyle de her bir ibadetin bir sikke-i itibarı vardır. Ya farzdır ya vaciptir. Ya müntahaptır. Hakeza... Bu sırra mebni peygamber efendimiz Hz. Ali'ye: "Ya Ali! Avam-ı nas nâfilelerle meşgul olurken sen farzlarla meşgul ol!" buyurmuştur.

Bu itibarla "iman hakikatları"ni tebliğ etmek farz bir ibadettir. Beş vakit namaz, ramazan orucu, zengine hac ve zekât farzdır. Bu farzlar yüzlerce nâfile ibadete müreccahtır.

¹³ Sözler.RNK. s.232

BEŞİNCİ NOKTA: NEDİR HAYATIN HAKİKİ HUKUKU?

“Hayatımız Rabbânî bir mektuptur; kardeşlerimiz olan zîşuur mahlûkata kendini okutturur, Yaratanı bildirir bir mütalâagâhtır.

Hâlıkın kemâlâtını teşhir eden bir ilânnâmeliktir.

Hayatı yaratanın hayatla ihsan ettiği kıymetli hediyeler ve nişanlarla bilerek süslenip her gün tekerrür eden resmî küşatta mü'minâne, şuurdarâne, şakirâne, minettartarâne Padişah-ı Bimisâlin nazarına arz etmektir.¹⁴

Evet, hayat iki flama arasındaki bir yürüyüşe benzer.

Nasıl yürüyeceksin? Mesele bu!

Askerlik yapanlar bunu iyi bilir. Dik yürüyeceksin. Sağa sola kaymak, meyletmek yok! Göğüslerin askerlik şerefine taşlamış bir abidesi olacak. Adımların istikameti hedefleyecek. Gözlerini gayene kilitleyeceksin. Seri, vakur, izzetli bir yürüyüş...

Evet, insan hayatı da öyle olmalı...

İnsan nefesine seslenmeli.

Ey nefsim! Bir ömür boyu imanla yürü, istikametten sapma!

Ey nefsim! Şuur keskinliği içinde yürü, rehavet ve gafletle hayatını karartma!

Ey nefsim! Şükreden bir kul olarak yürü, lakaytlık ve nankörlüğe sapma!

Ey nefsim! Rabbine karşı minnettarane yürü, haddini bil, akıbetini karartma!

Evet, hayatın hakiki hukuku, hadsiz zîhayatların Hâlıklarına vâsıfâne tahiyatlarını ve şâkirâne tesbihat hediyelerini anlamak, müşahede etmek ve şهادetle ilân etmeye çalışmaktır.

Ve nihayet hayatın hakiki hukuku, elinden geldiği kadar azm ve gayretle lisan-ı hal ve lisan-ı kâl ve lisan-ı ubudiyet ile Hayy-ı Kayyûm olan Allah-u Azimüşşan'ın rububiyetine medar güzellikleri hayatında fiilen sergilemek, takva libasını giymek, kulluk şeref ve izzetini istikametle muhafaza etmek ve hayatını bir ömür boyu ihlas ve samimiyetle, şefkat ve merhametle, adalet ve ihsanla, yüksek hamiyet ve gayretle taçlandırmaktır.

¹⁴ Şualar, RNK.s.71

ALTINCI NOKTA: NEDİR İNSANIN HALIKINA AYİNE DARLIĞI?

Hayatımız hayatın Hâlıkına üç cihetle âyinedarlık eder:

Birinci vecih: İnsan hayatı, acz ve zaafıyla ve fakr ve ihtiyacıyla Hâlık-ı hayatın kudret ve kuvvetine ve gına ve rahmetine âyinedarlık eder.¹³

Evet, nasıl ki açlık derecesiyle yemeğin lezzet dereceleri ve karanlığın mertebeleriyle ışık mertebeleri ve soğğun mikyasıyla hararetin mizan dereceleri bilinir; öyle de, hayatımızdaki hadsiz acz ve fakr ile beraber hadsiz ihtiyaçlarımızı izale ve hadsiz düşmanlarımızı def etmek noktasında Hâlıkımızın hadsiz kudret ve rahmetini bilmek; sual ve dua ve iltica ve tezellül içinde Cenab-ı Hakk'ın hadsiz kudret ve rahmetini bilmek; sual ve dua ve iltica ve tezellül ile ubudiyet vazifesini anlamak ve almaktır.

İkinci vecih: Hayatımızdaki cüz'î ilim ve irade ve sem' ve basar gibi mânâlarıyla Hâlıkımızın küllî ve ihâtalı sıfatlarına ve şuûnâtına âyinedarlıktır.

Evet, insan kendi hayatında ve şuurlu fiillerinde bilmek, işitmek, görmek, söylemek, istemek gibi çok mânâlarıyla, bu kâinatın şahsından büyüklüğü derecesinde daha büyük bir mikyasta Hâlıkımın muhit ilmini, iradesini, sem' ve basar ve kudret ve hayat gibi evsafını ve muhabbet ve gazap ve şefkat gibi şuûnâtını anlamak, iman ederek tasdik etmek ve itiraf ederek bir mârifet yolunu daha bulmaktır.

Üçüncü vecih: Hayatımızda nakışları ve cilveleri bulunan esmâ-i İlahiyeye âyinedarlıktır.

Bu ayinedarlığı şöyle dile getirmelidir:

“Evet, ben kendi hayatıma ve cismime baktıkça, yüzer tarzda mu'cizâne eserler, nakışlar, san'atlar görmekle beraber, çok şefkatkârâne beslendiğimi müşahede ettiğimden, beni yaratan ve yaşatan Zât, ne kadar fevkalâde sehâvetli, merhametli, san'atkâr, lütüfkâr, ne derece hârika iktidarlı—tâbirde hata olmasın—maharetli, hüşyar, işgüzar olduğunu iman nuruyla bildim, tesbih ve takdis ve hamd ve şükür ve tekbir ve tâzim ve tevhid ve tehliil gibi fitrat vazifeleri ve hilkat gayeleri ve hayat neticeleri olduğunu bildim” demektir.

Ve hem, kâinatta en kıymetli mahlûk hayat olduğunun sebebinin ve her şey hayata musahhar olmasının sırrını ve hayata karşı herkeste fitrî bir iştiyak bulunduğunun hikmetini ve hayatın hayatı iman olduğunu ilmelyakîn ile anlamaya çalışmaktır.”¹⁵

¹⁵ Şualar, RNK.s.72

YEDİNCİ NOKTA: NEDİR HAYATIN EN SAF LEZZETİ VE EN HALİS SAADETİ?

İmandır hayatın en safı lezzeti ve en halis saadeti...

İmandır saadetin menşei, kayyum değeri, gerçeği...

İmandır, sonsuz bir rahmet, namütenahi bir nimet, ebedi bir devlet...

Evet, saadet ikidir. Biri hakiki, diğeri mecazi...

Hakiki saadet, gerçek bir sürur iklimidir. Firdevsi bir sürur çemberidir. O çember “*iman-ilim-ibadet-ihlas*” ile yürür. Kemalini bulur.

Mecazisi saadet ise, bir seraptır... “*Bir üzüm yedirir, bin tokat vurur.*” doyurmaz. Tatmin etmez. Elem yüklüdür. Kıvamsızdır. Üzerinde “*fena*” damgası vardır. Yıkılıp gider, tükenip biter.

Evet, bir lezzet ki, tükeniyor, bitiyor, elden çıkıyor, zaman içinde tazelik ve taravetini muhafaza edemiyorsa o lezzete lezzet denilmez. Demek hakiki lezzet odur ki, hiç zail olmasın, elden çıkmasın. Çünkü devam olmayan şeyde lezzet yoktur.

Bir lezzet ki, içinde ayrılık ve firak elemi varsa, hicran ile yaralanıyor, kalbi mahzun ve mükedder kılıyor ise ona hakiki lezzet denilemez.

Bir lezzet ki, “kuvvetlerin bileşkeni” sırrına makes olamıyor; akıl, hem kalb, ruh, vicdan ve bütün duygu ve hislerin itminan ve inşirahına, saadet ve süruruna kuvvet veremiyorsa o saadete hakiki saadet denilemez.

Evet, hakiki lezzet odur ki, içinde nefsanî, şehvani, zulmani, hayvanî ve şeytanî tuzaklar olmasın. Ruhu sürurlara gark edebilsin. Kalbi firdevsi bir keyfiyete yükseltebilsin.

Evet, tarih boyunca krallar, şahlar, padişahlar hakiki saadeti, iktidar ve saltanatın içinde aramışlar. Bu rüya ve bu hülyanın hiç bitmeyeceğini, bu iktidar ve izzetin hiç tükenmeyeceği vehmetmişler. Ama zaman ve şartlar onları tekzip etmiş. Gün gelmiş, rakipler, düşmanlar, hain ve çapulcular, sahtekâr menfaatperestler, menfaat sinekleri o saltanatı yakıp yıkmış, o izzeti tersine döndürmüşler.

Sefihler, sarhoşlar, mey-horlar saadeti içki masasında, kumar kasasında, zevk-ü safâ bahçe ve sofrasında aramışlar. Ama o masalar yıkılmış, o kasalar boşanmış, o sofrâ ve bahçeler tarumar olmuş. Maksatlarının aksi ile tokat yemişler.

Bir kısım ekâbirler o saadeti, diktatörlükte, zalimane mülkî iktidarda, vurup kırmakta, yakıp yıkmakta, yıkıp kesmekte, iblisane ve deccalane ahvallerin içinde aramışlar.

Bulmuşlar mı? “Hayır!”

Zamanın ezici çarkları onları savurup yokluğa atmış. O zülüm abideleri, o cehennem kütükleri de devrilip gitmişler. Lanetle yâd edilmişler.

Evet, hakiki saadet odur ki, kalp ve gönüllere şifa olsun. Ruhlara firdevsi cennetleri yaşatsın. Kalpleri itminana, insanları ebedi zevk ve sürura gark eylesin.

Evet, ebediyeti kucaklamayan, sönüp giden, yanıp tükenen bir saadet, asla ve asla hakiki bir saadet olamaz.

Evet, Hz. Mevlâna ne güzel demiş: “Ben değilim o padişah, tahtan inip tabuta binen... Benim fermandaki yazı ebediyet ve ebediyete giden...”

Evet, ebediyettir insanı doyuran, imandır kalpleri tatmin ve vicdanları teskin eden, ruhları sürurlara gark eden...

Evet, iman ve hidayettir insanı Allah’a dost, Halil ve Habib kılan...

İman ve hidayettir en tatlı bir nimet...

İman ve hidayettir en halis ve en safi vicdanî bir lezzet...

İman ve hidayet, ruhun cennetidir.¹⁶ Firdevsi bir keyfiyettir.

ELHASIL, “Bu hayatın en saf ve hakiki lezzeti ve en halis saadeti imandadır.” Çünkü saadet, iman ağacının gölgesidir. İman inkişaf ettikçe saadet de kıvamın bulur. Kemalata gider. Demek “Hayat, Zât-ı Bâki-i Hayy-ı Kayyûm’a baktıkça ve iman dahi hayata hayat ve ruh oldukça hem bekâ bulur hem bâki meyveler verir. Hem öyle yüksekenir ki, sermediyet cilvesini alır; daha ömrün kısa ve uzunluğuna bakmaz.”¹⁷ Vesselam...

KAYNAKÇA

- Nursi, B. S. (.....) Hakikat Çiçekleri. Mektubat. RNK Yayınları. İstanbul
Nursi, B. S. (.....) İşâratü'l icaz. RNK Yayınları. İstanbul
Nursi, B. S. (.....) Muhakemat. RNK Yayınları. İstanbul
Nursi, B. S. (.....) Lem’alar. RNK Yayınları. İstanbul
Nursi, B. S. (.....) Sözler. RNK Yayınları. İstanbul
Nursi, B. S. (.....) Şualar. RNK Yayınları. İstanbul
Nursi, B. S. (.....) Sözler. RNK Yayınları. İstanbul

¹⁶ İşâratü'l İcaz, RNK. s.65

¹⁷ Şualar. RNK. S.73